

ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน

๑๙ ส.ค. ๒๕๓๙

ปริญญานิพนธ์
ของ
แสงระวี น้อยประสิทธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา

มีนาคม ๒๕๓๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕. ๕๑๕๘๐

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปัญหานี้จนบัดนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รศ.ดร.เสาวณีย์ ลีเกษม)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.สมสรวง งามน้อย)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รศ.ดร.เสาวณีย์ ลีเกษม)

..... กรรมการ
(รศ.ดร.สมสรวง งามน้อย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลสิทธิ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปัญหานี้จนบัดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.ศิริภา พลสุวรรณ)

วันที่ 21 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้เพราะได้รับความกรุณาในการให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก รศ.ดร.เสาวณีย์ ลีทิศาบัณฑิต ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลิขิต กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ด้านการตรวจสอบแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาที่เป็นภาพการ์ตูน จาก ดร.วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์ ผศ.บุญฤทธิ์ คงคาเพชร อาจารย์อานาจ เอ็นสบาย อาจารย์ชาญชัย อินทรสุณานนท์ อาจารย์พยอม สุขมาก อาจารย์วิภา ตัณฑุลพงษ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ใหญ่ คณะครู และนักเรียนโรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม โรงเรียนบ้านช่องกาเหว อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดกาฬสินธุ์ และโรงเรียนเทศบาล 3 อ.เมือง จ. กาฬสินธุ์ ซึ่งให้ความร่วมมือและให้ความเอื้อเฟื้ออย่างดียิ่งในการทดลอง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อเอกราช - คุณแม่อำนวย น้อยประสิทธิ์ และทุกคนในครอบครัวที่ได้ให้กำลังใจในการเรียนอย่างดียิ่ง และนอกจากนี้ขอขอบพระคุณ อาจารย์ชานี และอาจารย์รัตติยา วิษณุวงศ์ ที่ได้ให้กำลังใจในการเรียนมาตลอดด้วยเช่นกัน

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ ขอมอบแด่อาจารย์ทุก ๆ ท่าน ซึ่งกรุณาชี้แนะแนวทางให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา

แสงระวี น้อยประสิทธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
✓ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
✓ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	34
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกกับความคิดสร้างสรรค์	36
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกกับความคิดสร้างสรรค์	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกกับความคิดสร้างสรรค์	39
✓สมมติฐานการวิจัย	45
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
✓เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	47
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	47
การดำเนินการทดลอง	54

การวิเคราะห์ข้อมูล	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	62
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	62
สมมติฐานการวิจัย	62
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	62
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	65
อภิปรายผล	65
ข้อจำกัดในการวิจัย	68
ข้อเสนอแนะ	69
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	80
ประวัติย่อของผู้วิจัย	207

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แบบแผนการทดลอง	54
2	แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	58
3	สถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาหลังเรียนจำแนกตามวิธีสอน 2 แบบ	59
4	สถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความหลังเรียน จำแนกตามวิธีสอน 2 แบบ	60
5	เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ...	60
6	เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุม	61

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง	14
2 แสดงการแปลงรูปของรูปสี่เหลี่ยมเป็นเส้นตรง 4 เส้น	16
3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด - การเขียน และการกระทำ เชิงสร้างสรรค์	24

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะในการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การแพทย์ การคมนาคม ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ นั้นล้วนจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยทั้งสิ้น ดังที่ทอร์เรนซ์ (Torrance. 1964 : 16 - 17) ได้กล่าวว่าในบรรดาความคิดทั้งหลาย ความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้เกิดการค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะลักษณะที่โดดเด่นของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดริเริ่ม สามารถคิดแปลงประสบการณ์ที่มีอยู่ให้ออกมาในรูปแบบใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์หรือนำไปแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ อารี รังสินนท์ (2532 : 1) ที่กล่าวว่า ประเทศใดก็ตามที่สามารถแสวงหา พัฒนา และดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประเทศชาติออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มากเท่าใด ก็ยิ่งมีโอกาสดำรงและพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้มากเท่านั้น เพราะประชาชนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะกล้าคิดกล้าใช้จินตนาการ จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่เป็นประโยชน์เอื้ออำนวยต่อความสะดวกและเหมาะสมกับสภาพการณ์

สำหรับประเทศไทยได้กำหนดให้ความคิดสร้างสรรค์เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดต่อทำความเข้าใจและร่วมมือซึ่งกันและกัน รู้จักแสวงหาความจริง มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหาขัดแย้งด้วยสติปัญญาและโดยสันติวิธี (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 8) และหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำงานอย่างเป็นระบบ และได้กำหนดให้ความคิดสร้างสรรค์เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของทุกกลุ่มวิชา (กรมวิชาการ. 2533)

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้น ไม่จำเป็นจะต้องจำกัดเฉพาะในทางศิลปะเท่านั้น แต่อาจจะเกิดขึ้นและพัฒนาได้ในทุกสาขาวิชาและอาชีพ ตามความสามารถและความพยายามของมนุษย์ สำหรับในวิชาภาษาไทยก็จะสามารถจัดสอนและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยเช่นกัน

(ลารี รังสินนท์. 2532 : 92) ซึ่งความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้โดยที่ภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้มาก (วราณี โสมประสูตร. 2521 : 17) การพูด การเขียน และการกระทำเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาสูงขึ้น (กรมวิชาการ. 2533 : 3) ครูผู้สอนภาษาไทยควรตระหนักในภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องค้นหาวิธีการส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสคิดเชิงสร้างสรรค์ตามควรแก่วัยและศักยภาพ เมื่อนักเรียนคิดในเชิงสร้างสรรค์ได้ก็จะสามารถถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นการเขียนในเชิงสร้างสรรค์ต่อไปได้ (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2526 : บทนำ)

การเขียนอย่างสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดวิริริ โดยที่ผู้เขียนจะใช้จินตนาการประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน (อัจฉรา ชีวพันธ์. 2532 : 2) ซึ่งทอร์เรนซ์ (Torrance. 1964 : 24 - 25) ได้กล่าวว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์คือความสามารถในการเขียนแสดงความคิดที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของคน สัตว์และสิ่งแวดล้อมที่ผลิตไปจากธรรมชาติได้ ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นจุดประสงค์หนึ่งในหลักสูตรวิชาภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 คือให้นักเรียนสามารถเขียนแสดงความคิดอย่างมีเสรีและเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ (กรมวิชาการ. 2533 : 13)

การพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ครูใช้ประกอบการสอนเพื่อฝึกทักษะการคิดของเด็ก (ฉัตร ฉัตรานนท์. 2534 : 6) ในการสร้างแบบฝึกนั้นได้เกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยา ดังนี้คือ กฎแห่งการฝึกหัด มีแนวคิดว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ จะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและสามารถทำได้ดี และสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้ว่อมจะทำให้ทำไม่ได้ดี การสร้างแบบฝึกนั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจต่างกัน ในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือ ไม่ยากและง่ายจนเกินไป และควรมีหลาย ๆ แบบ และมีการจูงใจผู้เรียนโดยการจัดแบบฝึกหัดจากง่ายไปหายากเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยกระตุ้นให้ติดตามต่อไป และควรใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย (สุจิต เพ็ชรช่อ และสาวิจิ อินทรมพริย. 2522 : 52 - 62)

คุณลักษณะของสิ่งที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน คือ การจินตนาการทางภาพและภาษา (Visual and Semantic Imagery) ความสามารถ

ด้านนี้เป็นองค์ประกอบของกระบวนการทางสร้างสรรค์ และเป็นส่วนประกอบของจิตสำนึกแห่งการสร้างสรรค์ (Stanish. 1988 : 19-21) นอกจากนั้นแนวทางสำหรับครูในการสอนแบบสร้างสรรค์ คือ ต้องเร้าให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะเขียน การเร้านั้นอาจใช้อุปกรณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ (กรรณิการ์ พวงเกษม. 2533 : 34) การแนะแนวและชี้ช่องทางในการเขียน ส่อมส่งเสริมให้เด็กเขียนได้มากและพัฒนาแนวการเขียนได้กว้างไกล เช่น การส่งเสริมการเขียนโดยเติมคำบรรยายภาพ หรือกิจกรรมที่กำหนดภาพและคำบางส่วนแล้วให้เด็กเติมคำในประโยคที่บอกภาพให้สมบูรณ์ และรูปภาพที่ใช้ในแบบฝึกนั้นส่วนใหญ่เป็นภาพการ์ตูน (บันลือ พฤษะวัน. 2533 : 51) ซึ่ง คินเดอร์ (Kinder. 1959 : 399) ได้กล่าวว่า การ์ตูนมีคุณค่าทางการศึกษาในแง่ของความกระชับและดึงดูดความสนใจ ซึ่ง ฮอลล์แมน (Hallman. 1971 : 220 - 224) ได้ให้หลักการในการพัฒนาความสามารถในการคิดและการแสดงออกอย่างมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าในกรอบของความสนใจและความสามารถของเธอ ครูต้องไม่กระทำตัวเป็นเผด็จการทางความคิด

ดังนั้นจากแนวคิดข้างต้นนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดจินตนาการโดยอิสระ และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความคิดอเนกนัย เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของนักเรียน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา

1. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน กับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน กับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ ำพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และสำหรับสอนเรื่องความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. เนื้อหาวิชา คือวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกี่ยวกับการเขียนเรื่องความ ในเชิงสร้างสรรค์ในด้าน

- 1.1 การเขียนคำ
- 1.2 การเขียนประโยค
- 1.3 การเขียนข้อความ
- 1.4 การเขียนเรื่อง

2. ระยะเวลาในการทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538

3. ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้านี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังกวิเวการาม อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 102 คน

4. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังกวิเวการาม อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 60 คน ซึ่งได้จากการสุ่มค่นักเรียน มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากันมาจำนวน 30 ค่น แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

- 4.1 กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นภาพการ์ตูน

- 4.2 กลุ่มควบคุม คือ กลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามค่นมือครู

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีสอน จำนวนเป็น 2 แบบ คือ

5.1.1 วิธีสอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน

5.1.2 วิธีสอนตามคู่มือครู

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

5.2.1 ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา

5.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน หมายถึง แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และถ่ายทอดความคิดนั้นเป็นภาษาเขียนในรูปของคำ ข้อความ ประโยค และเรื่องราว โดยใช้ทฤษฎีความคิดเนกนีสของ กิลฟอร์ด (Guilford) คือ ความคิดหลายทิศทาง ซึ่งผลของการคิดแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ คือ หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป การประยุกต์ ซึ่งแบบฝึกนี้ใช้ภาพการ์ตูนและเรื่องราวเป็นสิ่งที่เร้า

แบบฝึกมีทั้งหมด 4 ตอน

ตอนที่ 1 การเขียนคำ

ตอนที่ 2 การเขียนประโยค

ตอนที่ 3 การเขียนข้อความ

ตอนที่ 4 การเขียนเรื่องราว

2. ภาพการ์ตูน หมายถึง ภาพวาดลายเส้น ขาว-ดำ แบบง่าย ๆ ไม่แสดงรายละเอียดมากนัก เป็นภาพการ์ตูนแบบล้อของจริง

3. การสอนตามคู่มือครู หมายถึง การสอนตามคู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

4. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดซึ่งมีผลของการคิดในลักษณะเนกนีส คือ การคิดหลายทิศทาง ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

5. ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหลายทิศทาง ซึ่งแสดงออกด้วยภาษา อาจจะเป็นคำ ประโยค ข้อความ หรือเรื่องราว ซึ่งวัดได้จากคะแนนในแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ หมายถึง ความสามารถในการเขียนเรียงความของนักเรียน วัดได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบอัตนัย คือ เรียงความจากภาพที่กำหนดให้และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกหัดความคิดสร้างสรรค์
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกหัดความคิดสร้างสรรค์
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกหัดความคิดสร้างสรรค์

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน

ความหมายของการ์ตูน

ได้มีผู้ให้ความหมายและทัศนะเกี่ยวกับการ์ตูนไว้ ดังนี้

เอนก รัตนปิยะภากรณ์ (2531 : 61) ได้อธิบายถึงความหมายของการ์ตูนว่า การ์ตูน หมายถึง ภาพที่วาดขึ้นอย่างง่าย ๆ ไม่เหมือนของจริง เป็นภาพที่เกินความจริง อาจเป็นภาพตลก หรือภาพล้อเลียนก็ได้

บุญเหลือ ทองเอี่ยม และ สุวรรณ นาบุ (2531 : 131) ได้ให้ความหมายของการ์ตูนไว้ว่า การ์ตูน (Cartoon) คือภาพสัญลักษณ์ที่ใช้แสดงแทนด้วยบุคคล แสดงแนวความคิดหรือบ่งชี้สถานการณ์ที่แท้จริง เพื่อจุดมุ่งหมายที่ใช้จูงแนวความคิดของผู้ดูให้มีความรู้สึกมีแนวโน้มไปกับสิ่งนั้นๆ

อมรรัตน์ เกษะวัฒนะ (2533 : 10) ได้กล่าวว่า การ์ตูนเป็นภาพวาดหรือสัญลักษณ์ที่ผู้วาดถ่ายทอดความรู้สึกของตนออกมาจะเป็นภาพเคลื่อนไหวหรือภาพชุดก็ได้ โดยอาจจะเขียนเป็นภาพล้อเลียน แบบชีวิตจริง เรื่องล้อเลียน เสียดสี เรื่องราวจินตนาการ เรื่องราวประทับใจ และเรื่องขำขัน ทำให้ผู้ชมเกิดความขบขันสนุกสนาน ได้รับความสนใจของผู้ดู

สซูลซ์ (Schulz. 1976 : 42 - 49) เสนอความคิดเห็นว่า การเขียนภาพการ์ตูนจะแตกต่างไปจากการเขียนภาพเหมือนและภาพอื่น ๆ เพราะภาพการ์ตูนจะเขียนเป็นภาพลายเส้นในลักษณะต่าง ๆ กัน ซึ่งต้องใช้ความสามารถความชำนาญพิเศษเฉพาะบุคคลในการบังคับมือ ความแม่นยำของสาขาศา ตลอดจนความรวดเร็วในการร่างเส้น ผู้เขียนภาพการ์ตูน จะต้องใช้เวลาในการพิจารณาถึงบุคลิกลักษณะเด่น ๆ ของบุคคล สัตว์ พืช หรือสิ่งของเพื่อจัดลักษณะภาพให้ดูขำขัน การทำให้ผู้ดูเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ได้มากนักย่อมเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเขียนภาพการ์ตูนแต่ละคน

วิลเลียม (William. 1977 : 728) ได้สรุปว่า ภาพการ์ตูนเป็นการวาดภาพ การแสดงภาพหรือสัญลักษณ์ที่สามารถล้อเลียน เล่นสำนวนให้ตลกขบขัน มีคำอธิบายสั้น ๆ ประกอบหรือไม่ก็ได้

จากหลาย ๆ แนวคิดข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า การ์ตูน หมายถึงภาพที่วาดขึ้นอย่างง่าย ๆ ที่ไม่เหมือนของจริง เป็นภาพที่เกินความจริง ซึ่งได้รับความสนใจของผู้ดูให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ

การ์ตูนกับการเรียนการสอน

การ์ตูนเป็นสื่อการสอนประเภทหนึ่ง ที่ครูใช้เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ สุนทร เศษฐัน (2524) ได้กล่าวว่า การ์ตูนเปิดโอกาสให้เด็กแต่ละคนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ช่วยทำทาสในการแสดงออก สร้างสรรค์บรรยากาศของการเรียนรู้ให้มีชีวิตชีวา ช่วยให้นักเรียนง่าย สนุก แทนคำอธิบายยาก ๆ และสลับซับซ้อน ช่วยให้เห็นเข้าใจง่ายขึ้น

วิกทิจ และ ชูลเลอร์ (Wittich and Schuller. 1962 : 138 - 139) สรุปลักษณะและคุณค่าของการ์ตูน โดยแนะนำว่าจุดมุ่งหมายการใช้การ์ตูนเพื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น ใช้เพื่อ

1. รุจใจ เพราะโดยธรรมชาติของการ์ตูนที่ดี ย่อมเร้าใจผู้ดูอยู่ตลอดเวลา จึงเหมาะในการรุจใจและเริ่มต้นบทเรียน

2. ประกอบการอธิบาย การเขียนภาพการ์ตูนง่าย ๆ ประกอบการอธิบายข่าวให้เด็กเข้าใจเนื้อเรื่องได้ชัดเจน แต่ครูต้องระวังอย่าให้เด็กนักเรียนเพ่งเล็งเป็นเรื่องขบขันไปเสียหมด และควรจะพยายามมิให้นักเรียนมุ่งความสนใจไปถึงรายละเอียดที่ไม่เกี่ยวข้องกับจุดมุ่งหมายของการ์ตูน ครูที่ใช้การ์ตูนประกอบการอธิบายจะได้ประโยชน์จากการ์ตูน 2 ประการ คือ

2.1 ใช้ประกอบการอธิบายจุดมุ่งหมายของการ์ตูน

2.2 เป็นการลำดับขั้นการสอนได้เป็นอย่างดี

3. ส่งเสริมกิจกรรมของนักเรียน การให้นักเรียนเขียนภาพการ์ตูนขึ้นเอง เป็นกลวิธีที่เหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะมีทั้งอารมณ์ขัน เหมาะสมกับบุคลิกภาพของเด็กและเป็นการถูกต้องตามหลักจิตวิทยา นอกจากจะใช้สำหรับอธิบาย ใช้เป็นภาพโฆษณาหรือประกอบกิจกรรมของนักเรียนแล้วยังนับว่าเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด

ในด้านการใช้การ์ตูนเป็นกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งไคฟเฟอร์และโคชแรน (Keiffer and Cochran. 1950 : 78) กล่าวว่าไว้ว่า การสอนโดยใช้การ์ตูน นอกจากจะเป็นสิ่งเร้าอันมีประสิทธิภาพแล้วยังสร้างความสนุกสนานในการเรียนการสอน ทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางของกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างกว้างขวางและคุ้มค่าอีกด้วย นอกจากนี้การ์ตูนยังช่วยให้เด็กนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียน การ์ตูนที่ไม่มีคำบรรยาย ครูก็จะให้นักเรียนหาคำบรรยายที่เหมาะสมมาบรรยาย ซึ่งจะได้ผลมากในการแต่งเรื่องสั้น ๆ (สมิคร ผลจำรูญ. 2522 : 4) วิททิช และ ชูลเลอร์ (Wittich and Schuller. 1962 : 38 - 39) ยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับการใช้การ์ตูนเป็นกิจกรรมสำหรับนักเรียนในการเรียนการสอนไว้อีกว่า การให้นักเรียนเขียนภาพการ์ตูนขึ้นเองนั้นเป็นกลวิธีที่เหมาะสมอย่างยิ่งเพราะมีทั้งอารมณ์ขัน เหมาะสมกับบุคลิกภาพของเด็ก เป็นการถูกต้องตามหลักจิตวิทยา นอกจากจะใช้สำหรับอธิบาย ใช้เป็นภาพโฆษณา หรือประกอบกิจกรรมของนักเรียนแล้วยังนับว่าเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับที่สมิคร ผลจำรูญ (2522 : 32) ได้กล่าวไว้ว่าการฝึกให้เด็กเขียนภาพประกอบเนื้อหาของสิ่งที่เรียนนั้นเป็นสิ่งที่ดี น่าที่ครูจะนำมาใช้เป็นเครื่องส่งเสริมกิจกรรมการเรียนในห้องเรียนอย่างยิ่ง เพราะนอกจากจะทำให้เด็กไม่เบื่อแล้วยังทำให้เด็กสนุกสนานกับบทเรียน ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้แก่เด็กอีกทางหนึ่งด้วย จึงเห็นได้ว่าการ์ตูนจะเป็นสื่อการเรียนอีกชนิดหนึ่งที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการที่จะนำมาใช้เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนนั้นมากที่สุด

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ์ตูน

ได้มีผู้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการ์ตูนไว้ ดังนี้

คินเดอร์ (Kinder. 1959 : 68 - 69) ได้กล่าวถึงผลการสำรวจของ เลพทิจ (Leptich) เกี่ยวกับการใช้การ์ตูนประกอบการสอนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 300 คน ไว้ดังนี้

1. ครูทุกคนมีความพอใจในประโยชน์ของการ์ตูน
2. นักเรียนร้อยละ 97 ชอบครูที่สอนโดยใช้การ์ตูน
3. การ์ตูนมีประโยชน์ที่สุดสำหรับครูที่สอนวิชาสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์
4. ประโยชน์ของการ์ตูนอยู่ที่การใช้ภาพประกอบ การดึงดูดความสนใจ การจูงใจ ให้ความชัดเจน การเน้นให้เกิดอารมณ์ขัน

5. ครูและนักเรียนเห็นพ้องกันว่า พอใจหนังสือที่มีการ์ตูนเป็นภาพประกอบ

ประเสริฐ มาสุปรีดี (2522 : 30 - 32) ได้วิจัยทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนด้วยหนังสือการ์ตูนกับการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 60 คน กลุ่มทดลองผู้วิจัยให้หนังสือการ์ตูน ในขณะที่กลุ่มควบคุมนั้นผู้วิจัยใช้รูปภาพโปสเตอร์และของจริง ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ

สมิคร ผลจำรูญ (2522 : 74 - 76) ได้ศึกษารูปแบบของการ์ตูนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และความชอบแบบของภาพการ์ตูน โดยจำแนกตามเพศ ระดับชั้น กลุ่มอายุ และความสัมพันธ์ระหว่างความชอบแบบภาพการ์ตูนกับผลการเรียนรู้ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 พบว่า นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้นและกลุ่มอายุต่างกันทำให้มีผลการเรียนรู้ต่างกัน ในด้านความชอบแบบของภาพนั้น เพศ กลุ่มอายุ และระดับชั้นที่ต่างกัน มีผลทำให้ความชอบแบบของภาพแตกต่างกันด้วย

อภิญา แก้วชื่น (2528 : 39) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการคิดที่เป็นการ์ตูนล้อของจริงกับการ์ตูนโครงร่าง พบว่า พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกทางรูปภาพ ทางภาษา ของในแต่ละกลุ่มทดลอง

สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

✓ **จึงได้** บุญประสงค์ (2533) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย จากการเรียนด้วยหนังสือการ์ตูนที่แทรกคำถามระหว่างเนื้อหา กับ การเรียนด้วยหนังสือการ์ตูนที่มีคำถามท้ายเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากหนังสือการ์ตูนที่แทรกคำถามระหว่างเนื้อหา กับ การเรียนด้วยหนังสือการ์ตูนที่มีคำถามท้ายเนื้อหา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการ์ตูนพบว่า การ์ตูนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ในด้านการดึงดูดความสนใจ การจูงใจ และการให้ความชัดเจน ซึ่งรูปแบบของการ์ตูน และวิธีการนำเสนอจะแตกต่างกันไป การนำการ์ตูนมาใช้ต้องให้เหมาะสมกับระดับชั้นและเนื้อหาที่เรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ความหมายและทัศนะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

ฟรอยด์ (Freud. 1938 : 193) มีทัศนะดังนี้คือ ความคิดสร้างสรรค์เริ่มต้นจากความขัดแย้งซึ่งถูกขับออกมาโดยพลังจิตใต้สำนึกขณะที่มีความคิดขัดแย้งเกิดขึ้นนั้น คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะมีความคิดอิสระเกิดขึ้นมากมาย (Freely rising ideas) แต่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีความคิดอิสระเกิดขึ้น

ทอร์แรนซ์ (Torrance. 1964 : 5) ได้รวบรวมความคิดของไทย์เลอร์ (Taylor) ไว้ดังนี้ ความคิดสร้างสรรค์นั้นไม่จำเป็นต้องถึงขั้นสูงสุดเสมอไป เช่น การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ หรือการสร้างทฤษฎีที่ต้องใช้ความคิดด้านนามธรรม แต่อาจเป็นขั้นใดขั้นหนึ่งใน 5 ขั้นต่อไปนี้ได้

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นที่แสดงออกมาอย่างอิสระในด้านความคิดริเริ่ม โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของงาน

ขั้นที่ 2 งานที่เป็นผลผลิต ขั้นนี้ต้องอาศัยทักษะบางอย่าง

ขั้นที่ 3 เป็นงานประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำแบบใคร

ขั้นที่ 4 เป็นการปรับปรุงขั้นที่ 3 ให้ดีขึ้น

ขั้นที่ 5 เป็นงานที่เกิดจากการคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมขั้นสูงสุด

เวสคอตท์ และ สมิธ (Wescott and Smith. 1967) ได้อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่รวมการดึงประสบการณ์เดิมของแต่ละคนออกมา แล้วนำมาจัดให้อยู่ในรูปแบบใหม่ การจัดรูปแบบใหม่ของความคิดนี้เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ระดับโลกก็ได้

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้คำนิยามของความคิดสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกันโดยจัดกลุ่มตามลักษณะได้ดังนี้ คือ

1. นิยามความคิดสร้างสรรค์ที่อธิบายในลักษณะของการแก้ปัญหา (Problem Solving) ได้แก่

ออสบอร์น (Osborn. 1963) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นจินตนาการประยุกต์ (Applied Imagination) คือ เป็นจินตนาการที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหาซึ่งยากที่คนประสบแต่ไม่ใช่เป็นจินตนาการที่ฟุ้งซ่าน เลื่อนลอย ความคิดเชิงจินตนาการอย่างเดี๋ยวนั้นไม่ทำให้เกิดผลผลิตสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นความคิดจินตนาการควบคู่ไปกับความอดสาหัสพยายาม จึงทำให้งานสร้างสรรค์สำเร็จลงได้

2. นิยามความคิดสร้างสรรค์ที่อธิบายในลักษณะของความสามารถในการคิด (Cognitive Ability)

กิลฟอร์ด (Guilford. 1971) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) คือ ความคิดหลายทิศทาง หลายแง่มุม หลายมุม คิดได้กว้างไกล ลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่รวมทั้งการคิดหาวิธีการแก้ปัญหาให้สำเร็จด้วย ความคิดอเนกนัยประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคล่องในการคิด (Fluency) ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) และความละเอียดลออ (Elaboration)

ทอร์แรนซ์ (Torrance. 1962 : 16) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ผลผลิต หรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่รู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจะเกิดจากการรวบรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้วรวบรวมความคิดเป็นสมมติฐานแล้วรายงานผลที่ได้รับจากการค้นพบ

3. นิยามความคิดสร้างสรรค์ ที่อธิบายในลักษณะของ ความคิดแบบโยงสัมพันธ์ (Association of Ideas) ได้แก่

วอลลาซ และ โคแกน (Wallach and Kogan. 1965 : 13 - 20) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดโยงสัมพันธ์ (Association) คนที่มีความคิดสร้างสรรค์คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ คือเมื่อระลึกถึงสิ่งหนึ่งได้ก็จะเป็นสะพานช่วยให้ระลึกถึงสิ่งอื่นที่มีความสัมพันธ์กันได้ต่อไปอีก เช่น เมื่อเห็นคำว่าปากกา ก็จะนึกถึงกระดาษ ดินสอ ขวดหมึก โต๊ะ คำว่า สมุดบันทึก ฯลฯ ก็ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น

4. นิยามความคิดสร้างสรรค์ที่อธิบายในลักษณะของบุคลิกภาพ (Personality)

แอนเดอร์สัน และคณะ (Anderson and others. 1970 : 90) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของบุคคลซึ่งแสดงความคิดใหม่ ๆ อันเป็นการกระทำของบุคคลที่เลือกมาจากประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบอย่างใหม่ ความคิดใหม่ หรือผลผลิตใหม่และถือว่าทุกคนเกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพทางการสร้างสรรค์ซึ่งสามารถพัฒนาได้ ในทุกระดับอายุและทุกสาขาวิชา ถ้าจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม

นอกจากนั้น อารี รังสินันท์ (2532 : 21) ได้สรุปลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ไว้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะทางกระบวนการ หมายถึง ความรู้สึกไวต่อปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบและนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสิ่งใหม่ต่อไป

2. ลักษณะบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความอยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้น ถ้าคิดกล้าแสดงออก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน มีจินตนาการ และมีความคิดยืดหยุ่น ทั้งความคิดและการกระทำ และเป็นบุคคลที่มีความสุขกับการทำงานหรือสิ่งที่ตนพอใจ และยังไม่หวังผลจากการประเมินภายนอก

3. ลักษณะทางผลผลิต หมายถึง คุณภาพของผลงานที่เกิดขึ้น มีตั้งแต่ขั้นต่ำที่แสดงผลที่เกิดจากความพอใจของคนที่จะแสดงออกซึ่งความคิดและการกระทำ จนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็นการฝึกทักษะและค่อยคิดได้เองจนถึงระดับการคิดค้นพบทฤษฎี หลักการและการประดิษฐ์คิดค้นต่าง ๆ

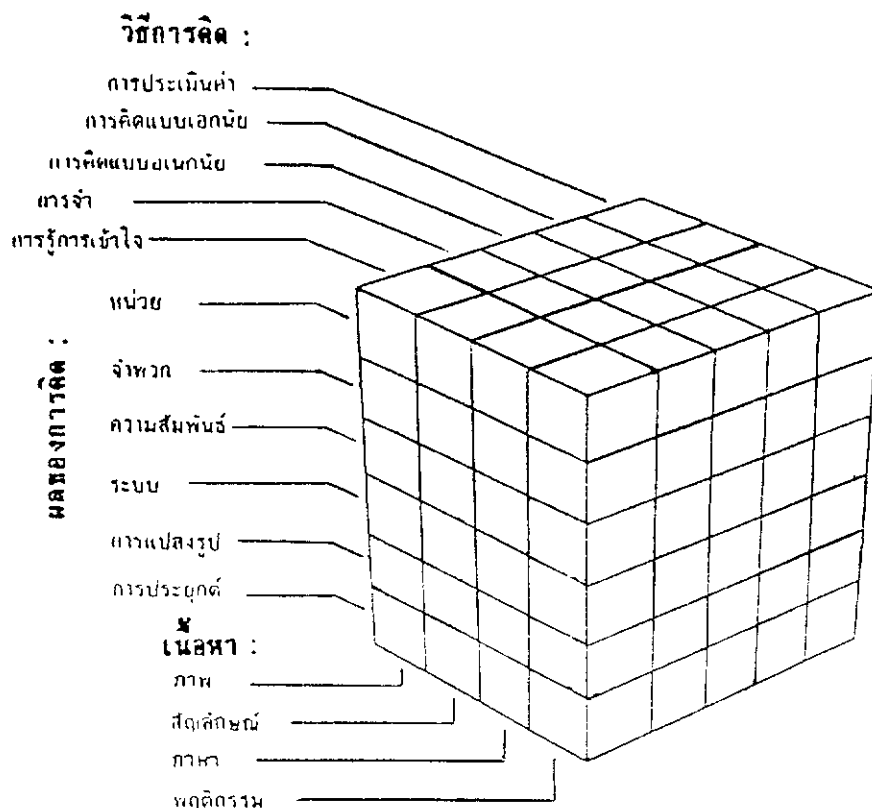
จากความหมายและทัศนะของนักการศึกษาหลายท่านดังได้กล่าวมาแล้ว พอที่จะสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะคิดได้ในลักษณะหลายทิศทาง และหาความสัมพันธ์ของสิ่งเราได้ในแง่มุมต่าง ๆ กัน เป็นความคิดที่นำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

จากแนวคิดในการศึกษาแบบโครงสร้างทางสติปัญญา(The Structure of Intellect Model ที่เรียกย่อว่า SI) กิลฟอร์ด (Guilford. 1971 : 60 - 64) ได้วิเคราะห์กระบวนการคิด 2 ประเภท คือ

1. การคิดรวมหรือการคิดเอกนัย (Convergent thinking) หมายถึง การคิดที่นำไปสู่คำตอบที่ถูกต้องตามสภาพข้อมูลที่กำหนดให้เพียงคำตอบเดียว
2. การคิดกระจายหรือการคิดอเนกนัย (Divergent thinking) หมายถึง การคิดหลายทิศทาง ที่สามารถเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาได้ ตลอดจนการนำไปสู่ผลิตผลของความคิดหรือคำตอบได้หลายอย่างด้วย กิลฟอร์ด ได้อธิบายไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ก็คือ ความคิดอเนกนัยนั่นเอง

กิลฟอร์ดได้อธิบายโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองในลักษณะ 3 มิติ ดังภาพประกอบที่แสดงข้างล่าง

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง

(Guilford. 1971 : 63)

จากโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง หรือทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา กิลฟอร์ด ได้แบ่งสมรรถภาพทางสมองออกเป็น 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 : เนื้อหา (Content) หมายถึง มิติแทนเนื้อหาข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิดที่สมองรับเข้าไปคิด แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ภาพ (Figural เขียนย่อว่า F) หมายถึง ข้อมูล หรือสิ่งเร้าที่เป็นรูปธรรม หรือรูปที่แน่นอน ซึ่งบุคคลสามารถรับรู้และทำให้เกิดความรู้สึกรูปร่างได้ เช่น ภาพ เป็นต้น
2. สัญลักษณ์ (Symbolic เขียนย่อว่า S) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่ในรูปเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข ไนต์ดนตรี รวมทั้งสัญญาณต่าง ๆ ด้วย
3. ภาษา (Semantic เขียนย่อว่า M) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่อยู่ในรูปของถ้อยคำ ที่มีความหมายต่าง ๆ กัน สามารถใช้ติดต่อสื่อสารได้ เช่น พ่อ แม่ เพื่อน ชอบ โกรธ เสียใจ เป็นต้น
4. พฤติกรรม (Behavior เขียนย่อว่า B) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นการแสดงออก กิริยาอาการ การกระทำที่สามารถสังเกตเห็น รวมทั้งเจตคติ การรับรู้ การคิด เช่น การยิ้ม การหัวเราะ การสิ้นสรีระ การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

มิติที่ 2 : วิธีการคิด หมายถึง มิติที่แสดงลักษณะกระบวนการปฏิบัติงาน หรือกระบวนการคิดของสมอง แบ่งออกตามลำดับได้ 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การรู้การเข้าใจ (Cognition เขียนย่อว่า C) หมายถึง ความสามารถในการตีความของสมองเมื่อเห็นสิ่งเร้า แล้วเกิดการรับรู้ เข้าใจในสิ่งนั้น และบอกได้ว่าเป็นอะไร เช่น เมื่อเห็นของเด็กเล่นรูปร่างกลม ทำด้วยขางผิวเรียบ ก็บอกได้ว่าเป็นลูกบอล
2. การจำ (Memory เขียนย่อว่า M) หมายถึง ความสามารถในการเก็บสะสมความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ไว้ได้ และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการ เช่น การจำสูตรคูณ การจำหมายเลขประจำตัว การจำตัวคนร้ายได้
3. การคิดแบบอเนกนิษ หรือความคิดกระจาย (Divergent thinking เขียนย่อว่า D) หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้หลายรูปแบบ หลายแง่ หลายมุม แตกต่างกันไป เช่น หนังสือพิมพ์ใช้ทำอะไรได้บ้างให้บอกมาให้มากที่สุด ผู้ที่คิดได้มาก แปลก มีเหตุผล คือ ผู้ที่มีความคิดอเนกนิษ และกิลฟอร์ดได้อธิบายว่า ความคิดอเนกนิษ ก็คือ ความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง
4. การคิดแบบเอกนิษ หรือความคิดแบบรวม (Convergent thinking เขียน

ชื่อว่า N) เป็นกระบวนการทางความคิดของสมองที่จะสรุปตัดสินหาคำตอบที่ดีที่สุดและถูกต้องเพียงคำตอบเดียวจากสิ่งเร้าหลาย ๆ สิ่ง

5. การประเมินค่า (Evaluation เขียนย่อว่า E) เป็นความสามารถในการตัดสินใจ ประเมินผล หรือการสรุปความหมายของสิ่งใดก็ตาม โดยความเหมาะสม ความพึงพอใจ โดยอาศัยเกณฑ์ที่ดีที่สุด

มิติที่ 3: ผลของการคิด หมายถึง มิติที่แสดงผล (Product) ที่ได้จากการปฏิบัติงานทางสมอง หรือกระบวนการคิดของสมอง หลังจากที่สมองได้รับข้อมูลหรือสิ่งเร้าจากมิติที่ 1 และตอบสนองต่อข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่ได้รับในมิติที่ 2 แล้ว ผลที่ได้จะออกมาเป็นมิติที่ 3 หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า ผลของการคิด เกิดจากการทำงานของมิติที่ 1 และมิติที่ 2 นั้นเอง ซึ่งผลของการคิดแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

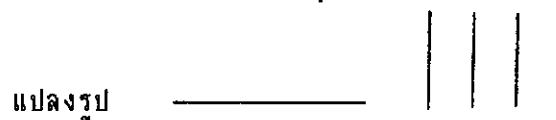
1. หน่วย (Units เขียนย่อว่า U) หมายถึง สิ่งที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว และแตกต่างไปจากสิ่งอื่น ๆ เช่น คน แมว สุนัข กระดานดำ บ้าน เป็นต้น

2. จำพวก (Classes เขียนย่อว่า C) หมายถึง ประเภท หรือจำพวก หรือกลุ่มของหน่วยที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะร่วมกัน เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ คน สุนัข ช้าง หรือประเภทผลไม้ ได้แก่ เงาะ ฝรั่ง ลำไย ลิ้นจี่ เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ (Relations เขียนย่อว่า R) หมายถึง ผลของการเชื่อมโยงความคิดของประเภทหรือหลายประเภทเข้าด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ความสัมพันธ์นี้อาจอยู่ในรูปของหน่วยกับหน่วย จำพวกกับจำพวก หรือระบบกับระบบก็ได้ เช่น คนคู่กับบ้าน นกคู่กับรัง ปลาคู่กับน้ำ เสือคู่กับป่า เป็นต้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่มีชีวิตกับที่อยู่อาศัย

4. ระบบ (Systems เขียนย่อว่า S) หมายถึง การเชื่อมโยงกลุ่มของสิ่งเร้า โดยอาศัยกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนบางอย่าง เช่น 1,3,5,7,9 เป็นระบบเลขคี่ เป็นต้น

5. การแปลงรูป (Transformation เขียนย่อว่า T) หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ดัดแปลง ดีความ ขยายความ ให้นิยามใหม่ หรือการจัดองค์ประกอบของสิ่งเร้าหรือข้อมูลออกมาในรูปใหม่ เช่น การเปลี่ยนรูปสี่เหลี่ยมเป็นเส้นตรง 4 เส้น ดังรูป

ภาพประกอบ 2 แสดงการแปลงรูปของรูปสี่เหลี่ยมเป็นเส้นตรง 4 เส้น

(อารี รังสินนท์. 2532 : 28)

6. การประสูก์ (Implications เชื้อนข้อว่า I) หมายถึง การคาดคะเนหรือทำนายจากข้อมูล สิ่งที่กำหนดให้ เช่น คาดว่าเป็นกระต่าย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองหรือการวัดเชาวน์ปัญญาของ กิลฟอร์ด แบ่งออกเป็น 120 เซลล์ หรือ 120 องค์ประกอบ โดยในแต่ละตัวจะประกอบด้วยหน่วยของสามมิติ เรียงจากเนื้อหา วิธีการคิด ผลของการคิด (Content - Operation - Product)

จากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด (Guilford. 1971) ได้อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดอเนกนิย หรือการคิดแบบกระจาย (Divergent thinking) ซึ่งประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality)
2. ความคิดคล่องตัว (Fluency)
3. ความคิดยืดหยุ่น หรือความคิดยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility)
4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ ความคิดริเริ่มหรือที่เรียกว่า Wild idea เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มอาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดค้นแปลงและประสูก์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การคิดเครื่องบินได้สำเร็จ ก็ได้แนวคิดจากการทำเครื่องบิน เป็นต้น

ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น

1. ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่วนั่นเอง
2. ความคิดคล่องแคล่วทางด้านการโยงสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ภายในเวลาที่กำหนด
3. ความคล่องแคล่วทางด้านการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยค กล่าวคือ สามารถที่จะนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

จากการวิจัยพบว่า บุคคลที่มีความคล่องแคล่วทางด้านการแสดงออกสูงจะมีความคิดสร้างสรรค์สูง

4. ความคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด เช่น ให้คิดประโยชน์ของก้อนอิฐมาให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งอาจเป็น 5 นาที หรือ 10 นาที

ความคล่องแคล่วในการคิด มีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา เพราะในการแก้ปัญหาจะต้องแสวงหาคำตอบหรือวิธีการแก้ไขหลายวิธี และต้องนำวิธีการเหล่านั้นมาทดลองจนกว่าจะพบวิธีการที่ถูกต้องตามที่ต้องการ

ความคิดคล่องแคล่วนี้ว่าเป็นความสามารถอันดับแรก ในการที่จะพยายามเลือกเฟ้นให้ได้ความคิดที่ดีและเหมาะสมที่สุด ก่อนอื่นจำเป็นต้องคิดออกมาให้ได้มากที่สุดอย่างและแตกต่างกัน แล้วจึงนำเอาความคิดที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาแต่ละอย่างเปรียบเทียบกับกันว่าความคิดอันใดจะเป็นความคิดที่ดีที่สุดและให้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา เช่น ประโยชน์ที่จะได้ เวลา การลงทุน ความยากง่าย บุคลากร เป็นต้น

ความคิดคล่องตัวนอกจากจะช่วยช่วยให้เด็กได้เลือกคำตอบที่ดีและเหมาะสมที่สุดแล้วยังช่วยจัดหาทางเลือกอื่น ๆ ที่อาจเป็นไปได้ให้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม เรามักจะพยายามทำวิธีการแก้ไขหลาย ๆ วิธี โดยเราให้โอกาสในการเลือกเป็นอันดับลงมา เช่น ถ้าเราไม่สามารถทำได้อย่างวิธีที่ 1 วิธีที่ 2 ก็อาจนำมาทดลองใช้ได้ หรือวิธีที่ 3 ก็ยังเป็นที่น่าสนใจถ้าวิธีที่ 2 ไม่สามารถแก้ไขได้ เหล่านี้เป็นต้น ความคิดคล่องแคล่วนอกจากจะช่วยให้มีข้อมูลมากพอในการเลือกสรรแล้วยังมีช่องทางอื่นที่เป็นไปได้ให้เลือกอีกด้วย จึงนับได้ว่าความคิดคล่องตัวเป็นความสามารถเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพหรือความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง

ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ประเภทหรือแบบของความคิด แบ่งเป็น

1. ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่พยายามคิดให้ได้หลายอย่างอย่างอิสระ คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดได้ว่าประโยชน์ของก้อนหินมีอะไรบ้างหลายอย่าง ในขณะที่คนไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดได้เพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างเท่านั้น

2. ความคิดยืดหยุ่นทางด้านการคิดแปลง (Adaptive Flexibility) ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน ตัวอย่างเช่น ในข้อ 1 ในเวลา 5 นาที ท่านลองคิดว่าท่านสามารถจะใช้หว่าสทำอะไรได้บ้าง คำตอบ กระบุง กระจาด ตะกร้า ถัง

ไฟดินสอ กระอมเก็บน้ำ เปล เต็งนอนน คู้ โต๊ะเครื่องแป้ง แก้ว ถัง ถังนอนเล่น ไซฟา ตะกร้า ชะลอม กรอบรูป กีบเสียบผม ค้ามไม้เทนนิส ไม้แบดมินตัน เป็นต้น หรือหากนำเอา คำตอบดังกล่าวมาจัดเป็นประเภทก็จะจัดได้ 5 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1. เฟอร์นิเจอร์ : คู้ เต็ง โต๊ะ แก้ว ไซฟา

ประเภทที่ 2. เครื่องใช้ : กระบุง กระจาด ตะกร้า กระอม

ประเภทที่ 3. เครื่องกีฬา : ตะกร้า ค้ามไม้เทนนิส ค้ามไม้แบดมินตัน

ประเภทที่ 4. เครื่องประดับ : กีบเสียบผม

ประเภทที่ 5. เครื่องเขียน : กล่องไฟดินสอ

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าความคิดยืดหยุ่นจะเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่วมีความแปลก แตกต่างกันออกไป หลักเนื่องการซ้ำซ้อน หรือเพิ่มคุณภาพความคิดให้มากขึ้นด้วยการจัดเป็นหมวดหมู่และหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น

นับได้ว่าความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น เป็นความคิดพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ คือ ได้หลายหมวดหมู่ หลายประเภท ตลอดจนสามารถเตรียมทางเลือกไว้หลาย ๆ ทาง ความคิดยืดหยุ่นจึงเป็นความคิดเสริมคุณภาพให้ดี

ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) แม้ว่าจะมีลักษณะความคิดสร้างสรรค์ซึ่งจะ ประกอบด้วยลักษณะความคิดหลายลักษณะ เช่น ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น ความคิดคล่องตัว ก็ตาม แต่ลักษณะความคิดละเอียดลออก็จะขาดเสียมิได้ หากปราศจากความคิดละเอียดลออแล้วก็ไม่อาจทำให้เกิดผลงานหรือผลิตผลที่สร้างสรรค์ขึ้นมาได้ และตรงจุดนี้ที่เป็นจุดสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ที่เรามุ่งเน้นผลิตผลสร้างสรรค์เป็นสำคัญด้วย

ฮารี รังสินันท์ (2532 : 33) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของความละเอียดลออไว้ว่า

1. พัฒนาการของความละเอียดลออจะขึ้นอยู่^๕กับอายุ กล่าวคือเด็กที่มีอายุนมากจะมีความสามารถด้านนี้มากกว่าเด็กอายุน้อย
2. เด็กผู้หญิงจะมีความสามารถมากกว่าเด็กผู้ชายในด้านความละเอียดลออ
3. เด็กที่มีความสามารถสูงทางด้านความละเอียดลออจะเป็นเด็กที่มีความสามารถด้านการสังเกตสูงด้วย

เจเลนและเออร์บัน (Jellen and Urban. 1986 : 141) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ในข้อสอบทีซีที-พีที (TCT-PT) ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว
2. ความคิดยืดหยุ่น
3. ความคิดริเริ่มตามที่ตนเองมีอยู่
4. ความคิดละเอียดลออ
5. การกระทำที่แสดงถึงการเสี่ยงอันตราย เช่น การแยกขอบเขต
6. การผสมให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น การจัดรวมสิ่งต่าง ๆ ให้มีความ

ต่อเนื่อง

7. อารมณ์ขัน

จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นว่า องค์ประกอบความคิดสร้างสรรค์ที่ตรงกัน คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

บรรยากาศการแสดงออกอย่างอิสระที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

โรเจอร์ส (Rogers. 1970 : 146 - 149) พบว่า ภาวะที่ส่งเสริมให้บุคคลกล้าคิด กล้าสร้างสรรค์ ได้แก่ ภาวะที่บุคคลรู้สึกปลอดภัยซึ่งเกิดจากรู้สึกว่าตนเองมีค่าและได้รับการยอมรับ รวมทั้งภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออกโดยไม่ถูกวิจารณ์หรือประเมินค่า อารี รังสินันท์ (2532 : 86) ได้กล่าวว่า บรรยากาศที่เติบโตด้วยการยอมรับและการกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายหรืองานทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนต้องมีอิสระที่จะสร้างสรรค์ตามความพอใจ เกอร์ทรูด (Gertrude. 1966 : 549) มีความเห็นว่าการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็กรู้สึกเป็นอิสระจะช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กได้

แกรี และ โจเซฟ (Gary and Joseph. 1971 : 220 - 224) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์แก่นักเรียน ดังนี้

1. ให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยความคิดริเริ่มของตนเอง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเป็นผู้ค้นพบและอยากทดลอง
2. จัดบรรยากาศในการเรียนรู้อย่างเสรี ให้นักเรียนมีอิสระในการคิด และการแสดงออกมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าในกรอบของความสนใจและความสามารถของเขา ครูต้องไม่กระทำตัวเป็นเผด็จการทางความคิด

3. สนับสนุนให้นักเรียนเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นโดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความรู้สึกที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง

4. ส่งเสริมกระบวนการคิดสร้างสรรค์ โดยยั่วยุให้นักเรียนคิดหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในรูปแบบที่แปลกใหม่จากเดิม ส่งเสริมการคิดจินตนาการ ส่งเสริมให้คิดวิธีแก้ปัญหาแปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีความกล้าเสี่ยงทางสติปัญญา (intellectual risk)

5. ไม่เข้มงวดกับผลหรือคำตอบหรือข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบของนักเรียนเกินไป ครูต้องไม่ให้ความสำคัญของความคลาดเคลื่อนจนเกินไปนัก ต้องยอมรับความคลาดเคลื่อนและความผิดพลาดนั้นเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นได้

6. สนับสนุนให้นักเรียนมีความยืดหยุ่นทางสติปัญญา (intellectual flexibility) โดยยั่วยุให้นักเรียนคิดหาวิธีการหาคำตอบหรือการแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธี ด้วยการพยายามคิดหาความหมายใหม่ โดยใช้ประสบการณ์เดิมในบริบทใหม่ ไม่ให้ติดมันกับประสบการณ์เดิมอย่างมั่นคงเพียงด้านเดียว

7. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักประเมินผลสัมฤทธิ์และความก้าวหน้าของตนด้วยตัวเอง ให้นักเรียนเกิดความรู้สึกหรือวันด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบและรู้จักประเมินตนเอง พยายามหลีกเลี่ยงการใช้เกณฑ์มาตรฐานหรือข้อสอบมาตรฐาน

8. ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่ไวต่อการรับรู้ในสิ่งเข้า ทั้งในด้านความรู้สึกและปัญหาด้านสังคมและบุคคล

9. ส่งเสริมให้นักเรียนตอบคำถามประเภทปลายเปิดที่มีความหมายและไม่มีคำตอบที่เป็นความจริงที่แน่นอนตายตัว คำถามประเภทนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม

10. เปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ความคิด และเครื่องมือในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าใจกระบวนการโดยตลอด

11. ฝึกให้นักเรียนรู้ต่อความล้มเหลวและความคับข้องใจ ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความสามารถที่จะอยู่ในสถานการณ์ที่คลุมเครือและสามารถจัดการกับสถานการณ์เหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

12. ฝึกให้นักเรียนพิจารณาปัญหาในภาพรวมมากกว่าที่จะพิจารณาปัญหาย่อย ๆ ให้อธิบายการพิจารณาและเข้าใจปัญหาเหล่านั้น

ลักษณะของครูที่จะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (กรมการฝึกหัดครู. 2521 : 52 - 53) มีดังนี้

1. มีความตระหนักอยู่เสมอว่า ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียน และเกิดขึ้นได้เสมอทุกโอกาส
2. ยอมรับฟังความคิดเห็นแปลก ๆ ใหม่ ๆ และที่แตกต่างจากคนอื่น จะต้องไม่ตำหนิ ตีเตือนหรือกล่าวหาว่าเด็กคิดนอกกลุ่มนอกทาง
3. รู้คุณค่าตัวเอง จะต้องไม่เป็นคนที่เห็นแก่ตัว ไม่ถือตัว พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นอยู่เสมอ
4. รู้จักเสียสละ มีอิสระภาพในการทำงานเพื่อส่วนรวม
5. มีความกระปรี้กระเปร่า กระฉับกระเฉง มีความคล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน
6. มีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอในด้านการสอน การสมาคมกับผู้อื่น พร้อมทั้งมีความสนใจต่อเหตุการณ์รอบตัว
7. มีความอดทนอดกลั้น ไม่ท้อแท้ เมื่อประสบปัญหาที่ยุ่งยากและสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้สำเร็จ
8. มีอิสระในการสร้างบรรยากาศที่อ่านวนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ทุกโอกาส
9. มีทัศนคติทางบวกแก่ตนเอง โดยแสวงหาและเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่อยู่เสมอและพยายามคิดค้นหาความสำเร็จแปลก ๆ ใหม่ ๆ
10. คำนึงถึงปัญหาที่จะตามมาพร้อมทั้งสามารถรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้นมาสร้างประโยชน์ให้เด็กรู้จักคิดในด้านสร้างสรรค์

ฮารี ริงลินท์ (2532 : 99) ได้กล่าวว่า วิธีสอนของครูควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

1. การแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก สามารถแสดงออกทางกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การประดิษฐ์ ศิลปะ การวาดภาพ ระบายสี ดนตรี เต้นรำ การเล่น ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ
2. การสร้างบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จะได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้นได้โดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดเกินไป และควรส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. การสอนความคิดสร้างสรรค์จะต้องสอนต่อเนื่องกันไป เป็นส่วนสำคัญในทางตรงข้ามกับ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจน

ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ระดับความสามารถในการแสดงออก

4. สนับสนุนและกระตุ้นการแสดงความคิดหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์

5. เน้นสถานการณ์ที่จะส่งเสริมความสามารถอันนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นต้น ตลอดจนไม่จำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเดี๋ยวกันตลอด

6. อธิบายขบวนการหล่อหลอมหรือกำหนดแบบให้นักเรียนคิดและมีบุคลิกภาพเหมือนกันไปหมดทุกคน แต่ควรสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิดและวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วย

7. อย่าเข้มงวดกวดขันหรือยึดมั่นอยู่กับจารีตประเพณี ซึ่งยอมรับการกระทำหรือผลงานอยู่เพียงสองสามอย่างเท่านั้น สิ่งใดนอกเหนือไปจากระเบียบเป็นสิ่งที่ไม่ดีพลาด

8. อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัลเฉพาะผลงานหรือการกระทำที่ได้มีผู้ทดลองทำและเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ผลงานแปลก ๆ ใหม่ ๆ ก็น่าจะได้รับรางวัลหรือคำชมเชยด้วย

9. ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพในทางสร้างสรรค์ก่อน มิเช่นนั้นแม้ว่าครูจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิดสร้างสรรค์เพียงใด ก็ไม่อาจจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของการสอน และไม่อาจสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด - การเขียน และการกระทำเชิงสร้างสรรค์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 3) ได้ให้หลักการว่า การสร้างสรรค์ของมนุษย์อาจพิจารณาได้ 3 แง่ ด้วยกัน คือ

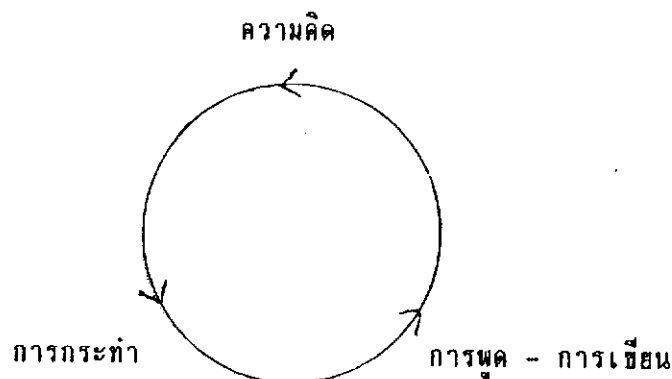
1. ความคิดเชิงสร้างสรรค์
2. การพูด - การเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. การกระทำเชิงสร้างสรรค์

ทั้ง 3 แง่นี้ มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตลอดไปเป็นลูกโซ่ ดังนี้

ความคิดเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดการพูด - การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความคิดและการพูด - การเขียนเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดการกระทำเชิงสร้างสรรค์

การพูด - การเขียนและการกระทำเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่
พัฒนาสูงขึ้น อาจเขียนภาพจำลองได้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิด การพูด - การเขียน และการทำ
เชิงสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 3)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่มีแนวสอดคล้องกันดังนี้

เคิร์คแลนด์ (Kirkland. 1978 : 2350A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความคิด
สร้างสรรค์กับความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กอายุ 4 ปี โดยเด็กจะได้รับการทดสอบ
ความคิดสร้างสรรค์เพื่อจัดระดับความคิดสร้างสรรค์ และได้รับการบันทึกเสียงพูดประกอบการ
จดบันทึกเพื่อจัดระดับความสามารถการใช้ภาษาของเด็กแล้วนำไปหาความสัมพันธ์ ผลการศึกษา
พบว่าระดับความสามารถทางการใช้ภาษามีความสัมพันธ์กับความคิดสร้างสรรค์

เบลล์ (Bell. 1984 : 2752A) ได้ศึกษาการเล่าเรื่องของเด็กชายอายุ 6 - 7 ปี
โดยการจับคู่ระหว่างสติปัญญากับความคิดสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า การเรียบเรียงเรื่องราว
และการจินตนาการเรื่องราวมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์

ซึ่งสรุปได้ว่า ความคิด การพูด - การเขียน และการกระทำเชิงสร้างสรรค์ มีความ
สัมพันธ์กัน

ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ทอร์แรนซ์ (Torrance. 1964) ได้กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียนแสดงความคิดที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของคน สัตว์ และ สิ่งแวดล้อมที่ผกผันแตกต่างไปจากธรรมชาติได้

เมอร์เรย์ (Murray. 1973 : 524) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นเป็น กระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับกาที่ผู้เขียนพยายามที่จะใช้การรับรู้ด้านต่าง ๆ ของตนมาเรียบเรียง เป็นถ้อยคำที่จะสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจทั้งด้านความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้เขียนรวมถึงความ เข้าใจในสาระต่าง ๆ ตรงตามกับผู้เขียนต้องการ

ระปะนีส์ นาครทรรพ (2526 : 1) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ด้วยภาษาที่ชัดเจนอย่าง เหมาะสม ถูกต้องตามเนื้อหาที่แสดงออกนั้น

ประภาสรี สีหอำไพ (2531 : 1) ได้กล่าวว่า การเขียนแบบสร้างสรรค์เป็นการเขียน ที่ผู้เขียนสร้างค่าและข้อความจากจินตนาการของตนเองมิได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่น มีอิสระ ที่จะเลือกรูปแบบของการเขียนโดยไม้อยู่ในกรอบและลักษณะคำประพันธ์นัก ผลงานเช่นนี้จึงมี ความประณีต มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มเด่นชัด

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 33) ได้กล่าวว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์ผู้เขียน จะต้องสามารถใช้จินตนาการ หรือความคิดคำนึงของตน เขียนออกมาด้วยถ้อยคำที่สละสลวย ประทับใจผู้อ่านผู้ฟัง และให้ความรู้สึกลงทางเพลิดเพลินระดับสติปัญญาไปในตัว การเขียนอย่าง สร้างสรรค์สำหรับเด็กต้องเป็นงานที่เกิดจากความคิดของเด็กเอง ต้องไม่เลียนแบบความคิดหรือ ลีลาการเขียนของผู้อื่นมา ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงก็ควรจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เด็กกระทำเอง เพราะเห็นว่าสมควร

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2532 : 2) ได้กล่าวว่า การเขียนสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมี ลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ ประสบการณ์ของตน มาเชื่อมโยง ความคิดในการเขียน

สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม ผู้เขียน มีอิสระที่จะสร้างค่าและข้อความตามจินตนาการของตนเอง และมีอิสระที่จะเลือกรูปแบบการเขียน โดยไม้อยู่ในกรอบและลักษณะคำประพันธ์นัก

จุดมุ่งหมายในการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์

แมคคี พอล (McKee Paul. 1955) ได้ให้จุดมุ่งหมายในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้โอกาสนักเรียนแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เขาผ่านพบมา
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถทางวรรณคดีที่มีอยู่ในตัวเด็ก ให้สร้างสรรค์ผลงานทางวรรณคดีที่ให้ความรู้สึก น่าสนใจ และมีลักษณะของภาษาที่ดี
3. เพื่อส่งเสริมและเข้าใจให้เด็กสนใจและซาบซึ้งในวรรณคดีที่ดี
4. มุ่งพัฒนาความสามารถทางภาษามากกว่ากระบวนการที่ถูกต้อง ตามกฎเกณฑ์ของหลักภาษา

ประเทิน มหาจันทร์ (2519 : 124) กล่าวว่าการศึกษาสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักประมวลความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจแนวคิดผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี คนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรม สามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ ได้
3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 34) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้รู้จักระบายความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์ และเข้าใจในแนวคิดของผู้อื่น
2. เพื่อให้เข้าใจ เห็นคุณค่า และชื่นชมศิลปะ วรรณคดี คนตรี ตลอดจนกิจกรรมทางวัฒนธรรมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ได้
3. เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวทางอารมณ์และทางสังคม
4. ครูจะต้องช่วยส่งเสริม การสังเกต การสร้างเรื่อง และการเขียนที่ชัดเจนเป็นรายบุคคลด้วยการออกความเห็นและชมเชยส่วนที่ดี
5. เด็กจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ จากสิ่งที่ครูให้บนกระดานดำ

8. ประสพการณ์ที่ได้จากการอภิปรายร่วมกัน จะช่วยพัฒนาในการเขียนได้มากกว่าการให้เขียนแต่เพียงอย่างเดียว

จากแนวคิดข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เรียนแสดงความรู้สึคนึกคิดของตนออกมาในทางสร้างสรรค์และเพื่อส่งเสริมความสามารถทางวรรณคดีที่มีอยู่ในตัวเด็ก

ประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เบอร์นส์ (Burns. 1971) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อตัวนักเรียนและครูไว้สรุปได้ดังนี้

ประโยชน์ที่มีต่อตัวนักเรียน ทำให้จิตใจกล้าแข็ง มีความคิดอย่างรวดเร็ว ได้แสดงอารมณ์สะเทือนใจ เป็นการทดลองความสามารถในการเขียน และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิด ความเข้าใจ และแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่ได้พบเห็น

ประโยชน์ที่มีต่อครู คือ ช่วยให้ครูเข้าใจความแตกต่างของเด็กแต่ละวัย เข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล และเข้าใจความรู้สึก ความคิด ตลอดจนประสพการณ์ของเด็ก

ปราโมทย์ ชันดีภาพันธ์ (2530 : 17) กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์จะช่วยให้นักเรียนได้แสดงความรู้สึคนึกคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นด้วยภาษาของตนเอง และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความถนัดทางด้านภาษาได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง

ประชุมพร สุวรรณตรา (2523 : 23) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายประการ เช่น

1. เป็นการฝึกทักษะ และพัฒนาการใช้ภาษาในการถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของเด็ก
2. เป็นการช่วยให้เด็กรู้จักศัพท์มากขึ้น ก่อให้เกิดความสนุกสนานแก่ผู้อ่าน และก่อให้เกิดความสุข เพลิดเพลินในการอ่าน
3. ทำให้เด็กรักการเขียน
4. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
5. ทำให้ครูรู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนมากขึ้น

6. ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เขียน ให้มีความนับถือตนเอง ชอบรับตนเองและยอมรับผู้อื่น

7. ช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในวรรณคดีที่มีคุณค่า ซึ่งจะเป็นประสบการณ์สะสมเพื่อนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

8. ก่อให้เกิดความรู้สึกอันดีงาม ความเห็นอกเห็นใจ รักเพื่อนมนุษย์ สัตว์ และธรรมชาติ

9. เป็นงานที่สร้างความสุข ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการสอน สร้างความเชื่อมั่นและคุณค่าให้กับผู้สอนเช่นเดียวกับที่เกิดกับผู้เรียน

จากแนวคิดข้างต้น จะเห็นว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์มากทั้งตัวผู้เรียน และครูผู้สอน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรหาวิธีการและเทคนิคต่างๆ มากกระตุ้นให้นักเรียนได้มีการพัฒนาการด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

ได้มีผู้ให้ทัศนะและหลักการในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

นิคธา ฤทธิโยธี (2520) มีความเห็นว่าทัศนคติเกี่ยวกับการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของครูเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ถ้าครูไม่มีความเห็นอกเห็นใจ ไม่มีความเข้าใจ และไม่ส่งเสริมหรือช่วยเหลือเด็กได้แล้ว จะมีเด็กน้อยคนนักที่จะเขียนแบบสร้างสรรค์ได้ เด็กจะไม่กล้าแสดงความรู้สึกหรือความคิดของตนให้กับคนที่ไม่สนใจฟังหรือคอยตำหนิเดียนถือนคำต่าง ๆ ที่เด็กใช้ ครูควรจะเป็นผู้คอยสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออก ครูต้องระลึกเสมอว่าการให้เด็กพอใจและมีความเชื่อมั่นในตนเองนั้นก่อให้เกิดความสำเร็จในการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ประเทิน มหัทธนี (2519 : 25) ได้เสนอปัจจัยสำหรับการสอนการเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศและสภาพการณ์ ครูจะต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะกับการที่เด็กจะระบายออก คือ เด็กจะต้องรู้สึกสบายใจอบอุ่นใจ เป็นตัวของตัวเอง มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนครู

2. ประสบการณ์ เด็กจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์โดยตรงที่ตนได้รับ ในการเรียนควรสร้างความสนใจให้กับเด็ก และมีอุปกรณ์อย่างพร้อมเพียง

3. ความเอาใจใส่ของครู ความสนใจและเอาใจใส่ของครูจะเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะ

ช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ครูควรปลูกฝังความช่างสังเกตสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เด็กจะได้สะสมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ เมื่อเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความรู้สึกอย่างแท้จริง เด็กจะได้แสดงออกตามแนวทางของเขาอย่างแท้จริง

สมิธ (Smith. 1973) ได้แนะนำการสอนเขียนไว้สรุปได้ดังนี้คือ ในการสอนจะต้องมีสิ่งใหม่มีลักษณะเฉพาะตัว เน้นการคิดหลาย ๆ ทาง ครูจะต้องเข้าใจให้เด็กเกิดความคิดและแสดงความคิดของเขาออกมา ควรเน้นกระบวนการในการทำงาน จัดห้องให้สะดวกสบาย มีตัวอย่างงานแบบสร้างสรรค์หลาย ๆ เรื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนให้แก่เด็ก และแสดงผลงานของนักเรียนในชั้นเรียนด้วย

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2532 : 6) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้หลายประการ ดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน โดยต้องคำนึงถึงหลักสูตรในระดับชั้นต่าง ๆ ว่ามีจุดมุ่งหมายทำอะไร กิจกรรมต่าง ๆ นั้นสนองวัตถุประสงค์ใดในหลักสูตร

2. การจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ควรได้มีการสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วย

3. จัดลำดับความยากง่ายของกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ และรักในการเขียน

5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น พอจะสรุปได้ว่า สิ่งที่สำคัญในการสอน คือ บรรยากาศและการจัดสภาพการณ์ในการสอนของครูที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอิสระในการที่จะแสดงออกและการเปิดโอกาสให้ได้แสดงถึงความรู้สึกและจินตนาการอย่างแท้จริง

ภาพและภาษากับกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์

จากหลักของความคิดสร้างสรรค์ของ กิลฟอร์ด (Guildford. 1971 : 61 - 71) ที่มุ่งไปที่ความสามารถของบุคคลที่จะคิดได้รวดเร็ว กว้างขวาง และมีความคิดริเริ่ม ถ้ามีสิ่งเร้า

มากกระตุ้นให้เกิดความคิดนั้น ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด สิ่งเร้าที่จะมากระตุ้นให้เกิดความคิดนั้นมีอยู่ด้วยกัน 4 ชนิด คือ

1. รูปภาพ (Figural)
2. สัญลักษณ์ (Symbolic)
3. ภาษา (Semantic)
4. พฤติกรรม (Behavioral)

เช่น การคิดสร้างสรรค์ที่ใช้รูปภาพเป็นสิ่งเร้า ก็จะทำให้เด็กดูภาพแล้วถามว่า สามารถมองเห็นเป็นภาพอะไรได้บ้าง เช่น

ตัวอย่างภาพ สามารถมองเห็นเป็น แก้วก็ได้ ภาพหมวกก็ได้ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ภาษา (Semantic) เป็นสิ่งเร้าที่จะให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

โคเทอว์ (Coter. 1977 : 46 - 48) ได้เสนอแนวทางที่จะนำมาฝึกเขียนสร้างสรรค์ไว้ว่า กิจกรรมที่จะนำมาฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์ อาจจะได้โดยการทำให้นักเรียนอ่านและเขียนเรื่องจากนิทานพื้นเมือง นิศสารต่าง ๆ เขียนอธิบายภาพ สุภาษิต เขียนจากความรู้สึกภายในใจ หรือกำหนดสถานการณ์สมมติให้เขียน เช่น ถ้าฉันเป็น.....

ปราโมทย์ ชันติลาภพันธ์ (2530 : 20) ได้สรุปว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเขียนเรื่องตามความสนใจ ไม่กำหนดตายตัว อาจฝึกโดยใช้สิ่งเร้าประกอบการเขียน เช่น ภาพ รูปร่างสีพื้นของวัตถุ เป็นต้น

สมิธ (Smith. 1973 : 161) เสนอแนวทางที่ช่วยเร้าให้เด็กเขียนอย่างสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของตนเอง
2. เขียนบันทึกประจำวัน
3. เขียนโคลงกลอนหรือเรื่องจากประสบการณ์
4. เขียนเรื่องชวนขำขัน
5. เขียนเรื่องฮา
6. เขียนจดหมายถึงเพื่อน
7. แต่งกลอนวันเกิดหรือวันสำคัญต่าง ๆ
8. เขียนประกาศต่าง ๆ

กรรณิการ์ พวงเกษม (2531 : 55) ได้เสนอแนะรูปแบบการเขียนสร้างสรรค์
ไว้ดังนี้

1. จัดหมู่เขียนเรื่องบนกระดาน
2. ให้ประโยค 2-3 ประโยค แล้วให้นักเรียนเขียนต่อเองเป็นเรื่องสั้น ๆ ประมาณ 5 - 8 ประโยค
3. เขียนบรรยายภาพ
4. ให้รูปภาพที่นักเรียนรู้จักแล้วให้เขียนเกี่ยวกับภาพนั้น
5. ให้คำที่มีความหมายเป็นคำที่นักเรียนรู้จักตามวัยของเขา แล้วนำคำนั้นมาเขียนเรื่อง
6. ให้ภาพ ให้คำ แล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับภาพ
7. ให้ภาพ ให้ชื่อเรื่องและข้อความ 2 - 3 ประโยค ให้นักเรียนเขียนต่อเนื่องให้จบ
8. ให้ประโยคหลาย ๆ ประโยคที่มีความสัมพันธ์กันให้นักเรียนเขียนต่อแล้วตั้งชื่อเรื่อง

ด้วย

9. ให้ภาพแล้วให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกเกี่ยวกับภาพ
10. ให้ภาพแล้วให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ
11. ให้เขียนแสดงความต้องการ
12. เขียนเล่าประสบการณ์
13. ให้นักเรียนเขียนโฆษณาขายสิ่งของต่าง ๆ
14. ให้เขียนคำขวัญเกี่ยวกับภาพ
15. ให้ชื่อเรื่อง นักเรียนเขียนเรื่องจากชื่อเรื่อง
16. เขียนข้อความในลักษณะอวสาน
17. เขียนกลอนง่าย ๆ บรรยายสิ่งต่าง ๆ
18. เขียนนิทานกลอนสั้น ๆ
19. เขียนเพื่อประโยชน์ในการคิดต่อสื่อสาร
20. เขียนบทบาทสมมติสั้น ๆ เพื่อใช้ในการแสดง
21. เขียนความรู้สึกอย่างมีวิจารณ์

จากแนวคิดและรูปแบบในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น สิ่งที่สำคัญคือ การเร้าความรู้สึกของผู้เรียนด้วยภาพและภาษา ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์เฉพาะบุคคล จึงทำให้งานเขียนเชิงสร้างสรรค์แต่ละชิ้นมีคุณค่าแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์จึงควรมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน เก่งตรง และครอบคลุมไปทุก ๆ ด้าน

โธมัส (O'Hare. 1973 : 50) ให้ความเห็นไว้ว่าเกณฑ์ในการพิจารณางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรจะพิจารณาในด้านความคิด จินตนาการ ความสามารถในการเรียบเรียงเรื่องและลีลาในการเขียน นอกจากนี้ควรพิจารณาด้านกลไกในการเขียนอีกด้วย

พิศมัย สิงห์แก้ว (2520 : 37) กล่าวถึงเกณฑ์ในการวัด ในการเขียนดังนี้

1. ความคิด (Ideas) ได้แก่ เนื้อหาตรงประเด็น มีเหตุผลและน้ำเสียง (tone)
 2. การเรียบเรียงเนื้อหา (Organization) ได้แก่ สิ่งที่ควรเน้น มีเค้าโครงความคิดที่เป็นระเบียบ
 3. ลีลาการเขียน (Style) แสดงความเป็นต้นคิด มีท่วงทำนองเฉพาะตน
 4. กลไกในการเขียน (Mechanics) ได้แก่ การสะกดการันต์ วรรคตอนและหลักภาษา
 5. การเลือกใช้คำ (Choice of Words) ได้แก่ ความชัดเจน เลือกคำได้ตรงตามความหมาย ทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย และการเลือกใช้คำตามระดับภาษา
- ประสิทธิ์ ภาพัฏฐกลอน (2518 : 10 - 12) ได้เสนอแนะสิ่งที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียนไว้ดังนี้
1. เนื้อเรื่อง พิจารณาแนวคิดหรือแนวเรื่อง การจัดระเบียบความคิด การอ้างเหตุผล การขยายความ และความแจ่มแจ้งชัดเจน
 2. การใช้ภาษา พิจารณาระดับภาษาที่ถูกต้องตามกาลเทศะ และลักษณะของ เรื่อง คำ ประโยค การเขียนย่อหน้า การเว้นวรรคตอน การใช้สำนวนโวหาร คำพังเพย สุภาษิต
 3. รูปแบบ พิจารณาเฉพาะการเขียนที่มีแผนแน่นอนว่าเขียนได้ถูกรูปแบบการเขียนชนิดนั้น ๆ หรือไม่
 4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ ได้แก่ สะกดการันต์ ฉายมือ ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523:7) ได้ให้หลักการประเมินผลงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ให้ความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำ หรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่น เป็นความคิดที่ผู้เขียนคิดขึ้นเอง หรือดัดแปลงมาอย่างเหมาะสมด้วยภูมิปัญญาของตน
2. การใช้ภาษาคมคายกระทัดรัด ทั้งนี้เป็นการใช้ภาษาไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน
3. สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้รับสาร อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความปิติยินดี ความพิศวง ความสวยงาม ความซาบซึ้ง ความอาลัย ความมั่นใจ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้
4. เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดเป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้รู้จักสังเกต พิจารณาสິงต่าง ๆ โดยเหมาะสมก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจ ในลักษณะของบันเทิงนาการ เป็นต้น

เสรีม พงศ์ทอง (2522 : 30) กล่าวถึงการประเมินผลการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่าการแสดงออกทางภาษาที่จะถือว่าเป็นการสร้างสรรคั้นต้องมีลักษณะดังนี้

1. แสดงถึงความคิดริเริ่มอันเป็นรากฐานมาจากความคิดเห็นของแต่ละบุคคลเอง ความคิดนั้นอาจจะไม่ใช่ความคิดใหม่ แต่เสนอความคิดนั้นในแนวใหม่ไม่ซ้ำกับวิธีที่คนอื่น ๆ เสนอมาแล้ว

2. เป็นความปรารถนาอย่างแท้จริงของผู้เขียนที่ต้องการแสดงออก

3. เป็นงานที่แสดงถึงความคิดและจินตนาการที่แปลกใหม่ แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะและความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนอย่างแจ่มชัด

พิศวาท ลัดดากุล (2524 : 58 - 59) ได้ศึกษาวิธีประเมินผลงานเขียนของผู้รู้หลาย ๆ ท่าน แล้วสรุปเป็นเกณฑ์การวัดผลงานเขียนดังนี้

ขั้นแรก อ่านงานเขียนของนักเขียน แล้วแบ่งเป็น 5 กลุ่มความสามารถ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และยังต้องปรับปรุง

ขั้นที่สอง ตรวจสอบคะแนนแบบพิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังนี้

1. ความคิด	10	คะแนน
2. วิธีการเขียน	5	คะแนน
3. การใช้ภาษา	5	คะแนน

4. กลไกประกอบการเขียน 5 คะแนน

เพ็ญศิริ ภักดีอุทธรณ์ (2521 : 42 - 43) ได้ศึกษาวิธีประเมินผลการเขียนเรื่องความ แล้วสรุปเป็นเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพเรื่องความ โดยคำนึงถึงสัดส่วนความสำคัญ ดังนี้

การแสดงความคิดเห็น	5	ส่วน
การเชื่อมโยงความคิด	2	ส่วน
การเสนอเรื่อง	1	ส่วน
การใช้ภาษา	1	ส่วน
เนื้อหาสาระ	1	ส่วน

จะเห็นว่าเกณฑ์การให้คะแนนของเรื่องความและงานเขียนประเภทสร้างสรรค์ ได้ให้ความสำคัญของการแสดงออกทางความคิด ซึ่งตรงกับจุดมุ่งหมายของการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยของ ฮิคส์ (Hicks. 1980 : 44 - 48) ที่พบว่า ความคิดคล่องตัว ความคิดคิดหุ้่นและความคิดริเริ่ม สามารถพัฒนาได้ด้วยกิจกรรมในชั้นเรียน และพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับไอ คิว และกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียน

ทอร์แรนซ์ (Torrance. 1962) ได้ชี้ให้เห็นว่าจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 3 ความเจริญทางด้านความคิดสร้างสรรค์พัฒนาไปตามลำดับอย่างสม่ำเสมอ แต่จะลดลงอย่างเห็นได้ชัดในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการศึกษาชั้นปีที่ 1 - 8

(เกรด 1 - 8) ในประเทศออสเตรเลีย ซามัวตะวันตก เซอร์มัน อินเดียน อเมริกา (ในโรงเรียนที่มีนักเรียนผิวขาวและผิวดำเรียนรวมกัน) และกลุ่มคนขาวชาวอเมริกันซึ่งเป็นชนชั้นกลาง เขาค้นพบที่มีความแตกต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม สำหรับกลุ่มอเมริกันผิวขาวความคิดสร้างสรรค์นั้นจะเจริญถึงขีดสูงสุดเมื่ออายุ 4 ปีครึ่ง และลดลงเมื่ออายุ 5 ปี ซึ่งเป็นเวลาที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนอนุบาล และความคิดสร้างสรรค์จะเพิ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่งเมื่อเด็กขึ้น ป.1 และ ป.3 และจะเริ่มลดลงอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเด็กขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การลดลงในลักษณะเช่นนี้ไม่มีในเซอร์มัน ซามัว หรือออสเตรเลีย เขาให้ข้อสังเกตว่า เป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เด็กเริ่มปรับตัว ในด้านการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของโรงเรียนที่เข้มงวดขึ้น ของเด็กชั้นปีที่ 3 - 8 พบว่า มักเพิ่มขึ้นอย่างสูงในปลายปีของชั้นประถมปีที่ 3 และลดลง

ตอนต้นปีของชั้นประถมปีที่ 4 จากนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงครึ่งหลังของชั้นประถมปีที่ 6 หลังจากนั้นลดลงตอนต้นปีที่ 7 (เกรด 7) และเป็นเช่นนี้จนถึงตอนต้นของชั้นปีที่ 8 (เกรด 8)

กรมการฝึกหัดครู (2521) ได้ทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นอนุบาล ประถมปีที่ 1, 2, 3, และ 4 เพื่อสำรวจและเปรียบเทียบคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการของความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดตกแต่ง (ซึ่งใช้แบบทดสอบการคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพแบบ ก. ของ ทอร์เนย์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มนักเรียนจากภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพฯ จำนวน 3,123 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดตกแต่งสูงสุด กลุ่มที่มีความคิดคล่องตัวต่ำสุด คือ กลุ่มนักเรียนชั้นอนุบาล ส่วนนักเรียนชั้นประถมมีความคิดตกแต่งต่ำสุด

จากการเปรียบเทียบความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดตกแต่ง พบว่า

1. เมื่ออายุของนักเรียนเพิ่มขึ้น หรืออยู่ในระดับชั้นเรียนสูงขึ้น ความคิดคล่องตัวสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามระดับอายุหรือตามระดับชั้น
2. เมื่อนักเรียนอยู่ในชั้นประถมปีที่ 1 ความคิดริเริ่มลดลงต่ำสุด และจะเริ่มพัฒนาสูงขึ้นเมื่อชั้นประถมปีที่ 2 และจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงชั้นประถมปีที่ 4 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการปรับตัวเข้าสู่ระบบการเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 และเมื่อสามารถปรับตัวได้แล้ว ความคิดริเริ่มก็เริ่มพัฒนาสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงชั้นประถมปีที่ 4
3. ความคิดตกแต่ง จะค่อย ๆ พัฒนาเพิ่มขึ้นตามอายุหรือระดับชั้นเรียนที่เพิ่มขึ้นซึ่งอาจจะเป็นเพราะเด็กเรียนรู้มากขึ้น ก็จะสะสมความรู้และนำมาคิดให้ละเอียดรอบคอบมากยิ่งขึ้น

กรมการฝึกหัดครู (2522) ได้ทำการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กชั้นประถมปีที่ 5 - 6 และมัธยมปีที่ 1, 2 และ 3 จำนวน 2,918 คน พบว่า กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดคล่องตัวสูงสุด กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดริเริ่มสูงสุด และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดตกแต่งสูงสุด

จากการเปรียบเทียบความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดตกแต่ง พบว่า

1. พัฒนาการความคิดคล่องตัวในช่วงประถมปีที่ 5 ถึงมัธยมปีที่ 3 มีลักษณะคงที่ในชั้นประถมปีที่ 5 - ประถมปีที่ 6 และจะพัฒนาสูงสุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วจะลดต่ำสุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเริ่มสูงขึ้นอีกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. พัฒนาการความคิดริเริ่ม เริ่มพัฒนาสูงขึ้นระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ถึงชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 และจะสูงมากขึ้นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และพัฒนาสูงสุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. พัฒนาการความคิดตกแต่ง ค่อนข้างจะคงที่ในระดับชั้นประถมปีที่ 5 - ประถมศึกษาปีที่ 6 และพัฒนาสูงขึ้นในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และลดต่ำสุดในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเริ่มพัฒนาสูงขึ้นอีกในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ซึ่งสรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมให้พัฒนาการเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้น จึงควรจะมีการศึกษาวิธีการที่ทำให้ความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกกับความคิดสร้างสรรค์

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกกับความคิดสร้างสรรค์

ได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับแบบฝึกกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

โกลเวอร์ (Glover. 1982) ได้กล่าวว่า อิทธิพลจากประสบการณ์ในวัยเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกจะมีความสำคัญมากต่อความคิดสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาในแง่ของอาชีพสาขาใดก็ตามการฝึกกับความสำเร็จจะมีความสัมพันธ์กันสูง บุคคลเกือบทุก ๆ อาชีพจะต้องได้รับการฝึกหรือมีประสบการณ์มาก่อนจึงจะกลายเป็่นนักสร้างสรรค์หรือนักคิดค้นในงานอาชีพต่าง ๆ ที่ทำได้

ประสาธ อิศรปริดา (2532. 37) ได้กล่าวว่า กลวิธีการเสริมแรงในกระบวนการฝึกสามารถกระตุ้นให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ก้าวหน้าขึ้น ฉะนั้นในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ครูหรือผู้ปกครองจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบด้านแรงจูงใจและอารมณ์ของเด็กนอกเหนือจากความสามารถและทักษะในการคิด

ดิลก คิลกานนท์ (2534. 6) ได้กล่าวว่า การพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ขึ้นก็จะเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ครูที่จะใช้ประกอบการสอนเพื่อฝึกทักษะการคิดของเด็ก ประกอบกับช่วงเวลาของเด็กเข้าเรียนในระบบโรงเรียนนับว่าเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญอย่างมาก

จากแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า การนำวิธีการฝึกความคิดสร้างสรรค์มาใช้นั้นจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

โปรแกรมการฝึกความคิดสร้างสรรค์

ได้มีผู้คิดโปรแกรมการฝึกที่ได้รับการสนใจกันทั่วไปที่สำคัญ ได้แก่

1. The Purde Creative Thinking Program (PCTP) โปรแกรมนี้พัฒนาขึ้นโดยกลุ่มนักวิจัยชาวอเมริกันที่มีความเชี่ยวชาญต่าง ๆ กันหลายคน ลักษณะของโปรแกรมประกอบด้วยบทเรียนทั้งแบบภาษาและรูปภาพ รวม 28 บทเรียน โดยเน้นส่งเสริมการคิดอเนกนัยด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความริเริ่ม และความคิดละเอียดประณีต สำหรับนักเรียนในระดับ 3 ถึง 6 บทเรียนแต่ละบทประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นการเสนอหลักการหรือความคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงความคิดที่แปลกและใหม่ไปใช้ในการเล่นเกมต่าง ๆ ให้ได้รับความสนุกเพลิดเพลินยิ่งขึ้น ประโยชน์ของการยอมรับฟังความคิดของผู้อื่น และการมีอารมณ์ขันในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ตอนที่ 2 เป็นการเสนอประวัติและเรื่องราวของนักประดิษฐ์คิดค้นที่มีชื่อเสียงของอเมริกา หรือเสนอเรื่องราวการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ เช่น การค้นพบวัคซีนป้องกันโรคโปลิโอ การเดินทางสู่อวกาศ เป็นต้น ตอนที่ 3 ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดซึ่งเป็นคำถามจากเนื้อเรื่องในตอน 2 เช่น ให้นักเรียนเสนอความคิดของตนถ้าสมมติว่าตัวนักเรียนเองเป็นตัวบุคคลในเรื่องนั้น ๆ หรือให้นักเรียนแสดงความคิดในการแก้ปัญหาที่แตกต่างออกไปจากเรื่องที่ได้ฟัง เช่น สมมติว่าถ้าไม่มีการค้นพบและประดิษฐ์รถยนต์ขึ้นและเราไม่มีเครื่องขนส่งชนิดใด ๆ เลย ปัจจุบันคนเราจะมีความเป็นอยู่อย่างไรและเราจะไม่สามารถทำสิ่งใดได้บ้างจงบอกมาให้หมด สำหรับแบบฝึกหัดที่เป็นรูปภาพนั้นจะให้นักเรียนเขียนคำพูดหรือคำถามของภาพตัวละครในแบบฝึก จะเห็นได้ว่าแบบฝึกนี้มุ่งฝึกทักษะการจินตนาการและการโยงสัมพันธ์เป็นประการสำคัญ (Feldhusen and Clinkenbeard. 1986 : 153 - 157)

2. The Productive Thinking Program (PTP) โปรแกรมนี้ใช้สำหรับพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับ 5 และ 6 ประกอบด้วยบทเรียน 16 บท ลักษณะของบทเรียนเป็นภาพการ์ตูนมีตัวเอกเป็นเด็ก 2 คน ซึ่งอาศัยใกล้เคียงกันกับอายุของนักเรียนในระดับ 5 ถึง 6 กับครูวิทยาศาสตร์ซึ่งทำงานเป็นนักสืบ 1 คน ในแต่ละบทเรียนจะผูกเรื่องให้นักสืบเล่าเรื่องลูกลับให้เด็ก 2 คนฟัง พร้อมกับแนะนำทักษะในการสืบหาความจริง รู้จักถามปัญหาที่สำคัญ การแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนการเสนอความคิดที่มีประโยชน์ และการประเมินปัญหาต่าง ๆ พร้อมกับเน้นความสำคัญในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และพัฒนาทักษะการคิดของตนเอง แบบฝึกนี้มุ่งฝึกความคิดด้านต่าง ๆ คือ การคิดหลายแง่หลายมุม

โดยเฉพาะความคิดในสิ่งที่แปลกและใหม่ มีกาให้รู้จักเลือกแนวความคิดที่เหมาะสมสอดคล้องกับ
ปัญหาและสถานการณ์ มีกาพิจารณาปัญหาและหาแนวทางการแก้ปัญหาพร้อมกับวางแผนการแก้
ปัญหา (Gary and Joseph. 1971 : 238 - 260)

3. Creative Problem Solving (CPS) วิธีการนี้ใช้วิธีระดมพลังสมองในการแก้
ปัญหาร่วมกันเสนอโดย ลอสบอร์น (Osborn. 1963) เป็นวิธีที่สามารถใช้ได้ในการเรียน
การสอนทั่ว ๆ ไปไม่ว่าจะเป็นวิชาใด โดยการกำหนดขึ้นการแก้ปัญหาไว้ 5 ขั้นตอน คือ

3.1 ขั้นการค้นหาความจริง

3.2 ขั้นการค้นหาปัญหา

3.3 ขั้นการค้นหาความคิด

3.4 ขั้นการค้นหาวิธีการแก้ปัญหา

3.5 ขั้นการกำหนดวิธีแก้ปัญหา

จะเห็นว่าแบบฝึกต่าง ๆ ที่มีผู้คิดขึ้นมาข้างต้นนี้ ได้ให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อม
และสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์

หลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึก สุจริต เพียรชอบ และสาธิต อินทรมพรรษ์ (2522 : 52 - 62)
กล่าวว่าต้องยึดหลักตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของฮาร์วาร์ดเกี่ยวกับกฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ซึ่ง
กล่าวว่าสิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ จะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและสามารถทำได้ดี
(Law of Use) ในทางตรงกันข้าม สิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือทอดทิ้งไปนานแล้วย่อม
จะทำให้ทำได้ไม่ดี (Law of Disuse) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ผู้เรียนจะมีลักษณะทางภาษาดี
ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด
ความสามารถและความสนใจต่างกัน ในการสร้างแบบฝึกหัดจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมคือ
ไม่ยากและง่ายจนเกินไปและควรมีหลาย ๆ แบบ

3. การจูงใจผู้เรียน โดยการจัดแบบฝึกหัดจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูดความ
สนใจของนักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยยื้อยื้อให้ติดตามต่อไป

4. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับเด็ก มีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

ศศิธร สุทธิแพทย์ (2518 : 72) ได้ดัดแปลงแบบฝึกของ Barnett และคณะมาทดลอง ใช้ ปรากฏว่าแบบฝึกที่นักเรียนสนใจและกระตือรือร้นที่จะทำ เป็นแบบฝึกทักษะที่มีลักษณะดังนี้

1. ใช้หลักจิตวิทยา
2. สำนวนภาษาง่าย
3. ให้ความหมายต่อชีวิต
4. คิดได้เร็วและสนุก
5. ปลุกความสนใจ
6. เหมาะสมกับวัยและความสามารถ
7. อาจศึกษาด้วยตนเอง

เช่นเดียวกับที่ นิตยา ฤทธิโชติ (2520 : 1) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. เกี่ยวข้องกับบทเรียนที่เรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของเด็ก
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ทำให้เด็กเข้าใจวิธีทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาเหมาะสมหรือไม่ใช้เวลานาน
5. เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้แสดงความสามารถ

จากแนวคิดต่าง ๆ จะเห็นว่าการสร้างแบบฝึกให้ได้ผลดีนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยา ในการเรียนรู้ และต้องเป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถของผู้เรียน

3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับแบบฝึกกับความคิดสร้างสรรค์

ประทุมพร ศุภรเจริญ (2519 : 64) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนอย่าง สร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด รวม 18 ฉบับ ทดลองกับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนสวนหลวง จำนวน 81 คน พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนและหลังการเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเหมาะสมที่จะใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สุพา ขนอมคราม (2519 : 70) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้านร้อยกรองสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ด้านร้อยกรองตามแบบแนวทฤษฎีของกิลฟอร์ด แล้วหาประสิทธิภาพของแบบฝึกโดยการออกแบบสอบถามความคิดเห็นของครูประถมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นตรงกันว่าแบบฝึกการเขียนนี้เป็นแบบฝึกที่นำไปใช้ประกอบการสอนร้อยกรองในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ได้อย่างเหมาะสมมาก

เพ็ญ เลื่องจันทร์ (2521 : 48 - 51) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเขียนเรียงความแบบปกติกับแบบสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดราชบุรีจำนวน 78 คน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเรียงความแบบสร้างสรรค์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียงความสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนเรียงความตามปกติ

เสรีม พงศ์ทอง (2521 : 55 - 58) ได้ศึกษาการใช้วรรณคดีสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนปทุมวิไล จังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน กลุ่มทดลองใช้การสอนที่ประกอบด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนตามหลักเกณฑ์การเขียนตามหลักสูตร ผลการวิจัยความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีความสามารถสูงกว่ากลุ่มควบคุม จึงอาจกล่าวได้ว่า การใช้วรรณคดีไทยสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ผลสูงกว่าการสอนเขียนโดยใช้หลักเกณฑ์การเขียนตามปกติ

นราวัลย์ พูลนิพนธ์ (2523 : 86) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ร้อยกรองร่วมสมัยในการเรียนการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสร้างแบบฝึกดังกล่าวแล้วหาประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยปรากฏว่าแบบฝึกมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งเอาไว้ และคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนมากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการเรียน

พิศาท ลัดดากุล (2524 : 70 - 71) ได้วิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนการสอนภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง

ที่ใช้ในการทดลองสอน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา จำนวน 40 คน ผลการวิจัยแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.37/81.05 หมายความว่า นักเรียนสามารถทำแบบฝึกทักษะได้ถูกต้องโดยเฉลี่ย ร้อยละ 84.37 และสามารถทำข้อสอบหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกได้ถูกต้อง ร้อยละ 80.05 แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนมากกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดิลก คิลกานนท์ (2534 : 68 - 69) ได้สร้างแบบฝึกทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ และทดลองใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้นกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการคิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้สูงขึ้น แตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้ใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มธุรี เคราะหัด (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และเจตคติด้านร้อยกรองในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียน ด้วยกระบวนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถทางการเขียนสร้างสรรค์ด้านร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอน ด้วยกระบวนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เจตคติต่อการเขียนร้อยกรองของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนแบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครุณี สาริการิน (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ภาพการ์ตูนที่มีฉากประกอบและภาพการ์ตูนที่ไม่มีฉากประกอบ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการเขียนโดยใช้ภาพการ์ตูนที่มีฉาก จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มที่ใช้ภาพการ์ตูนที่ไม่มีฉากประกอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปาริชาติ สุขประเสริฐ (2536) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจไม่เต็มฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์กว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ มีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เบอร์นส์ (Burns. 1971) ได้สรุปผลจากการวิจัยเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. ครูสามารถเร้าใจให้นักเรียนเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้ สิ่งเร้านั้นก็ได้อาจมาจากการสนทนาของเด็กนั่นเอง

2. การเตรียมการอย่างดีเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็กทุกระดับและทุกสภาพ

3. ถ้าจัดเวลาให้เหมาะสมเด็กในระดับประถมศึกษา อาจทำงานเขียนอย่างอิสระได้เป็นจำนวนมาก

4. เด็กส่วนใหญ่จะเขียนเกี่ยวกับการสนทนาของเด็ก เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสูง ถ้าเป็นงานเขียนที่ตนถนัด

คาฟคา (Kafka. 1971) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีการให้สิ่งเร้าต่อเนื่องกัน 3 อย่าง โดยหมุนเวียนกันในการสอนเรื่องความ สิ่งเร้านั้นได้แก่ สิ่งเร้าในด้านการฟัง การได้เห็น การสัมผัส กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ผลการวิจัยพบว่า การเขียนที่ไม่ได้ให้สิ่งเร้าจะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความดีกว่าการให้สิ่งเร้าทั้ง 3 อย่าง และสรุปว่าการให้สิ่งเร้าที่ไม่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดจะไม่ส่งผลต่อการเขียนเรื่องความ

จอบ (Jobe. 1976 : 7527 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรื่องของนักเรียนในการเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยกระทำกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในแคนาดา จำนวน 90 คน พบว่า

1. เมื่อให้อิสระในการเลือกเรื่อง นักเรียนจะเลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเพ้อฝัน (Fantasy) สัตว์ และเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
 2. อิทธิพลที่ทำให้นักเรียนเลือกเรื่องมาจากความรู้สึกลึกภายในตัวของพวกเขา
 3. นักเรียนที่มีโอกาสเลือกเรื่องด้วยตนเองจะมีการพัฒนาการเขียนอย่างสร้างสรรค์
- เซนต์ โรเมน (St.Romain. 1975) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความแตกต่างในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สิ่งเร้าต่างกัน คือ 1.โดยการอภิปราย 2.ใช้ฟิล์มและภาพทำการทดลองกับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยกลุ่มทดลองจัดกระทำดังนี้ 1.ให้เลือกเรื่องเอง 2.กำหนดเรื่องให้ 3.อภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน 4.ใช้รูปภาพ 5.มีการอภิปรายและดูภาพที่สัมพันธ์กับเรื่อง ส่วนกลุ่มควบคุมจัดกระทำดังนี้ คือ 1.ให้เลือกเรื่องเอง 2. กำหนดเรื่องให้และกำหนดเรื่องให้เขียนต่อไปเรื่อย ๆ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน แต่วิธีอภิปรายในกลุ่มทดลองทำให้เกิดความคิดริเริ่มทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

คีนีย์ (Keeney. 1976 : 5802 - A) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง จำนวน 276 คน เกี่ยวกับการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ในหัวข้อต่อไปนี้ คือ การเลือกเรื่อง เวลาสำหรับเขียนและความยากในการเขียน ผลของการวิจัยพบว่านักเรียนทั้ง 2 ระดับ ตอบคำถามเกี่ยวกับการเลือกเรื่อง ดังนี้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชอบเลือกเรื่องด้วยตนเอง 67.4 % นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชอบเลือกเรื่องด้วยตนเอง 80.4 % นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ใช้เวลาในการเขียนเรื่องต่อเนื่องกันคิดเป็นร้อยละ 57.2 กับ 43.4 ตามลำดับ ความยากในการเขียนเรื่องสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ การรวบรวมความคิด เวลาน้อย ขาดเครื่องมือที่จะช่วยการเขียนคำศัพท์ และไม่มีสมาธิเนื่องจากเสียงรบกวน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีหัวข้อเช่นเดียวกัน สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาคือการกำหนดเหตุการณ์และอุปนิสัยของตัวละคร

วาลโร (Vairo. 1976) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาด้านความเข้าใจในการอ่าน การใช้ภาษา คำศัพท์ และการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,6 ผลการวิจัยพบว่า การเขียนอย่างสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์กับทักษะทางภาษาด้านอื่น ๆ

ทอเรียน (Torian. 1977 : 7593 - A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการวัดผลกระบวนการสอน ซึ่งประกอบด้วยแผนการสอนวิธีการสอนและเทคนิคการสอน เพื่อพัฒนาความคิด

ด้านจินตนาการด้วยตนเอง โดยให้โปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ C.W.P. (Creative Writing Program) ของนักเรียนระดับกลาง ในโรงเรียนประถมแห่งหนึ่ง ใช้เวลาในการทดลอง 45 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ชนิด คือ แบบทดสอบ สังเกตและการวิเคราะห์งานเขียนของนักเรียน สรุปผลการศึกษาได้ว่า

1. โปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (C.W.P.) สามารถพัฒนาความคิดด้านจินตนาการของนักเรียนกลุ่มทดลองได้

2. นักเรียนกลุ่มทดลองพอใจการแต่งบทหรือการร้อง ในโปรแกรมการเขียนอย่างสร้างสรรค์ (C.W.P.) เป็นอย่างมาก เพราะทำให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกด้านจินตนาการของแต่ละบุคคล เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก แบบการเขียน ตลอดจนการเลือกคำในการเขียน

3. บรรณาสานในการเขียนมีความจำเป็นมาก สำหรับการสอนเขียนอย่างสร้างสรรค์

4. ภาษาจะเป็นสื่อช่วยในการถ่ายทอดความคิดด้านจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนแต่ละบุคคล

โอเวนส์ (Owens. 1978) ได้ศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เกี่ยวกับทักษะในการติดต่อสื่อสาร โดยให้เรียนโปรแกรมการอ่านเพื่อค้นหาผลของการเรียนโปรแกรมการอ่านที่มีต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โปรแกรมการอ่านนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการเสริมทักษะทางภาษาให้นักเรียน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 32 คน กลุ่มควบคุม กลุ่มที่ 1 มี 32 คน กลุ่มที่ 2 มี 13 คน ซึ่งต่อมาได้เข้าไปเรียนกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่ได้เรียนโปรแกรมการอ่าน ผลปรากฏว่า ในการจัดอันดับผลงานของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน และพบว่า นักเรียนหญิงมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์มากกว่านักเรียนชาย ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 กลุ่มทดลองมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมกลุ่มที่ 2

จากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์พอจะสรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนได้เรียนการเขียนสร้างสรรค์ โดยใช้นแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์แล้วทำให้ความคิดด้านจินตนาการทางภาษาความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนของนักเรียนสูงขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า นักเรียนที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน จะมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรื่องความต่างกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครูหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน กับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกัน
2. นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน กับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
4. การดำเนินการทดลอง
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนวัดวังแก้วเวฬาราม อ. สังขละบุรี จ. กาญจนบุรี จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 102 คน โดยมีเหตุผลในการเลือกดังนี้

1. เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2. เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากพอที่จะคัดเลือกเข้ารับการทดลอง และทางโรงเรียนได้จัดนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ คละกันไป จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถคัดเลือกนักเรียนเข้ารับการทดลองได้

3. เป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยมีความสะดวกในการดำเนินการทดลอง เพราะผู้บริหารและคณาจารย์ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน จำนวน 30 คู่ ได้มาโดยดำเนินการดังนี้

1. ให้กลุ่มประชากร จำนวน 102 คน ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แบบภาพวาด (TCT - DP)
2. จับคู่เด็กนักเรียนที่ได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน
3. สุ่มคู่ของนักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน จำนวน 30 คู่ แล้วสุ่มอย่างง่ายแยกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แบบภาพวาด (TCT - DP) ใช้ทดสอบกลุ่มประชากรเพื่อจับคู่เด็กนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากันก่อนที่จะสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ใช้ทดสอบหลังการเขียน
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ ใช้ทดสอบหลังการเขียน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 คู่มือการสอนภาษาไทย และแบบเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.2 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และการสร้างแบบฝึก

1.3 ศึกษาคำพื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากแบบเรียนวิชาภาษาไทยของกรม
วิชาการ

1.4 เลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
นำมาสร้างแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทางภาษาที่เป็นภาพการ์ตูน ซึ่งมีจำนวนแบบฝึกทั้งหมด
16 ชุด ดังนี้

1.4.1 การเขียนคำ จำนวน 5 ชุด

1.4.2 การเขียนประโยค จำนวน 4 ชุด

1.4.3 การเขียนข้อความ จำนวน 3 ชุด

1.4.4 การเขียนเรื่อง จำนวน 4 ชุด

1.5 นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอ
กรรมการควบคุมประกันคุณภาพ เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข

1.6 ปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน ตามข้อ
เสนอแนะของกรรมการควบคุมประกันคุณภาพ

1.7 นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข
แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ความถูกต้องของเนื้อหา
ความเหมาะสมของภาพ และเวลาที่ใช้ในแบบฝึก ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

1.7.1 ดร.วันทนา วงศ์ศิลปภิรมย์ กองวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

1.7.2 ผศ.บุญฤทธิ คงคาเพชร ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.7.3 อ.ชาญชัย อินทรสนานนท์ ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.7.4 อ.อำนาจ เกื้อสบาย ภาควิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1.7.5 อ.พยอม สุขมาก ศึกษานิเทศก์ 9 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

1.7.6 อ.วิภา ตัณฑพวงศ์ นักวิชาการศึกษา 7 กองวิชาการ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

1.8 นำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปให้กรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง

1.9 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน

1.9.1 ขึ้นทดลองกลุ่มย่อย ผู้วิจัยนำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองกาเรือ อ.สังขละบุรี จ. กาญจนบุรี จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความยากง่ายของภาษาและความเหมาะสมของรูปภาพ ขั้นตอนการฝึก เวลาที่ใช้ฝึก โดยการสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด สัมภาษณ์ผู้เรียน ตลอดจนการทำการกิจกรรม เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข

1.9.2 ขึ้นทดลองกลุ่มใหญ่ ผู้วิจัยนำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองกาเรือ อ.สังขละบุรี จ. กาญจนบุรี จำนวน 15 คน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความยากง่ายของภาษาและความเหมาะสมของรูปภาพ ขั้นตอนการฝึก เวลาที่ใช้ฝึก โดยการสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด สัมภาษณ์ผู้เรียน ตลอดจนการทำการกิจกรรม เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

2.1 ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แบบภาพวาด (TCT - DP) ของ เจลเลนและเออร์บัน (Jellen and Urbun. 1986) ซึ่งผู้วิจัยมีเหตุผลในการเลือกแบบทดสอบนี้ เพราะแบบทดสอบของเจลเลน และเออร์บันได้สร้างขึ้นจากนิยามของความคิดสร้างสรรค์ว่า หมายถึงการคิดอย่างมีสาระ และเป็นการคิดนอกกรอบ หมายถึง ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของกิลฟอร์ดและทอร์นธันซ์

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการแบบสลับซ้ำ (Test - retest method) ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบนี้ไปทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 3 อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จำนวน 30 คน และเว้นระยะห่างประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบฉบับเดิมไปสอบซ้ำเป็นครั้งที่ 2 กับนักเรียนกลุ่มเดิม และนำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาทั้ง 2 ครั้ง มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 2 ซึ่งจากผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ .898

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 3 อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จำนวน 30 คน

เพื่อนำผลสอบมาตรวจให้คะแนน โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางด้านวัดผลอีก 1 ท่าน ซึ่งตรวจให้คะแนนอย่างเป็นอิสระต่อกัน เพื่อนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจให้คะแนนโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากผู้ตรวจ 2 คน ซึ่งผลจากการหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจ มีค่าเท่ากับ .987 แสดงว่าผู้วิจัยตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่แบบทดสอบกำหนดได้สอดคล้องกับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ด้านวัดผลการศึกษา แสดงว่าผู้ตรวจให้คะแนนสามารถตรวจให้คะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ฉบับภาษาวาคนี้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา

3.1 เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบของครูณี สารีการิน มาใช้ในงานวิจัยเพราะเป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามแนวทฤษฎีของกิลฟอร์ด ที่ว่า ความคิดแบบอเนกนิยเป็นวิธีการคิดแบบหนึ่งของสมองของมนุษย์ และผลของการคิดได้แบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ คือ หนึ่ง จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป การประยุกต์ ซึ่งแบบทดสอบมีทั้งหมด 6 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในรูปของหน่วย แบบทดสอบฉบับนี้มุ่งให้นักเรียนเขียนสิ่งที่เห็นพวกับกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้คำตอบมากที่สุด

ฉบับที่ 2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในรูปของความสัมพันธ์ แบบทดสอบนี้มุ่งให้นักเรียนเขียนคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับภาพที่กำหนดให้

ฉบับที่ 3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในรูปของระบบ แบบทดสอบนี้มุ่งให้นักเรียนแต่งประโยคจากพยัญชนะที่กำหนดให้ได้มากที่สุด

ฉบับที่ 4 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในรูปแบบของการประยุกต์ แบบทดสอบนี้มุ่งให้นักเรียนบอกประโยชน์ที่ได้จากภาพที่กำหนดให้ ให้ได้คำตอบมากที่สุด

ฉบับที่ 5 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในรูปของการแปลงรูป แบบทดสอบนี้มุ่งให้นักเรียนบอกผลที่เกิดจากเหตุการณ์ที่กำหนดให้ ให้ได้คำตอบมากที่สุด

ฉบับที่ 6 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาในรูปของการประยุกต์ แบบทดสอบนี้มุ่งให้นักเรียนบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพสิ่งของที่กำหนดให้ ให้ได้คำตอบมากที่สุด

3.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นโดยวิธีการแบบสอบซ้ำ (Test - retest method) ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 3 อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จำนวน 30 คน และเว้นระยะห่างประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบฉบับเดิมไปสอบซ้ำเป็นครั้งที่ 2 กับนักเรียนกลุ่มเดิม และนำคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาทั้ง 2 ครั้ง มาหา

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 2 ซึ่งได้ผลดังนี้

ฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

ฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .900

ฉบับที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .904

ฉบับที่ 4 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .895

ฉบับที่ 5 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .899

ฉบับที่ 6 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907

รวมทุกฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .931

จากผลที่ได้แสดงว่าแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษามีค่าความเชื่อมั่นสูงสามารถที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้

3.3 การหาความเชื่อมั่นในการตรวจ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 3 อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จำนวน 30 คน เพื่อนำผลสอบมาตรวจให้คะแนนโดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางด้านวัดผลการศึกษาก็ 1 ท่าน ซึ่งตรวจให้คะแนนอย่างเป็นอิสระต่อกัน เพื่อนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจให้คะแนนโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากผู้ตรวจ 2 คน ซึ่งผลจากการหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจ มีค่าดังนี้

ฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .999

ฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .979

ฉบับที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980

ฉบับที่ 4 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980

ฉบับที่ 5 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .921

ฉบับที่ 6 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .989

รวมทุกฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .978

แสดงว่าผู้ตรวจให้คะแนนทั้ง 2 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่แบบทดสอบกำหนดได้สอดคล้องกัน แสดงว่าผู้ตรวจให้คะแนนสามารถตรวจให้คะแนนจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาตามเกณฑ์ที่กำหนดได้

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ

4.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ ดังนี้

4.1.1 ศึกษาแนวการสร้างข้อสอบอัตนัย จากเอกสารของสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มศว ประสานมิตร

4.1.2 สร้างแบบทดสอบอัตนัย 10 ข้อ เป็นข้อสอบที่ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพ จำนวน 10 ข้อ เสนอให้คณะกรรมการควบคุมปริมาณงานและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของรูปภาพ

4.1.3 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจจากคณะกรรมการควบคุมปริมาณงานและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปให้นักเรียน จำนวน 30 คน ทดลองสอบ แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่นักเรียนทำแล้วมีการแสดงออกทางความคิดได้อย่างหลากหลายมา 1 ข้อ

4.2 การตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ

4.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

4.2.1.1 ด้านความคิดแปลกใหม่ 100 คะแนน

4.2.1.2 ด้านการใช้ภาษา 100 คะแนน

4.2.1.3 ด้านการเข้าความรู้สึก 100 คะแนน

4.2.1.4 ด้านการให้ข้อคิด 100 คะแนน

4.2.2 พิจารณาผลงานของนักเรียนที่ละด้าน โดยแบ่งผลงานของนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง กลุ่มต่ำ

4.2.3 จัดอันดับคุณภาพที่ละกลุ่มโดยเรียงลำดับจากดีมากที่สุดไปหาดีน้อยที่สุดของกลุ่มนั้น และทำเช่นเดียวกันทุกกลุ่ม

4.2.4 รวม 3 กลุ่มที่เรียงแล้วเข้าด้วยกัน โดยเรียงอันดับให้ต่อเนื่องกัน

4.2.5 แปลงอันดับที่เรียงแล้วให้กลายเป็นตัวเลข เรียกว่า ตำแหน่งร้อยละ (Percent position) โดยใช้สูตร

$$\text{ตำแหน่งร้อยละ} = \frac{100(\text{อันดับ} - .5)}{\text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}}$$

4.2.6 นำตัวเลขตำแหน่งร้อยละที่คิดได้ ไปเทียบตารางบัญชีสำหรับแปลงอันดับให้เป็นคะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน จากหนังสือ *Statistics in Psychology and Education* ของ การ์เรตต์ (Garrett, 19581)

4.2.7 รวมคะแนนจนครบทั้ง 4 ด้าน และนำคะแนนทั้ง 4 ด้านมารวมกัน

4.3 การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นโดยวิธีการแบบสอบซ้ำ (Test - retest method) โดยนำแบบทดสอบนี้ไปทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 3 อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จำนวน 30 คน และเว้นระยะห่าง 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบฉบับเดิมไปสอบซ้ำเป็นครั้งที่ 2 กับนักเรียนกลุ่มเดิม และนำคะแนนทั้ง 2 ครั้ง มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่ 1 และการสอบครั้งที่ 2 ซึ่งได้ผลดังนี้

ด้านความคิดแปลกใหม่	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.879
ด้านการใช้ภาษา	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.887
ด้านการเข้าความรู้สึก	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.878
ด้านการให้ข้อคิด	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.909
รวมทั้งฉบับ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.970

จากผลที่ได้ แสดงว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ มีค่าความเชื่อมั่นสูง สามารถที่จะนำมาใช้ในการวิจัยได้

4.4 การหาความเชื่อมั่นในการตรวจ ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเทศบาล 3 อ.เมือง จ.กาญจนบุรี จำนวน 30 คน เพื่อนำผลสอบมาตรวจให้คะแนน โดยผู้วิจัยและอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทางด้านภาษาไทยอีก 1 ท่าน ซึ่งตรวจให้คะแนนอย่างเป็นอิสระต่อกัน เพื่อนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของการตรวจให้คะแนนโดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคะแนนที่ได้จากผู้ตรวจ 2 คน ผลจากการหาค่าความเชื่อมั่นในการตรวจ ได้ผลดังนี้

ด้านความคิดแปลกใหม่	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.897
ด้านการใช้ภาษา	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.882
ด้านการให้ข้อคิด	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ	.910

ด้านการเข้าความรู้สึก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .876

รวมทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .966

จากผลที่ได้แสดงว่าผู้ตรวจ 2 คน ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่แบบทดสอบกำหนดได้สอดคล้องกัน และสามารถตรวจให้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรื่องความ^{นี้}ตามเกณฑ์ที่กำหนดได้

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยในเชิงทดลองแบบ Randomized Control - Group Posttest Only Design (อังคณา ศาสยศ. 2523 : 220)

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
ER	-	X	T ₂
CR	-	-	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Assigned)

E แทน กลุ่มทดลอง (Experimental Group)

C แทน กลุ่มควบคุม (Control Group)

T₂ แทน การทดสอบหลังเรียน (Posttest)

X แทน การจัดการกระทำ

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง การทดลองครั้งนี้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 วัน วันละ 60 นาที (3 คาบ คาบละ 20 นาที)

3. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 102 คน ทำการทดสอบความคิดสร้างสรรค์

3.2 จับคู่นักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน และสุ่มคู่ของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน จำนวน 30 คู่ แล้วสุ่มอย่างง่ายแยกออกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3.3 ดำเนินการทดลอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรียนเนื้อหาเดียวกัน จุดประสงค์เดียวกัน เวลาเรียนเท่ากัน แต่วิธีการสอนแตกต่างกัน โดยใช้เวลาเรียน 8 วัน วันละ 60 นาที (3 คาบ คาบละ 20 นาที) โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนในกลุ่มทดลอง และอาจารย์ประจำวิชาภาษาไทยดำเนินการสอนกลุ่มควบคุม

3.3.1 กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนที่เรียนจากการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน

3.3.2 กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู

3.4 เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ

3.5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองทั้งหมด มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ โดยใช้วิธีการสอบซ้ำ (Test - retest method) และนำผลสอบทั้ง 2 ครั้ง มาคำนวณหาค่าประสิทธิภาพสัมพัทธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของผู้ตรวจ 2 คน ในการตรวจแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ โดยนำผลคะแนนการตรวจของ 2 คน มาคำนวณหาค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการหาค่า t-test แบบ Dependent Samples

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการหาค่า t-test แบบ Dependent Samples

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย

1.2 หาค่าคะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยวิธีการสอบซ้ำ และหาค่าความเชื่อมั่นของผู้ตรวจ โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

3. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนจากการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นคะแนนที่ได้จากการทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และคะแนนที่ได้จากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการให้นักเรียน จำนวน 102 คน ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ผลการทดสอบพบว่า มีนักเรียน จำนวน 35 คน ที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน ทำการสุ่มอย่างง่ายออกมาจำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน โดยกลุ่มทดลองเรียนจากการสอนที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน และกลุ่มควบคุมเรียนจากการสอนตามคู่มือครู ซึ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเป็นคู่ของนักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คู่ที่	คะแนนความคิดสร้างสรรค์		คู่ที่	คะแนนความคิดสร้างสรรค์	
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
1	46	46	16	22	22
2	43	43	17	21	21
3	42	42	18	21	21
4	40	40	19	20	20
5	38	38	20	19	19
6	35	35	21	19	19
7	32	32	22	18	18
8	31	31	23	18	18
9	30	30	24	17	17
10	29	29	25	16	16
11	28	28	26	16	16
12	27	27	27	12	12
13	25	25	28	11	11
14	25	25	29	10	10
15	23	23	30	6	6
รวม				740	740

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนและกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู เป็นนักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน

2. สถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน และกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู ข้อมูลปรากฏตามตาราง 3

ตาราง 3 สถิติพื้นฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาหลังเรียนจำแนกตามวิธีสอน 2 แบบ

วิธีสอน	สถิติพื้นฐาน	
	$\bar{X}$	SD
สอนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน	180.47	27.66
สอนตามคู่มือครู	178.10	28.53

จากตาราง 3 พบว่า ในกลุ่มนักเรียนที่เรียนที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 180.47 และ 178.10 ตามลำดับ)

3. สถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน และกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู ข้อมูลปรากฏตามตาราง 4

ตาราง 4 สถิติพื้นฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความหลังเรียน
จำแนกตามวิธีสอน 2 แบบ

วิธีสอน	สถิติพื้นฐาน	
	$\bar{X}$	SD
สอนโดยใช้นแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่เป็นภาพการ์ตูน	201.50	76.46
สอนตามคู่มือครู	198.97	76.85

จากตาราง 4 พบว่า ในกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการใช้นแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ที่เป็นภาพการ์ตูน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความสูงกว่านักเรียนที่เรียน
จากการสอนตามคู่มือครู (คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 201.50 และ 198.97 ตามลำดับ)

4. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม
โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลอง	30	180.47	27.66	2.63*
กลุ่มควบคุม	30	178.10	28.53	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาเฉลี่ย 180.47 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 27.66 และกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครูมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาเฉลี่ย 178.10 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 28.53 และเมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

5. เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Samples ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏตามตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลอง	30	201.50	76.46	2.66*
กลุ่มควบคุม	30	198.97	76.85	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 แสดงว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความเฉลี่ย 201.50 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 76.46 และกลุ่มนักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครูมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความเฉลี่ย 198.97 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 76.85 และเมื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน กับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกัน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม อ. สังขละบุรี จ. กาญจนบุรี จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 102 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม อ. สังขละบุรี จ. กาญจนบุรี ที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน จำนวน

30 คู่ ได้มาโดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ให้กลุ่มประชากร จำนวน 102 คน ทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แบบภาพวาด (TCT - DP)

2.2 จับคู่นักเรียนที่ได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน

2.3 สุ่มคู่ของนักเรียนที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน จำนวน 30 คู่ แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีจำนวนแบบฝึกทั้งหมด 16 ชุด ดังนี้

1.4.1 การเขียนคำ จำนวน 5 ชุด

1.4.2 การเขียนประโยค จำนวน 4 ชุด

1.4.3 การเขียนข้อความ จำนวน 3 ชุด

1.4.4 การเขียนเรื่อง จำนวน 4 ชุด

3.2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แบบภาพวาด (TCT - DP) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .898

3.3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของครูณี สาริการิน มีทั้งหมด 6 ฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ ดังนี้

ฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

ฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .900

ฉบับที่ 3 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .904

ฉบับที่ 4 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .895

ฉบับที่ 5 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .899

ฉบับที่ 6 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907

รวมทุกฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .931

3.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ เป็นข้อสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบบอัตนัย โดยให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบ ดังนี้

ด้านความคิดแปลกใหม่	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .879
ด้านการใช้ภาษา	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .887
ด้านการรับรู้ความรู้สึก	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .878
ด้านการให้ข้อคิด	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .909
รวมทั้งฉบับ	มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .970

การดำเนินการทดลอง

1. ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จำนวน 102 คน ทำการทดสอบความคิดสร้างสรรค์แบบภาพวาด (TCT - DP)
2. จับคู่เด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน และสุ่มคู่ของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน จำนวน 30 คู่ และสุ่มอย่างง่ายเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน
3. ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรียนเนื้อหาเดียวกัน จุดประสงค์เดียวกัน เวลาเรียนเท่ากัน แต่วิธีการสอนแตกต่างกัน ใช้เวลาเรียน 8 วัน วันละ 60 นาที (3 คาบ คาบละ 20 นาที) โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนในกลุ่มทดลอง และอาจารย์ประจำวิชาภาษาไทยดำเนินการสอนกลุ่มควบคุม
 - 3.1 กลุ่มทดลอง คือ นักเรียนที่เรียนจากการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน
 - 3.2 กลุ่มควบคุม คือ นักเรียนที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู
4. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ
5. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลองทั้งหมด มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ ด้วยการหาค่า t-test แบบ Dependent Samples โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรื่องความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรื่องความสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนที่เรียนจากการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนนี้ มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของตนเอง ทำให้นักเรียนได้แสดงความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ อย่างมีอิสระ ซึ่งให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์นั้นออกมาในรูปแบบของภาษา และแบบฝึกนี้ นักเรียนจะมีความสับสนใจในการแสดงความรู้สึกนึกคิด ไม่ต้องกลัวว่าสิ่งที่เขียนออกมาจะผิด ซึ่ง

ตรงกับความคิดเห็นของ โรเจอร์ส ที่ว่า ภาวะที่ส่งเสริมให้บุคคลกล้าคิดกล้าสร้างสรรค์ ได้แก่ ภาวะที่บุคคลรู้สึกปลอดภัย ซึ่งเกิดจากความรู้สึกว่าตนเองมีค่าและได้รับการยอมรับ รวมทั้งภาวะที่มีเสรีภาพในการแสดงออกโดยไม่ถูกวิจารณ์หรือประเมินค่า (Rogers. 1970 : 146 - 149) เช่นเดียวกับทกิลฟอร์ด (Guilford. 1971 : 339 - 340) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีลักษณะความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความคิดแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับใคร และสามารถฝึกให้เด็กเกิดความคิดเช่นนี้ได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับแอนเดอร์สันและคณะ (Anderson and others. 1970 : 90 - 93) ที่กล่าวว่าทุกคนเกิดมาพร้อมกับมีศักยภาพทางความคิดสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนาได้ในทุกระดับ อาศัยการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม และในแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ ได้ให้นักเรียนฝึกไปตามลำดับขั้น จากง่ายไปหายาก เริ่มจากการเขียนคำ ประโยค ข้อความ เรื่องราว จึงเป็นการดึงดูดความสนใจของนักเรียนที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการฝึกและช่วยยั่วยู่ให้คิดตามต่อไป และประกอบกับแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้นำภาพมาเป็นสิ่งเร้าให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทกิลฟอร์ด ที่ว่ารูปภาพเป็นสิ่งเร้าอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ (Guilford. 1971 : 61 - 71) และฮอร์น (Horn. 1970 : 7) ได้กล่าวว่าภาพประกอบจะช่วยให้เกิดจินตนาการ ช่วยให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น และรูปภาพที่ใช้ในแบบฝึกนี้เป็นภาพการ์ตูน ซึ่งการ์ตูนมีคุณค่าทางการศึกษาในแง่ของความกระชับและดึงดูดความสนใจของนักเรียน (Kinder. 1959 : 399)

จากผลการวิจัยถึงแม้ว่านักเรียนในกลุ่มทดลองจะมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมก็ตามแต่ถ้าพิจารณาจากคะแนนแล้วพบว่าคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมไม่มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มอาจจะมีการปฏิสัมพันธ์กัน เพราะการดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้สุ่มอย่างง่ายจากคู่ของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากันและสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาจากนักเรียนที่เรียนห้องเดียวกัน เมื่อถึงเวลาเรียนตามคาบการทดลองจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับวิธีสอนแตกต่างกัน และเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองในแต่ละครั้งนักเรียนจะกลับมารวมอยู่ในห้องเดียวกันอีก

2. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรื่องความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยกลุ่มที่เรียนจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากการสอนตามคู่มือครู ทั้งนี้เนื่องจากแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนนี้สามารถฝึกให้นักเรียนพัฒนาทางด้านความคิดและพัฒนาทางการเขียน ฝึกการใช้ภาษาโดยมีรูปภาพและเรื่องราวที่น่าสนใจ เป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดและถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นประโยค ข้อความ และเรื่องราว ดังที่ประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 340) กล่าวว่า การเขียนเป็นการสังเคราะห์สิ่งที่เรารู้มาโดยใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนเองถ่ายทอดให้ตนเองรู้ การเขียนจึงเป็นทักษะที่ผู้เขียนจะต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานเขียนของตน โดยใช้ความสามารถในการใช้ภาษาแสดงออกเป็นตัวหนังสือเพื่อสื่อสารความคิดของตนกับผู้อื่น การพัฒนาความคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญมากในกระบวนการเขียน ฉะนั้นในการสอนเขียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทางด้านความคิดและพัฒนาทางการเขียนควบคู่กันไป และในแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ได้เน้นให้เด็กมีความคิดริเริ่ม ความคิดแปลกใหม่และมีความคิดที่หลากหลาย ซึ่งสมิธ (Smith. 1973 : 9) ได้กล่าวว่าในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์จะต้องเน้นความคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ที่มีได้หมายถึงคำตอบที่สมบูรณ์เพียงคำตอบเดียว ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ ความเข้าใจ แนวความคิดต่าง ๆ มาใช้ในลักษณะใหม่ ๆ ซึ่งก่อให้เกิดคำตอบใหม่ ๆ หลายคำตอบ และนอกจากนี้ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2532 : 6) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนเขียนนั้นต้องมีการจัดลำดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับผู้เรียน ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างผลงานใหม่และรักการเขียน และเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ และผู้วิจัยได้ใช้ภาพการ์ตูนในแบบฝึกเพื่อเร้าความสนใจของนักเรียนในการเขียนและเพื่อสร้างจินตนาการในการเขียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของกรรณการ์ พวงเกษม (2531 : 55) ที่กล่าวว่า รูปแบบในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นสามารถทำได้โดยให้ภาพให้คำแล้วให้นักเรียนเขียนเรื่องเกี่ยวกับภาพหรือให้ภาพแล้วให้นักเรียนเขียนความรู้สึกความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพ และสมถวิล วิเศษสมบัติ (2528) ได้กล่าวถึงการนำสิ่งเร้าหรือสถานการณ์มาใช้ในการเรียนการสอนว่า สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์คือ ครูภาษาไทยควรพยายามสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้าเพื่อเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจ ตั้งใจฝึกฝนทักษะการเขียนและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย และไคฟเฟอร์ และโคชแรน (Keiffer and Cochran. 1950 : 78) กล่าวว่าไว้ว่า การสอนโดยใช้การ์ตูนนอกจากจะเป็นสิ่งเร้าอันมีประสิทธิภาพแล้วยังสร้างความสดชื่นสนุกสนานในการเรียนการสอนได้อย่างกว้างขวางและคุ้มค่าอีกด้วย

จากผลการวิจัยถึงแม้ว่านักเรียนในกลุ่มทดลองจะมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเขียนเรียงความสูงกว่ากลุ่มควบคุมก็ตาม แต่ถ้าพิจารณาจากคะแนนแล้วพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมไม่มากนักนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มอาจจะมีการปฏิสัมพันธ์กัน เพราะการดำเนินการทดลองผู้วิจัยได้สุ่มอย่างง่ายจากคู่ของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากัน และสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมาจากนักเรียนที่เรียนห้องเดียวกัน เมื่อถึงเวลาเรียนตามคาบการทดลองจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับวิธีสอนแตกต่างกัน และเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองในแต่ละครั้งนักเรียนจะกลับมารวมอยู่ในห้องเดียวกันอีก

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัยครั้งนี้ เป็นวิจัยในเชิงทดลองแบบ Randomized Control - Group Posttest Only Design เหตุผลที่ผู้วิจัยใช้แบบแผนที่มีการทดสอบหลังเรียนเพียงอย่างเดียวเพราะในงานวิจัยครั้งนี้ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ โดยแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับเป็นแบบทดสอบที่มีลักษณะเป็นรูปภาพ ซึ่งได้นำมาทดสอบก่อนเรียนเมื่อวัดค่าของตัวแปรตามผู้เรียนอาจจะสามารถจำข้อสอบซึ่งเป็นรูปภาพได้ และเมื่อนำแบบทดสอบมาให้นักเรียนสอบหลังเรียนอีกผลการสอบครั้งหลังอาจจะมีความคลาดเคลื่อนได้จึงไม่ให้มีการสอบก่อนเรียน แต่เมื่อใช้แบบแผนการวิจัยแบบ Randomized Control - Group Posttest Only Design ทำให้การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดคือ จากผลการทดลองไม่สามารถทราบได้ว่านักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนั้นมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความสูงขึ้นกว่าก่อนทำการทดลองหรือไม่ และไม่สามารถเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ ของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมว่าแตกต่างกันอย่างไร

2. โดยที่นักเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน เมื่อถึงเวลาเรียนตามคาบการทดลองจึงแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มได้รับวิธีสอนแตกต่างกัน และเมื่อเสร็จสิ้นการทดลองในแต่ละครั้งนักเรียนจะกลับมารวมอยู่ในห้องเดียวกันอีก จึงเป็นไปได้ว่าอาจมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในแต่ละกลุ่มได้

ข้อเสนอแนะ

1. การนำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนไปใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและฝึกทางด้านการเขียนเรียงความของนักเรียน ครูผู้สอนต้องคำนึงว่านักเรียนบางคนมีข้อจำกัดทางด้านทักษะการเขียน เช่น การสะกดคำไม่ถูก ครูควรเน้นให้นักเรียนมีความรู้สึกสบายใจที่จะเขียนออกมาตามความคิด ไม่ต้องกังวลว่าจะเขียนผิด แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเสร็จสิ้นการฝึกครูควรแจ้งให้นักเรียนทราบและแก้ไขคำที่เขียนไม่ถูกต้องนั้นให้ถูกต้องด้วย

2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนมาใช้ประกอบการสอนของครู เพราะในขณะดำเนินการทดลองพบว่านักเรียนมีความตั้งใจ ฟังพอใจ และสนใจในการศึกษาบทเรียนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาที่ใช้ประกอบการสอนของครูสำหรับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ เช่น นักเรียนที่พูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาระหว่างนักเรียนที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนชาวคำกับนักเรียนที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นการ์ตูนสี

גד הוראדנו

บรรณานุกรม

กมล ดิษฐกมล. "กลวิธีการสอนวิชาทักษะ," ใน ศูนย์ศึกษา. หน้า 12-13. กรุงเทพฯ : 2509.

✓ กรรณิการ์ พวงเกษม. การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ : ไทสวัฒนาพานิช, 2531.

การฝึกหัดครู, กรม. รายงานการวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในระดับชั้น ป.5

- ม.ศ.3. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศ, 2522.

_____. รายงานการวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยในระดับชั้นอนุบาล - ป.4.

กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศ, 2521.

จงดี บุญประสงค์. ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติพิสัยจากการเรียนด้วย

หนังสือการ์ตูนที่แทรกคำถามระหว่างเนื้อหาการเรียนด้วยหนังสือการ์ตูนที่มีคำถาม

ท้ายเนื้อหา. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

จัมลัม โกวิททางกูร. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ ทักษะคิด และพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนอย่างสร้างสรรค์และ

แบบฝึกการเขียนอย่างเอกนิย. ปรียุณานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

จันทนา ภาคบงกช. สอนให้เด็กคิด : โมเดลการพัฒนาทักษะการคิดเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม.

กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2523.

ระพีพันธ์ นาคกรรพ. หนังสือภาษาไทย ราชวิชา ท042 การเขียน. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2526.

ครุณี สารีภาวิน. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ภาพการ์ตูนที่มีฉากประกอบและภาพการ์ตูนที่ไม่มี

ฉากประกอบ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

อัดสำเนา.

- ฉิลก ฉิลกานนท์. การศึกษาทักษะการคิดเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. ปรินซ์นิพนธ์
 กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- นราวัลย์ พูลนิพนธ์. การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้บทอภินิหาร
ร่วมสมัยในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์
 ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- นิตยา ฤทธิโยธ. การทำและการใช้แบบฝึกทักษะ. เอกสารเผยแพร่ความรู้ทางการสอน
 ภาษาไทย. หน่วยงานนิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2520.
- บึงอร พุ่มสะอาด. การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบของสมรรถภาพสมองด้านการคิดแบบ
อเนกนัยทางภาษาตามทฤษฎีกลฟอร์ดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- บันลือ พงกษะวัน. พัฒนาทักษะการเขียนสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.
- บุญเหลือ ทองเอี่ยม และสุวรรณ นาฏ. การใช้สื่อการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
 2531.
- ประทุมพร ศุกรเจริญ. การสร้างแบบฝึกการเขียนแบบสร้างสรรค์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519. อัดสำเนา.
- ประทุมพร สุวรรณตรา. การเขียนแบบสร้างสรรค์. ขอนแก่น : ภาควิชาการประถมศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2523.
- ประเทิน มหาจันทร์. หลักการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
 ศุภสภา, 2519.
- ประกาศี สีหอำไพ. การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2531.
- ประสาธ อิศรปริดา. "การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการฝึก," วารสาร
ศรีนครินทรวิโรฒพัฒนา. 2(3) : 37 ; สิงหาคม 2532.
- ประสิทธิ์ ภาพลักษณ์. การเขียนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- ประเสริฐ มาสุปรีดี. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนด้วยหนังสือการ์ตูนกับการสอน
ปกติ. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2522. อัดสำเนา.

- ปราโมทย์ ชันดีลาภพันธ์. ความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางการเรียนด้วยภาษาไทยและด้าน
คณิตศาสตร์กับสัมฤทธิ์ผลในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.
อัคราเนนา.
- ปาริชาติ สุขประเสริฐ. การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้นแบบฝึก
เสริมทักษะกับการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหา-
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัคราเนนา. ✕
- นิคมส์ สิงห์แก้ว. การใช้เรื่องสั้นของ มนัส จรรยาดี สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- นิศวาท ลัดดาภรณ์. การสร้างแบบฝึกการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์สำหรับการเรียนการสอน
ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524. อัคราเนนา.
- เพ็ญ เลื่องจันทร์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการสอนเขียนเรื่องความแบบปกติกับแบบ
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัคราเนนา.
- เพ็ญศิริ ภักดีอุทธรณ์. เปรียบเทียบการสอนเรื่องความโดยใช้สิ่งเร้ากับการสอนเรื่องความ
แบบปกติในระดับชั้น ป.กศ.. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2521. อัคราเนนา.
- มธุรี เคาระห์ดี. การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนสร้างสรรค์และเจตคติด้าน
ร่องกรองในวิชา ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยกระบวนการ
สอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษากับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัคราเนนา.
- สุพา สัมพงษ์. การสร้างแบบฝึกการเขียนคำที่ใช้อักษรควบ ร ล ว สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อัคราเนนา.
- ัญญาวน อินทรกำแหง. วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์แสง,
2517.

- ล้วน สาขาศาสตร์ และอังกฤษ สาขาศาสตร์. หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐาน
การศึกษา ฝ่ายวัดผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2528.
- วรรณพร ภิรมย์รัตน์. "การสอนแต่งความแบบสร้างสรรค์," ใน ประชาศึกษา. หน้า 20-22
กรุงเทพ. 2524.
- วรรณวิ ใสมประสูตร. "การเขียนอย่างสร้างสรรค์," เอกสารประกอบการเรียนภาคหลักสูตร
และการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์หลักสูตร, 2533.
- ศศิธร สุทธิแพทย์. แบบฝึกสำหรับสอนเรื่องวลีในภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรทางการศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
2535.
- _____. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2517.
- _____. หนังสือเรียนวิชาภาษาไทยการพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2523.
- สมัคร ผลจำริญ. รูปแบบของภาพการ์ตูนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้นักเรียนระดับประถมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
อัคราเนนา.
- เสริม พงศ์ทอง. การใช้วรรณคดีสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522. อัคราเนนา.
- สุจริต เพ็ชรชอบ และสาธิต อินทรมพรรษ์. วิธีสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาศึกษา.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- สุนทร เชื้อชื่น. การสร้างหนังสือการ์ตูนประกอบการเรียนกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2524. อัคราเนนา.

อภิญา แก้วชื่น. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะความคิดที่เป็นการต่อยอดของจริงกับการต่อยอดโครงร่าง.

ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

อัคราเนา.

อมรรัตน์ เกษะวิณะ. การสร้างหนังสือการดูภาพยกระดับจากวัสดุราคาเขาเรื่อง"โสนน้อยเรือนงาม"สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์, 2533. อัคราเนา.

อังคณา สายยศ. วิธีวิจัยทางการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

อัจฉรา ชีวพันธ์. กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2532.

อารี รังสินนท์. ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, 2532.

เลนก รัตนปิยะภากรณ์. "หนังสือการดูสำหรับเด็ก," สารพัฒนาหลักสูตร. 78 : 60-65 ; กันยายน 2531.

Anastasi, Anne. Psychological Test. 5th. ed., New York : Macmillan Co., 1968.

Anderson, Ronal D. and others. Developing Children Thinking through Science. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1970.

Bell, Carol Ann. "Story Told by Six and Seven Year Old Boys : Associations with Intelligence and Creativity," Dissertation Abstracts International. 45(05) : 2752A ; March , 1984.

Burns, Paul C. The Language Arts in Childhood Education. 2nd ed., Chicago : Rond McNally, 1971.

Coter, H.K. "Creative Writing," Encyclopedia. 11(April) : 46-48., 1977.

- Feldhuson, John F. and Clinkenbeard Pamela A. "Creativity Instructional Materials : A Review of Research," The Journal of Creative Behavior. 20(3) : 153 - 182 ; Third Quarter, 1986.
- Freud, S. "The Interpretation of Dreams," in A-A Brill CEO. The Basic Writing of Sigmund Freud. New York : The Modern Library, 1938.
- Garrett, Henry E. Statistics in Psychology and Education. New York : Longmans, 1958.
- Gary, Davis A. and Joseph, Scott A. Training Creative Thinking. New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc.. 1971.
- Gertrude, Hildreth H. Introduction to the Gifted. New York : McGraw - Hill Book Co., 1966.
- Glover, J. Educational Psychology : Principles and Applications. Boston : Little, Brown and Company, 1982.
- Guilford, Joy P. in Cutes Gowen John ; D.Demoo George, and Paul E. Torrance. Creativity : Its Educational Implication. New York : John Wiley and Sons, Inc., 1967.
- _____. The Nature of Intelligence. New York : McGraw - Hill Book Co., 1971.
- Hicks, C.G. "Development of Creative Thinking and Its Relationship to I.Q. and Reading Achievement," Reading World. 20 : 44-47 ; October ; 1980.
- Horn, Marion Van. Give Children Wings : A Manual on How to Write for Children. New York : Committee on World Literacy and Christian Literature, 1970.
- Jellen, Hans G. and Klaus Urban. "The TCT-DP (Test for Creative Thinking - Drawing Production : An Instrument that Can Be Applied to Most Age and Ability Groups," in The Creative Child and Adult Quarterly. XI(3) : 137-155 ; Autumn, 1986.

- Jobe, Ronal Albert. "Factors that Influence Children's Free Choices of Topics for Creative Writing," Dissertation Abstracts Interational. 35 (1) : 7527-A ; 1976.
- Kafka, Toby T. "A Study of the Effectiveness of Four Motivational Stimuli on the Quality of Composition of Intermediate Students in One School District," Dissertation Abstracts International. 32(5) : 2549 A ; 1971.
- Keeney, Mary Louise. "An Investigation of What Intermediate Grade Children Say about the Writing of Stories," Dissertation Abstracts International. 36 : 5802 - A ; March, 1976.
- Keiffer, Robert E. and W. Cochran. Manual of Audio - Visual Technique. Michigan : Edward Brother, Inc., 1950
- Kinder, James S. Audio Visual Materials and Techniques. 2nd. ed, New York : American Book Company, 1959.
- Kirkland, G. "Elaborated and Restricted Language Usage: Its Relationship to Creative Thinking Ability of Four Year Olds," Dissertation Abstracts International. 44(08) : 2350A ; February, 1978.
- McKee, Paul. "Creative Writing An Instructional Job in Writen Composition," McKeen Language Services Bulletin. New York : Houghton, 1955.
- Murray, D.M. "Why Creative Writing Isn't or Is," in Elementary School English. 50(April 1973) : 523-525 ; 1973.
- O'Hare, F. Sentence Combining : Improving Student Writing Formal Grammar Instruction. Urbana : National Council of Teachers, 1973.
- Osborn, A.F. Applied Imagination. N.Y.C. : Scribner, 1963.
- Owens, Francis Lous. "A Study of Creative Writing Abillity of Third Grade Students in Communication Skill through Authorship Program," Dissertation Abstracts International. 33 : 3485-3486A ; 1978.

- Rogers, G.R. "Toward a Theory of Creative," in Creativity. p. 146-149 ;
Harmondsworth : Penguin Book Co., Ltd., 1970.
- Schulz, C.M. Peanuts Jubilee : My Life and Art with Charlie Brown and Others. Harmondsworth : Penguin Book Co. Ltd., 1976.
- Smith, James A. Creative Teaching of the Language Art in the Elementary School. New York : Allyn and Bacon., 1973.
- Stanish, Bob. "Assessing Materials that Accommodate Classroom Creativity,"
The Gifted Child Today. 11(2) : March-April, 1988.
- St. Romain, Madeleine Duvic. "A Study of Differences in Creative Writing
of Children under Varying Stimuli," Dissertation Abstracts
International. 36 : 244 ; July, 1975.
- Torian, Craddie Lee. "An Evaluation of the Development of a More
Positive Self Image in Middle School - Aged Children through
a Particular Creative Writing Program," Dissertation Abstracts
International. 37 : 7593-A ; June, 1977.
- Torrance, E. Paul. Guiding Creative Talent. Englewood Cliffs, N.J.
: Prentice Hall, 1962.
- _____. "The Minnesota Studies of Creative Thinking 1959 - 62,"
in Wendenins Horizons in Creativity. ed. by Calvin W. Taylor,
New York : John Wiley and Sons, Inc., 1964.
- Vairo, Frank Marion. "The Relationship between Story Writing Skill and
Achievement in other Selected Language Skills," Dissertation
Abstracts International. 37 : 1509 A ; 1976.
- Wallach, Michall A. and Nathan Kogan. Mode of Thinkings in Young
Children. New York : Holt ; Rinehart and Winston, Inc., 1965.
- Westcott, Alvin M. and James A. Smith. Creative Teaching of Mathematics
in the Elementary school. Boston : Allyn and Bacon, 1967.

William, Catherine M. Learning from Pictures. Washington D.C. :
National Educational Association, 1977.

Wittich, Waiter A. and Charies F. Schuller. Audio - Visual Materials :
Their Nature & Use. 3rd. ed., New York : Harper & Brother
Publishers, 1962.

ภาคผนวก ก

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

แบบฝึกที่ใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียน แบ่งออกเป็น 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบฝึกการเขียนคำ จำนวน 5 ชุด คือ

ชุดที่ 1.1 ให้นักเรียนเขียนคำที่แสดงอาการตาม
ภาพที่กำหนด ให้ได้มากที่สุด

ชุดที่ 1.2 ให้นักเรียนเขียนคำ 2 คำที่มีความหมาย
ตรงข้ามกันตามภาพที่กำหนดให้

ชุดที่ 1.3 ให้นักเรียนเขียนประเภทของสิ่งที่
กำหนดให้

ชุดที่ 1.4 ให้นักเรียนเขียนคำเปรียบเทียบตาม
ภาพที่กำหนดให้

ชุดที่ 1.5 ให้นักเรียนเขียนคำที่แสดงผล
เหมือนกัน จากภาพที่กำหนด

ฉบับที่ 2 แบบฝึกการเขียนประโยค จำนวน 4 ชุด คือ

ชุดที่ 2.1 ให้นักเรียนตอบคำถามว่าใคร ทำอะไร
ที่ไหน พร้อมทั้งเขียนเป็นประโยค

ชุดที่ 2.2 ให้นักเรียนตอบคำถามว่าใคร ทำอะไร
ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร พร้อมทั้งเขียนเป็นประโยค

ชุดที่ 2.3 ให้นักเรียนเขียนประโยคจากภาพที่กำหนด ให้ได้ใจความสมบูรณ์

ชุดที่ 2.4 ให้นักเรียนเขียนประโยคจากภาพที่กำหนดให้ และนำพยางค์ขึ้นต้นในประโยคเดิมมาสร้างประโยคใหม่ให้มีความหมายต่าง ๆ กันไป

ฉบับที่ 3 แบบฝึกการเขียนข้อความ จำนวน 3 ชุด คือ

ชุดที่ 3.1 ให้นักเรียนเขียนข้อความที่เป็นเหตุผลจากภาพที่กำหนดให้

ชุดที่ 3.2 จากข้อความที่กำหนด ให้นักเรียนเขียนตามจินตนาการของนักเรียนเองให้ได้มากที่สุด

ชุดที่ 3.3 ให้นักเรียนเขียนประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดในภาพให้ได้มากที่สุด

ฉบับที่ 4 แบบฝึกการเขียนเรื่อง จำนวน 4 ชุด

ชุดที่ 4.1 ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากภาพที่กำหนดให้

ชุดที่ 4.2 ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้

ชุดที่ 4.3 ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพและเขียนต่อจากภาพที่กำหนดให้

ชุดที่ 4.4 ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพและตั้งชื่อเรื่อง

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 1.1

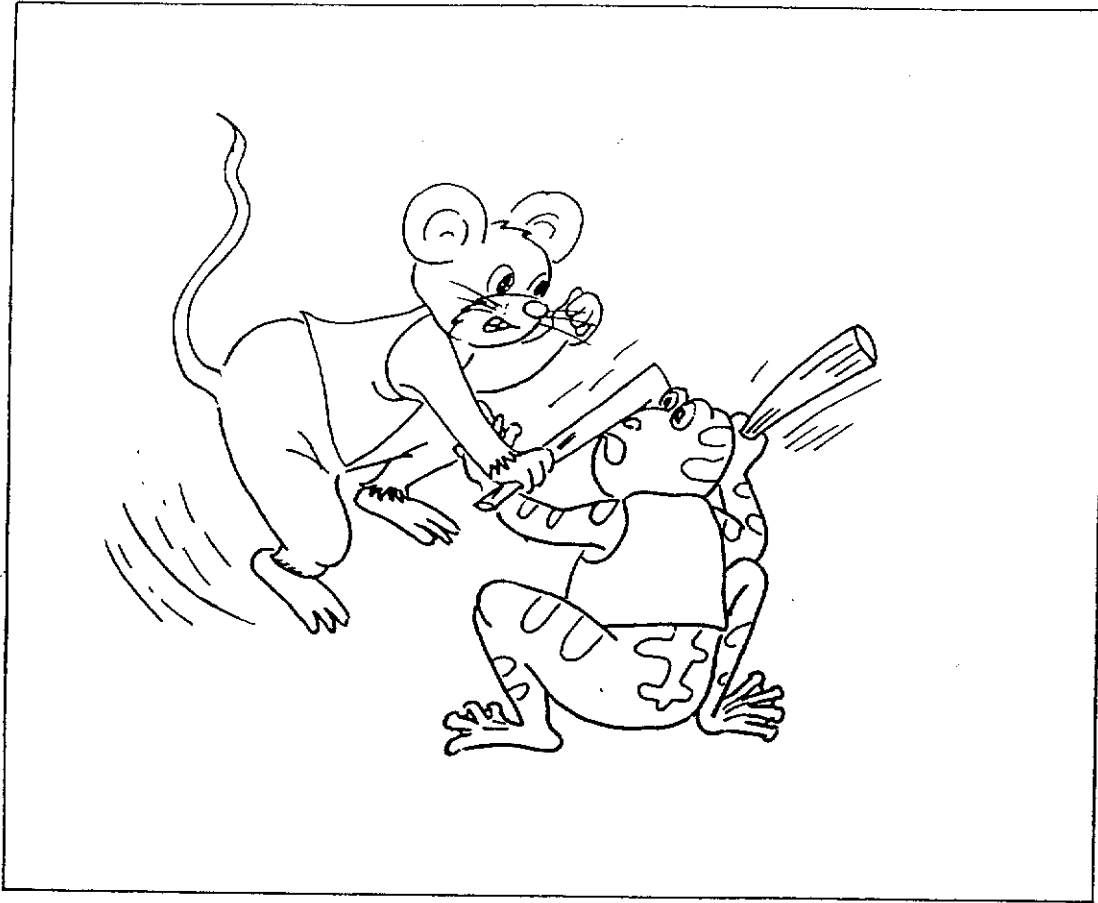
คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนคำที่แสดงอาการตามภาพที่กำหนด ให้ได้มากที่สุด

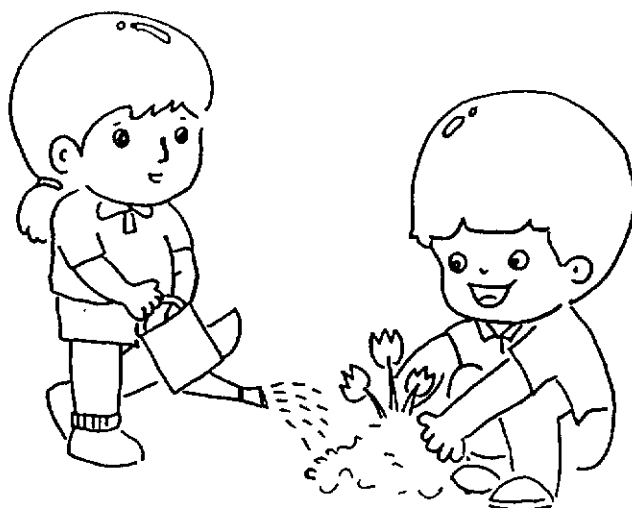
ตัวอย่าง

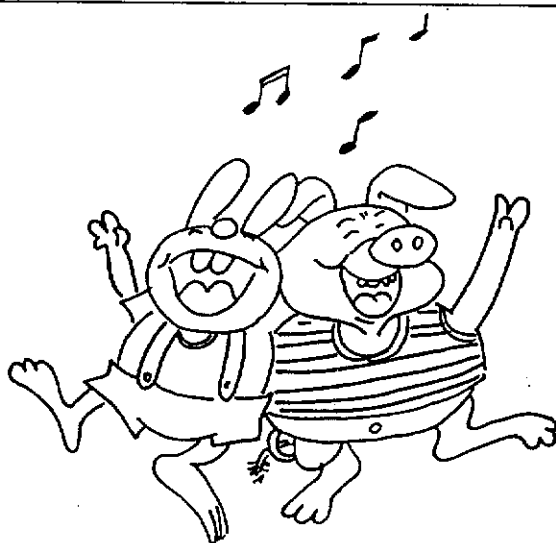
คำตอบ

ทะเลาะ ต่อย ตี เจ็บ โมโห โกรธ

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 1.2

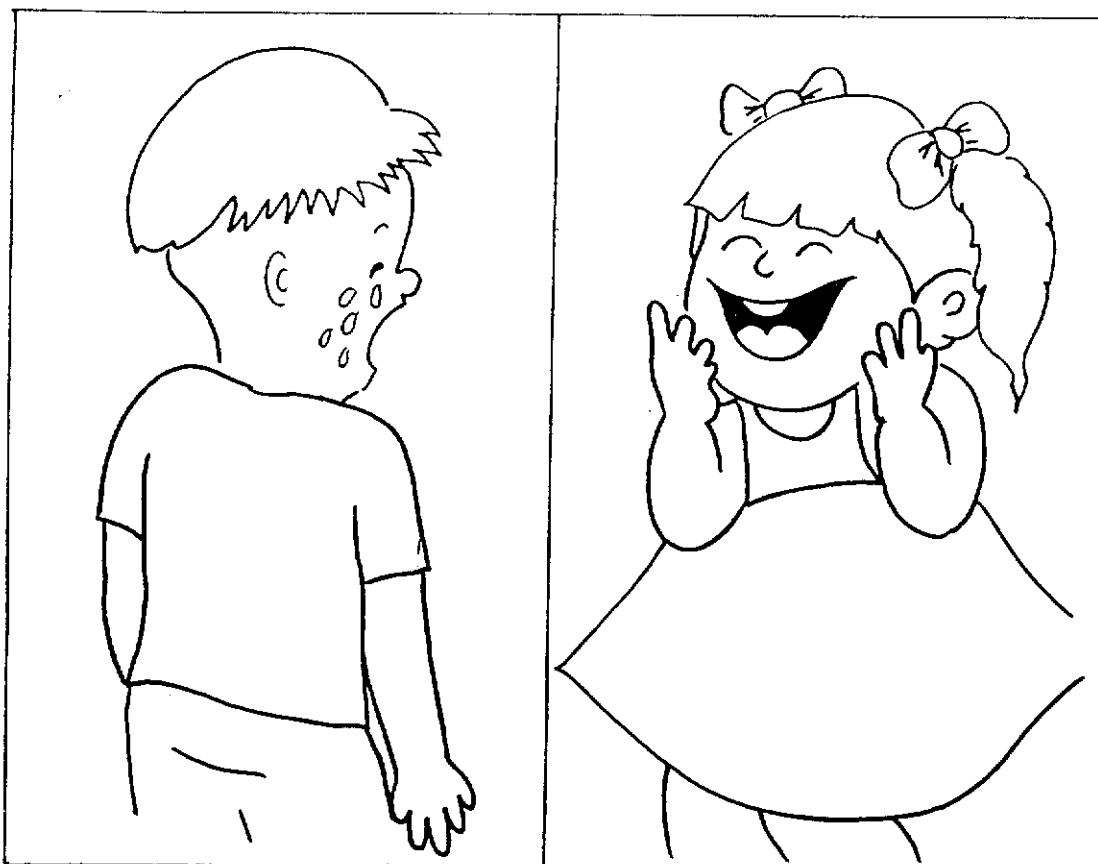
คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมา
3. ทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

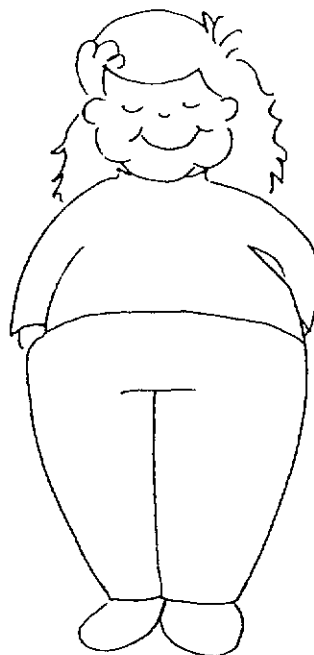
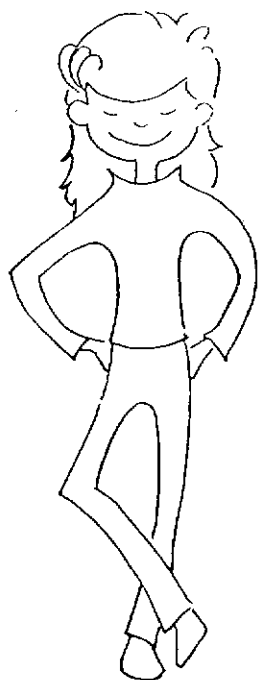
ให้นักเรียนเขียนคำ 2 คำที่มีความหมายตรงข้ามกันตาม
ภาพที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

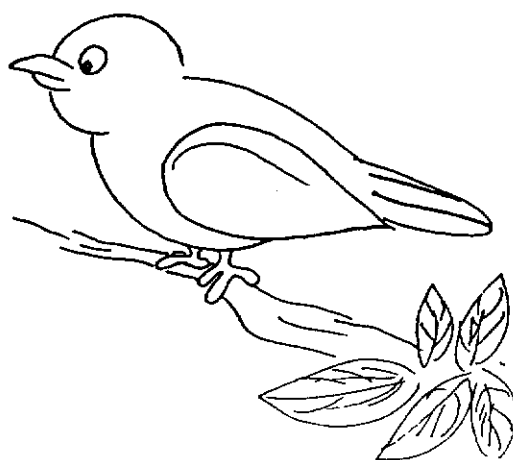

คำตอบ

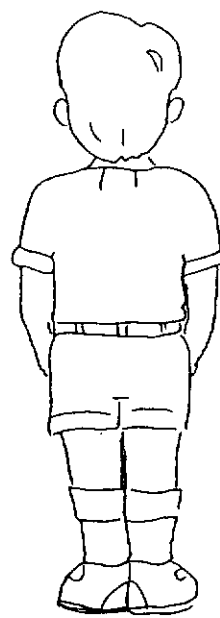
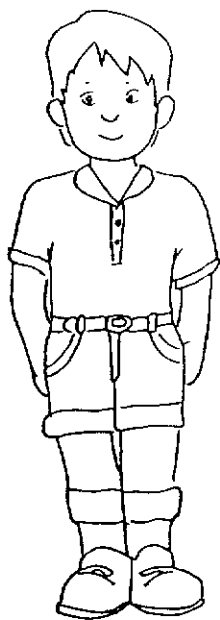
ร้องไห้ ตรงข้ามกับ หัวเราะ

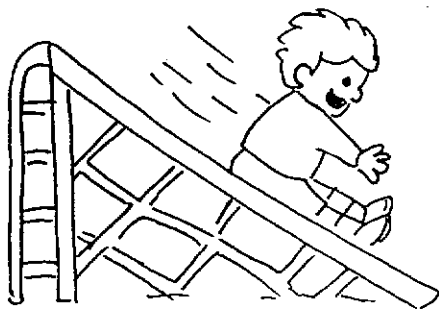
ตรงข้ามกับ

ตรงข้ามกับ

ตรงข้ามกับ

ตรงข้ามกับ

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

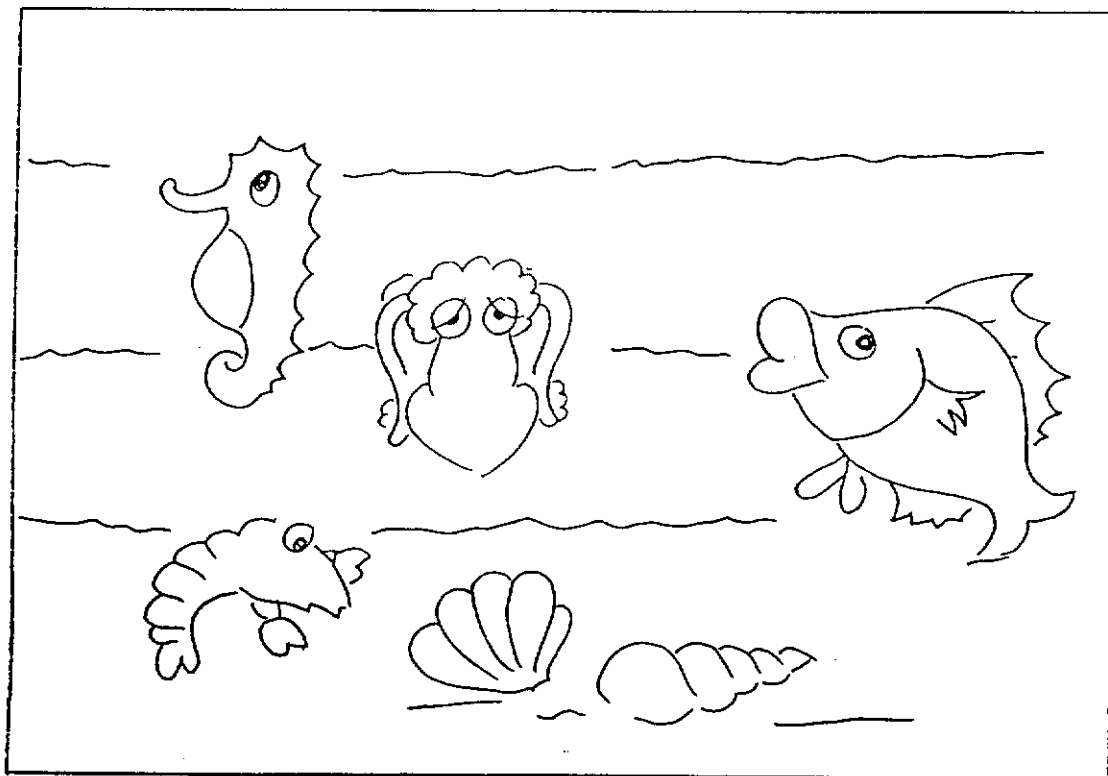
ชุดที่ 1.3

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

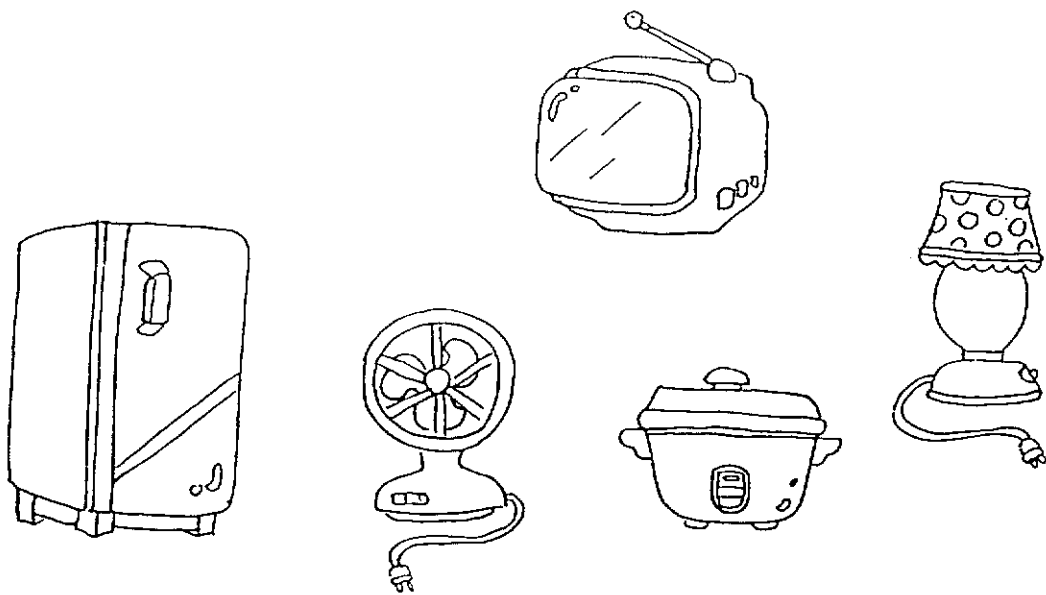
คำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนประเภทของสิ่งที่กำหนดให้
ตัวอย่าง

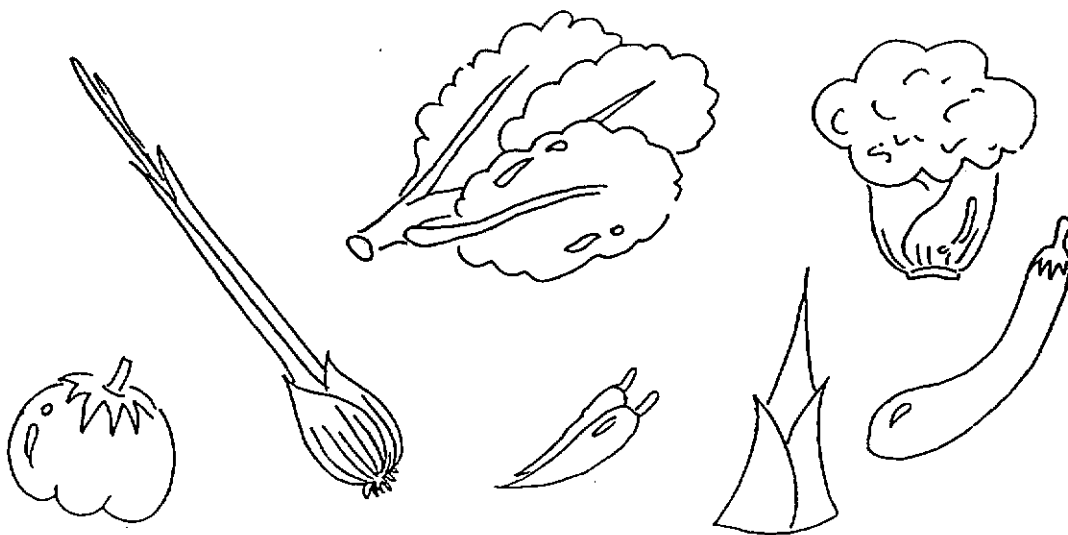

คำตอบ

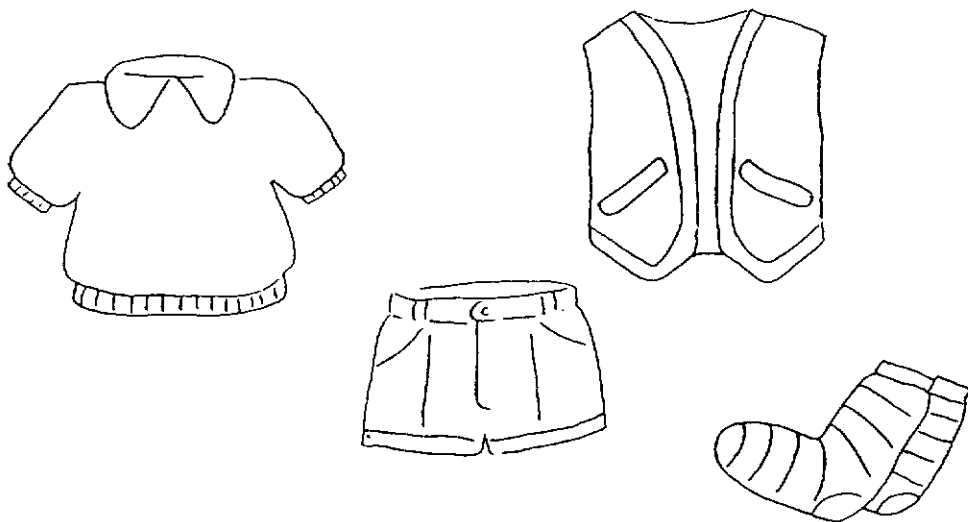
ประเภท สัตว์น้ำ

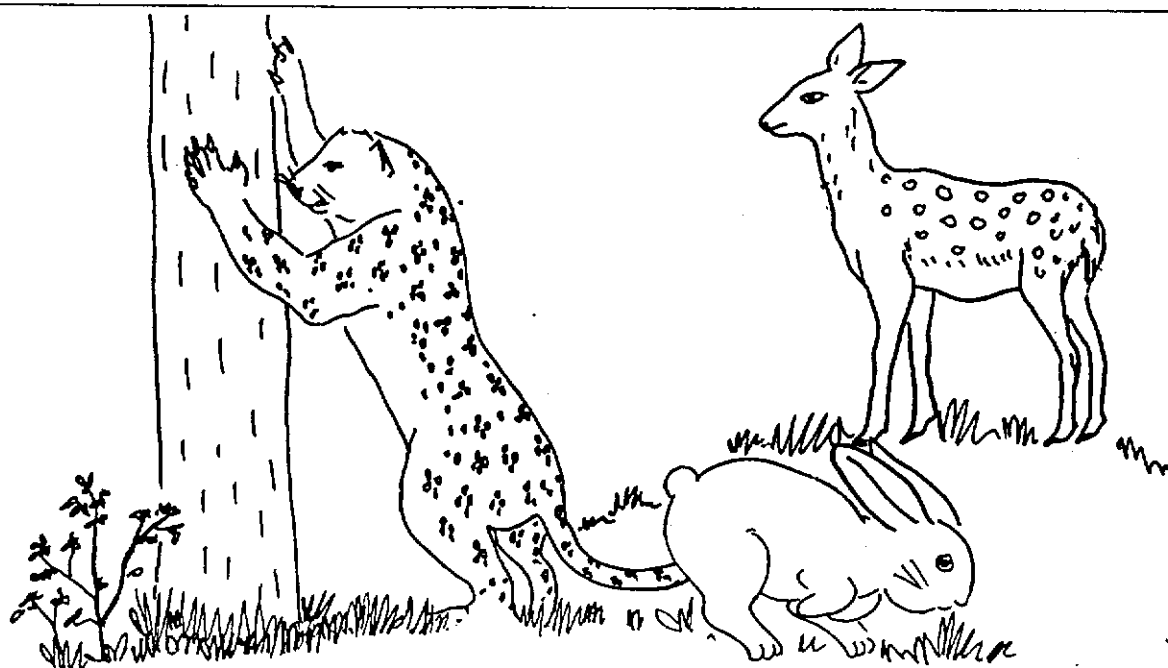
ประเภท _____

ประเภท _____

ประเภท _____

ประเภท _____

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

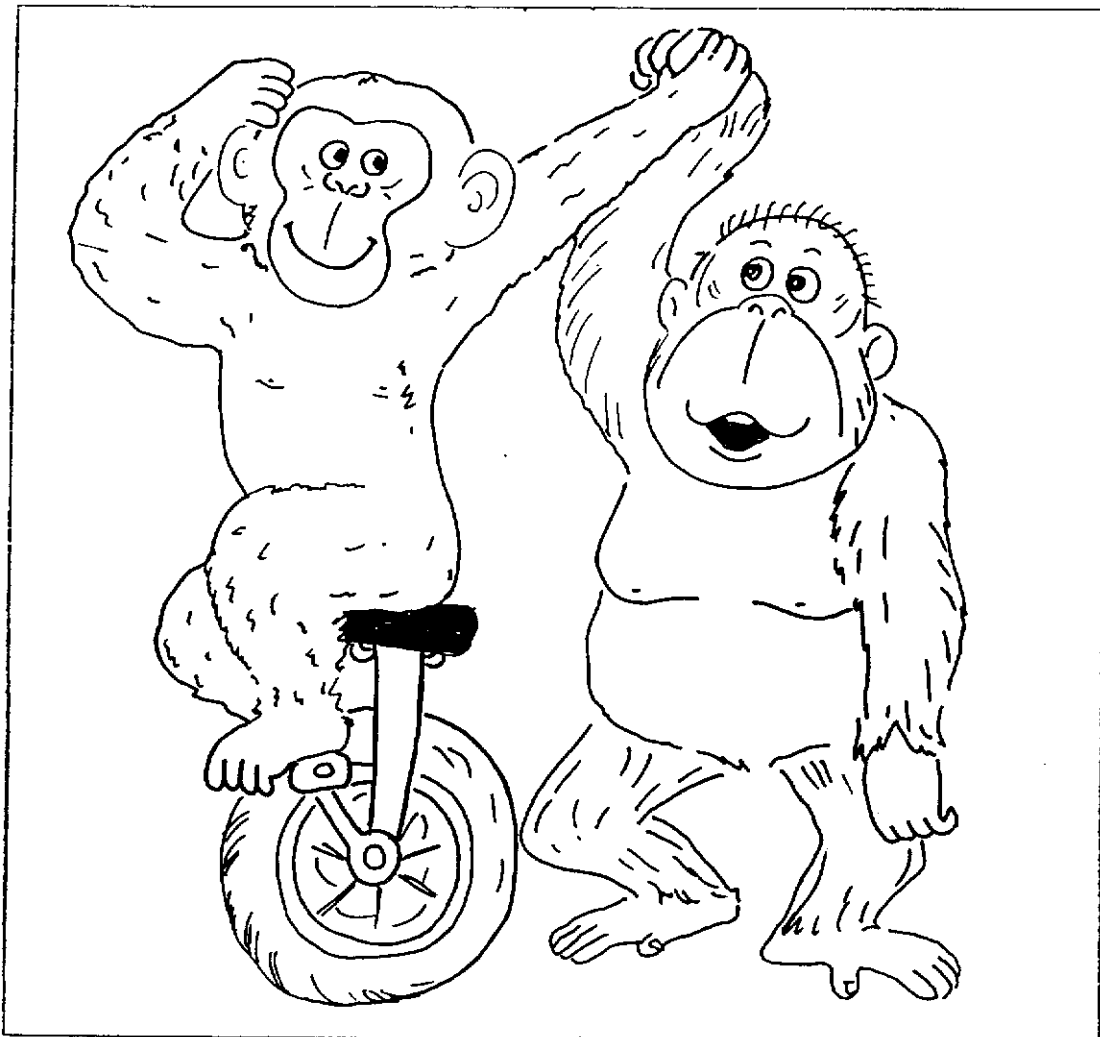
ชุดที่ 1.4

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

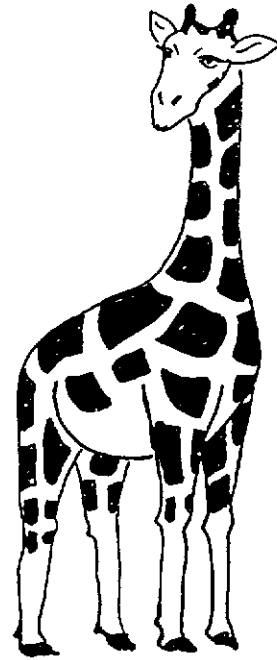
คำสั่ง

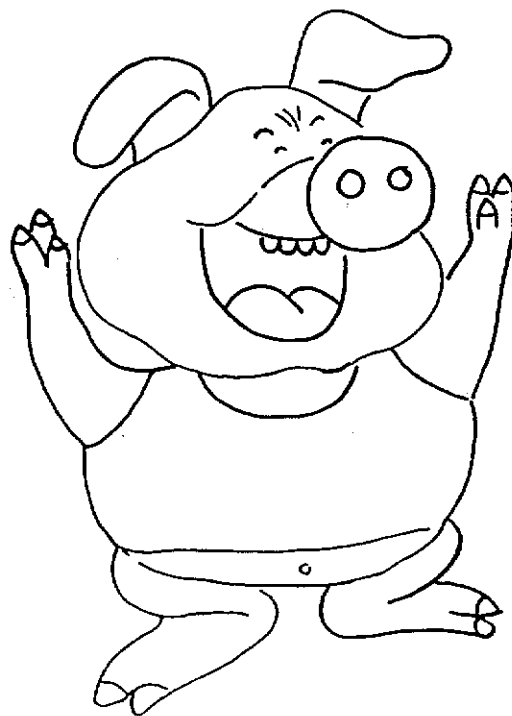
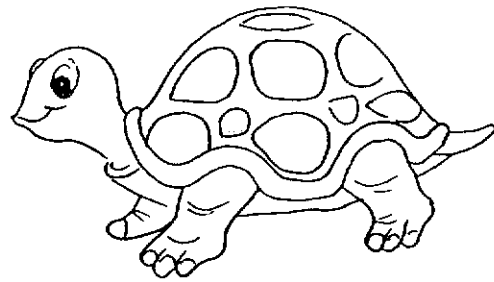
ให้นักเรียนเขียนคำเปรียบเทียบตามภาพที่กำหนดให้
ตัวอย่าง

คำตอบ

ชนเหมือนลิง

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 1.5

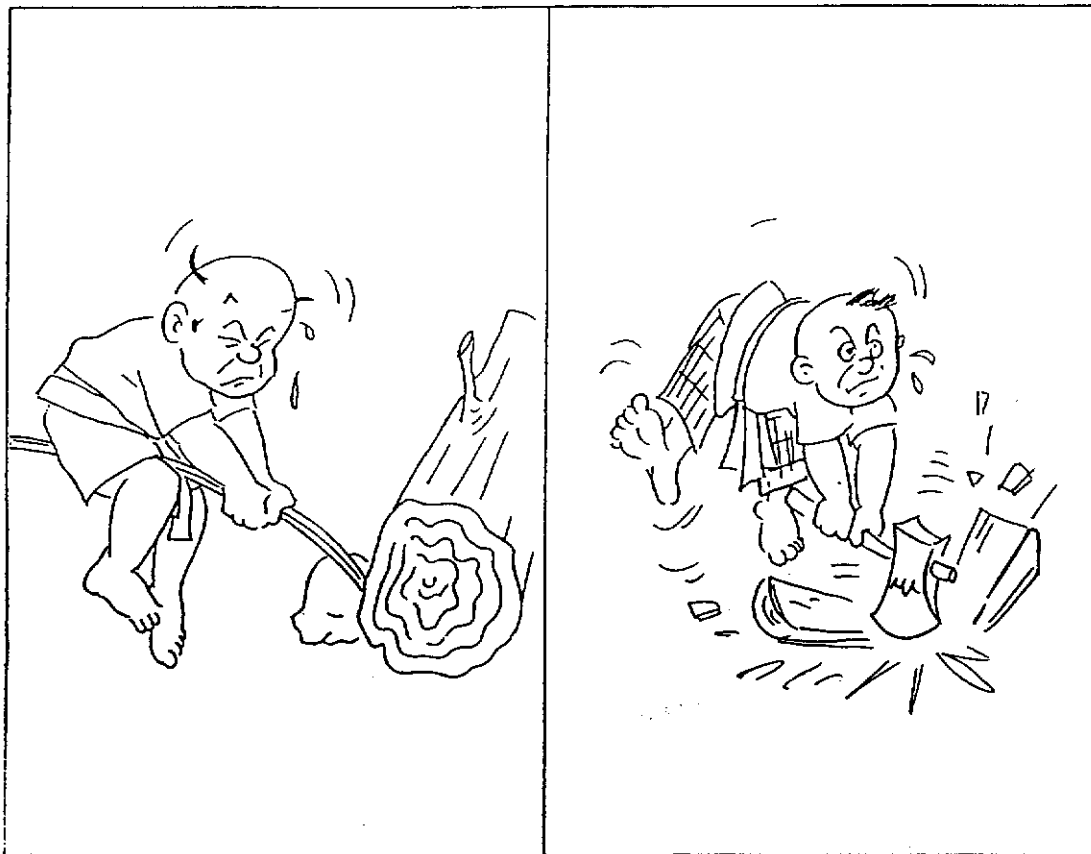
คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนคำที่แสดงผลเหมือนกันจากภาพที่กำหนด

ตัวอย่าง

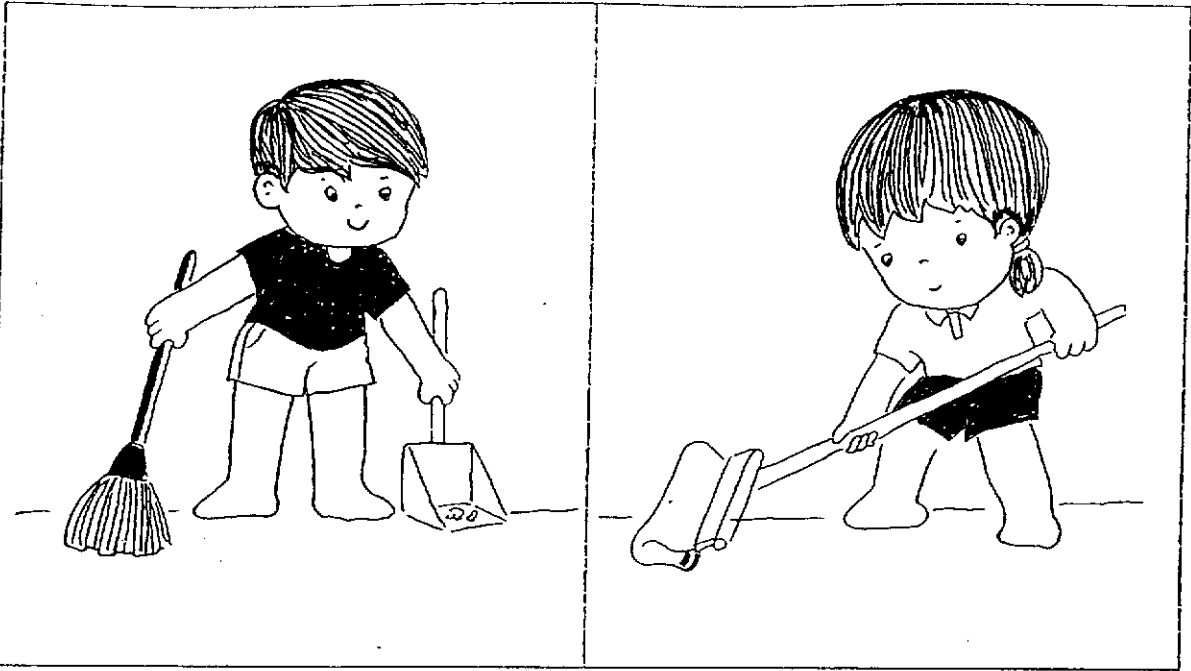

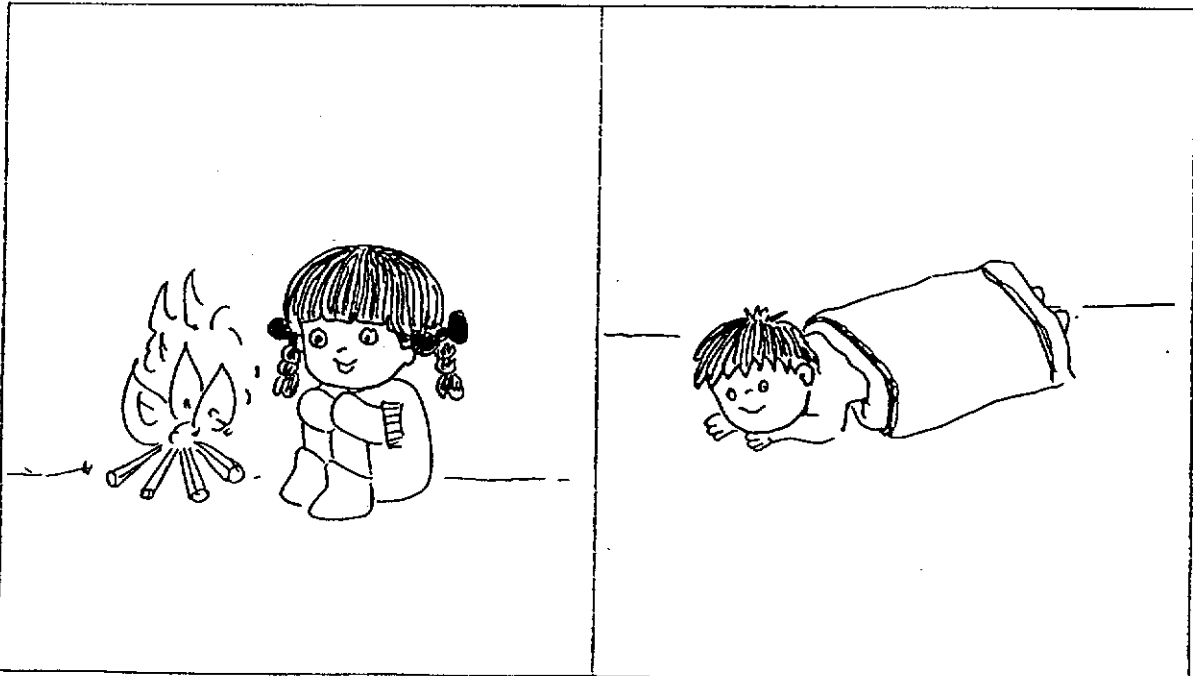
คำตอบ

เหนื่อย

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 2.1

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

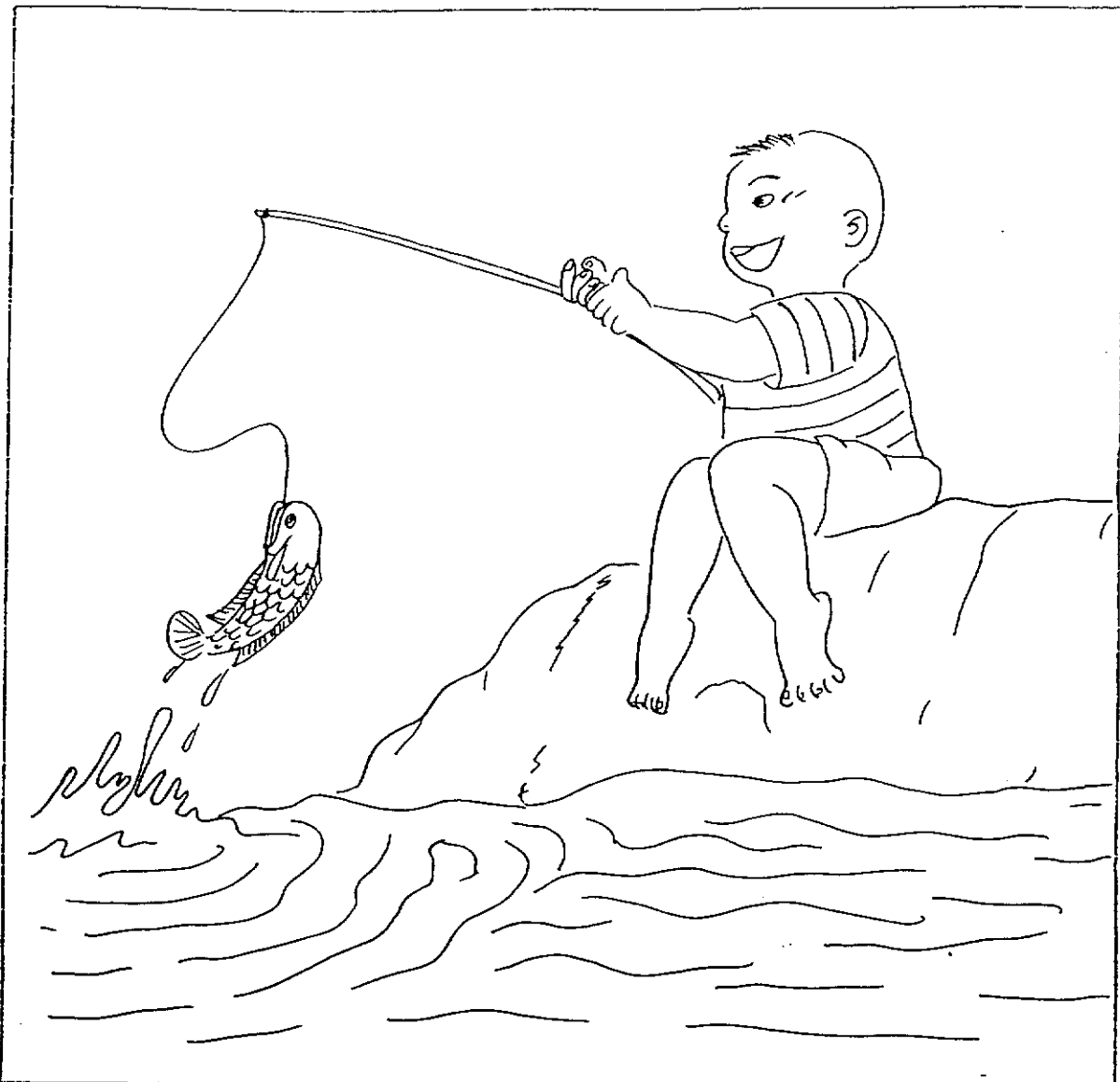
คำสั่ง

ให้นักเรียนตอบคำถามว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน พร้อมทั้ง
เขียนเป็นประโยค
ตัวอย่าง

คำตอบ

ใคร	เจ้าหมีน้อย
ทำอะไร	กินน้ำผึ้ง
ที่ไหน	ที่ได้ต้นไม้
ประโยค	เจ้าหมีน้อยกินน้ำผึ้งที่ได้ต้นไม้

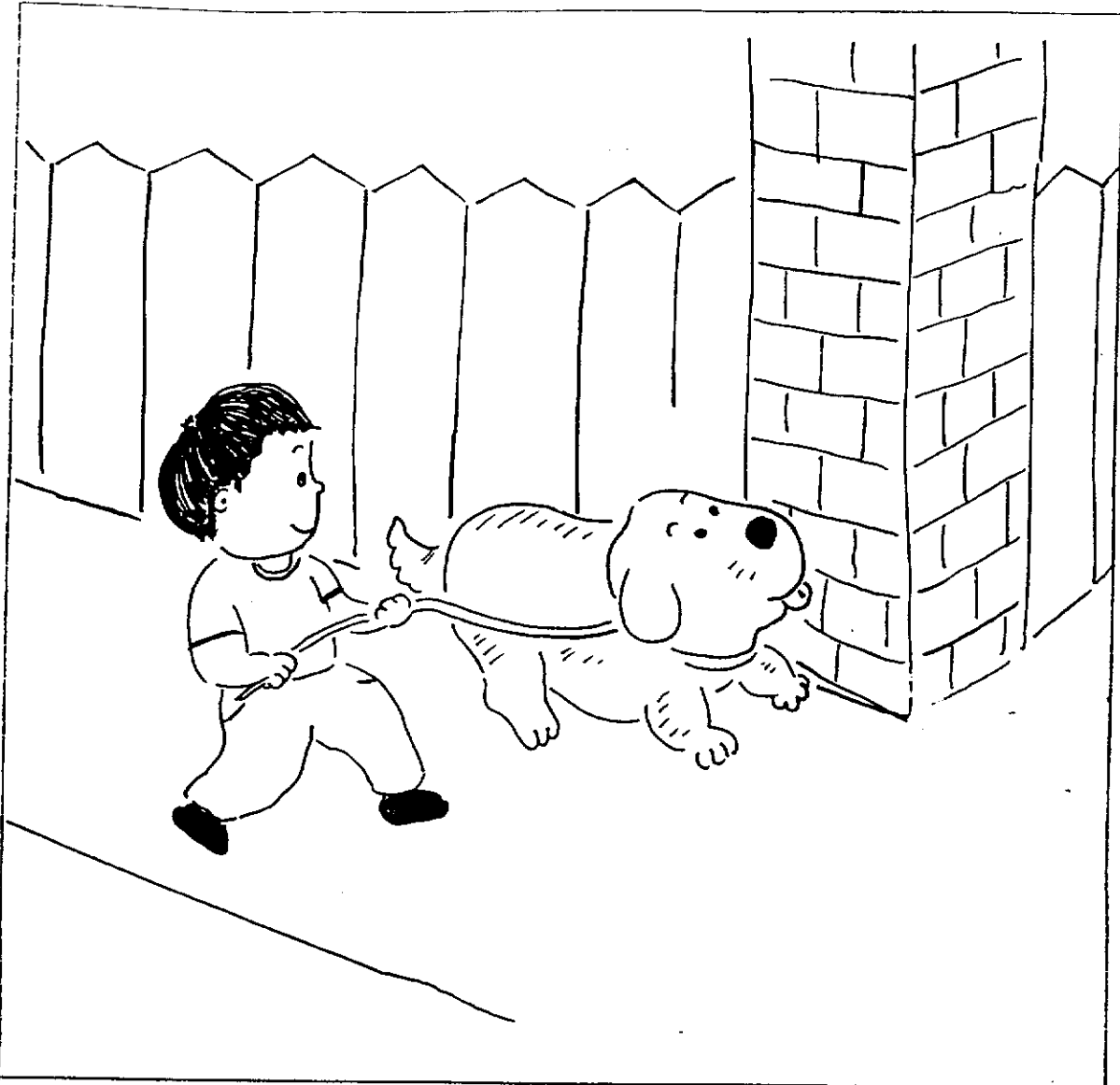

ใคร

ทำอะไร

ที่ไหน

ประโยค

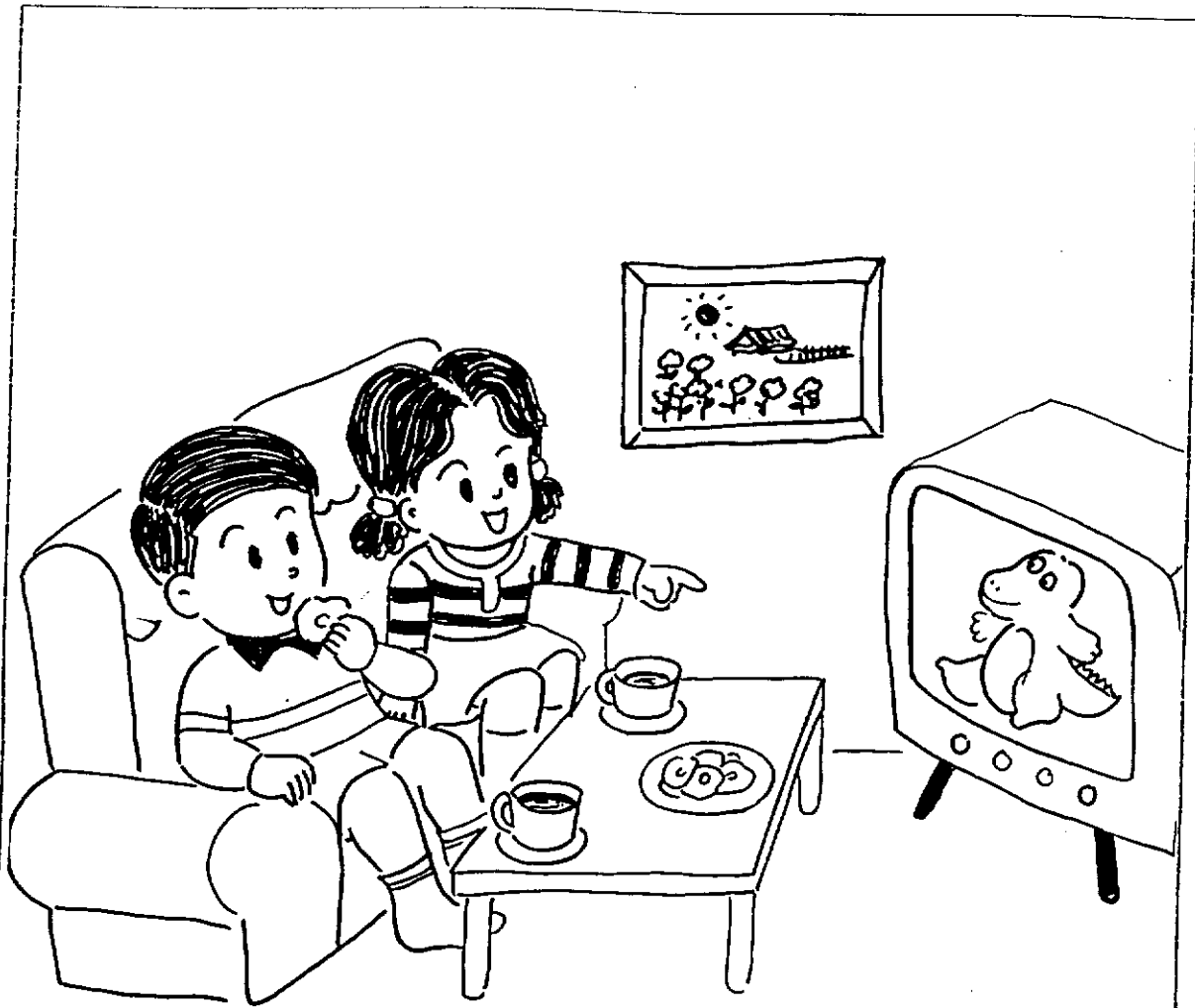

ใคร

ทำอะไร

ที่ไหน

ประโยค

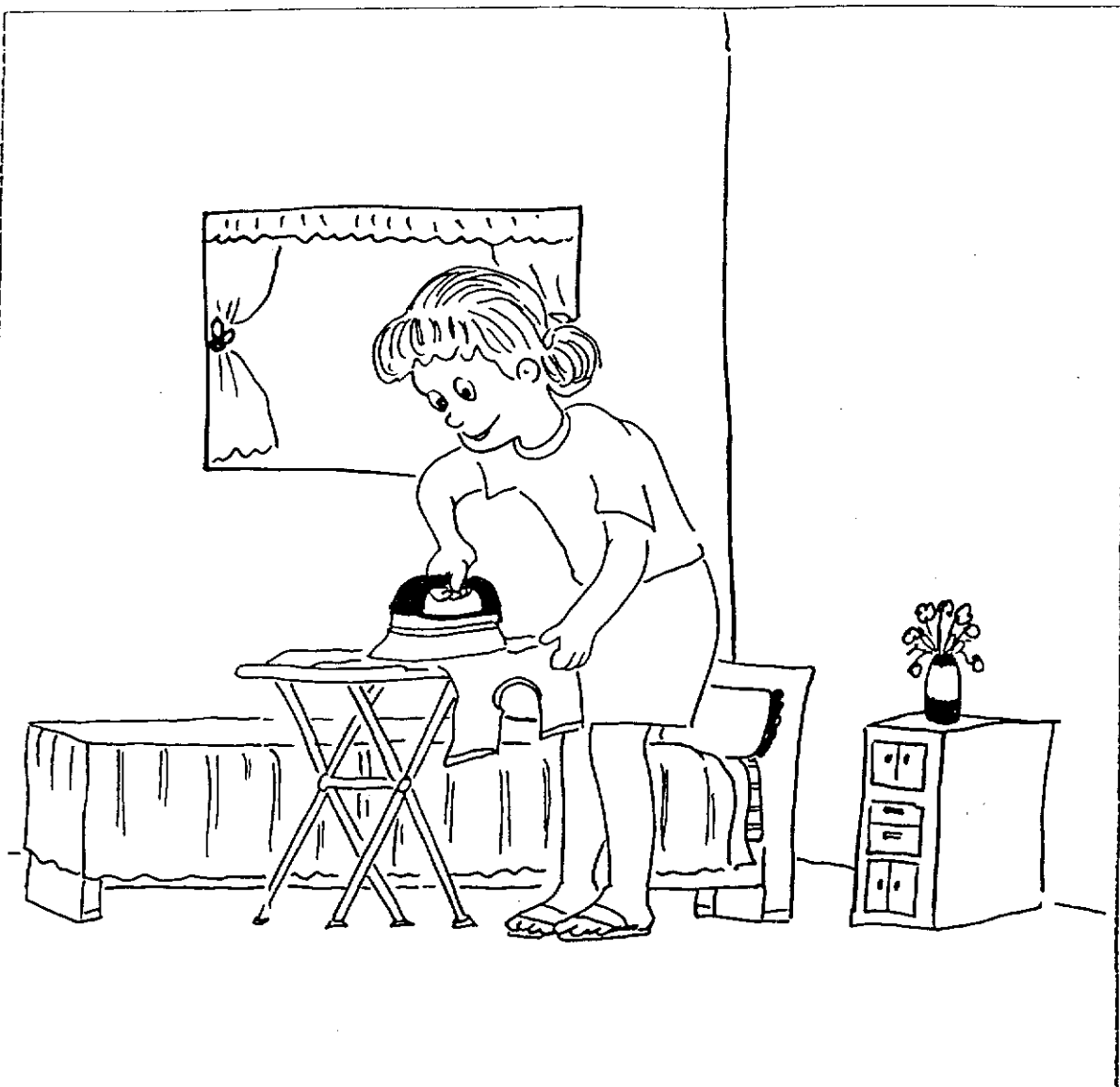

ใคร

ทำอะไร

ที่ไหน

ประโยค

ใคร

ทำอะไร

ที่ไหน

ประโยค

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

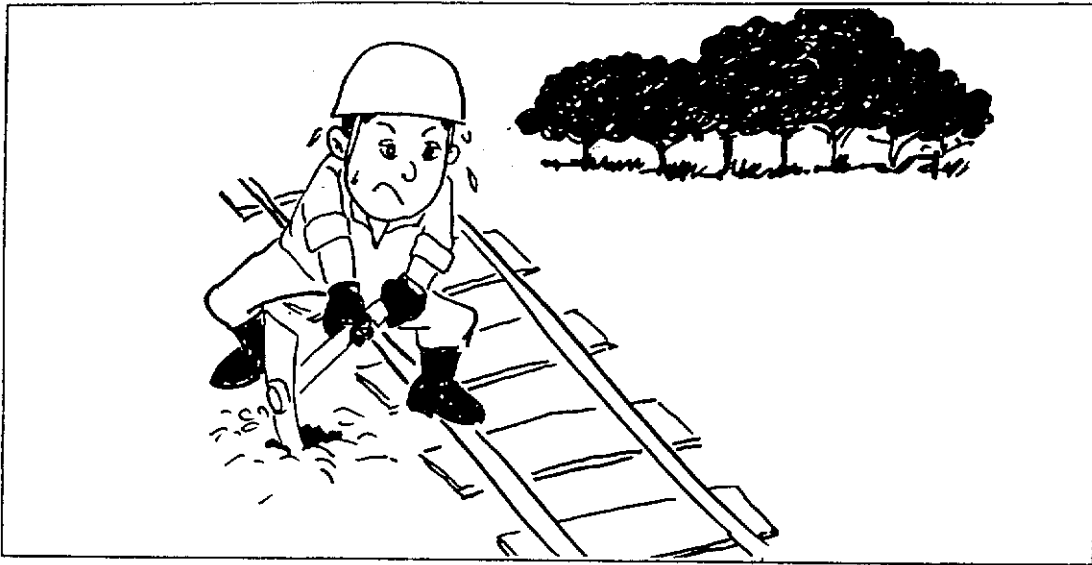
ชุดที่ 2.2

คำชี้แจง

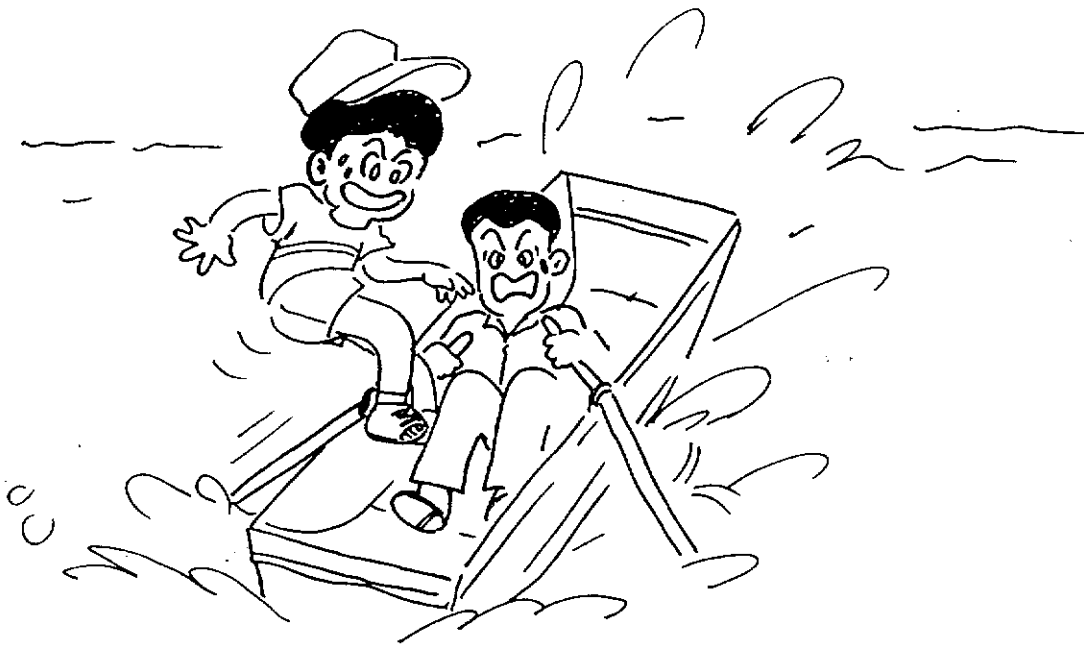
1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

ให้นักเรียนตอบคำถามว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร
อย่างไร พร้อมทั้งเขียนเป็นประโยค
ตัวอย่าง

คำตอบ	ใคร	คนงาน
	ทำอะไร	ขุดดิน
	ที่ไหน	ที่ข้างทางรถไฟ
	อย่างไร	อย่างเห็นคเห็น้อย
	เมื่อไร	เมื่อคืนนี้
	ประโยค	คนงานขุดดินที่ข้างทางรถไฟ
		อย่างเห็นคเห็น้อยเมื่อคืนนี้

ใคร

ทำอะไร

ที่ไหน

อย่างไร

เมื่อไร

ประโยค

ใคร

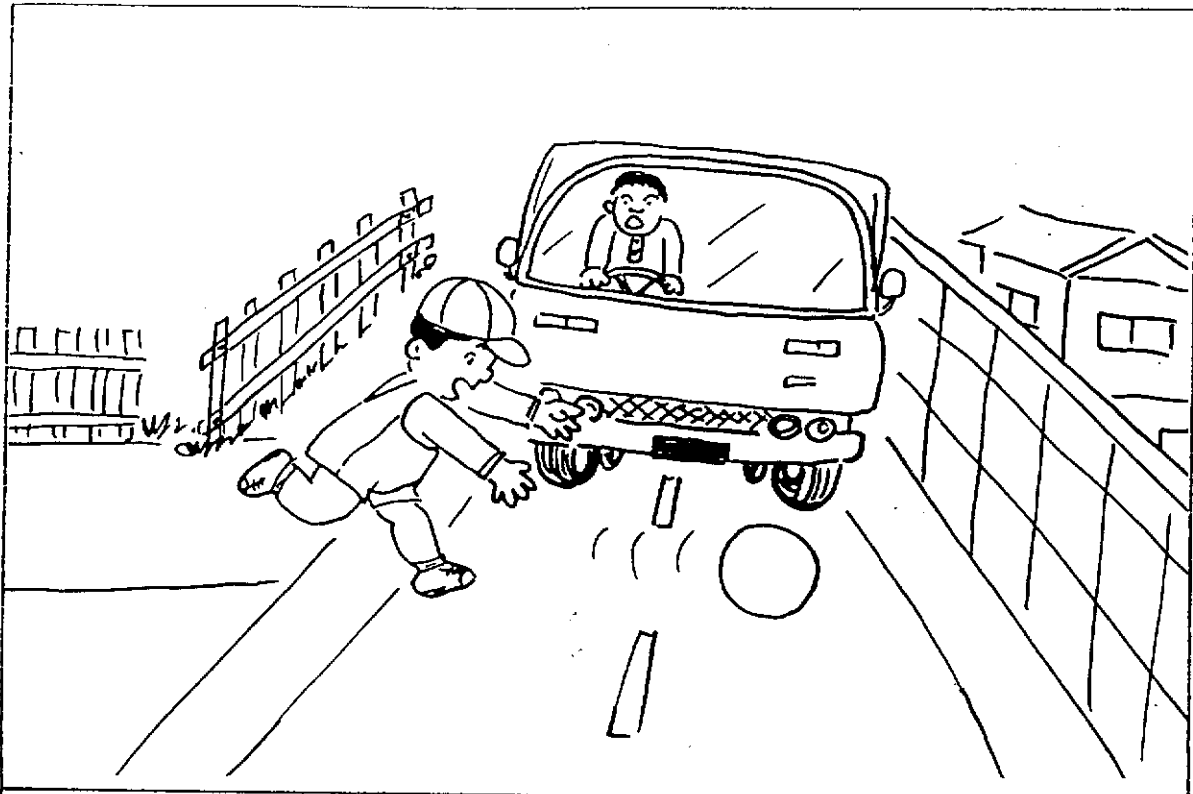
ทำอะไร

ที่ไหน

อย่างไร

เมื่อไร

ประโยค

ใคร

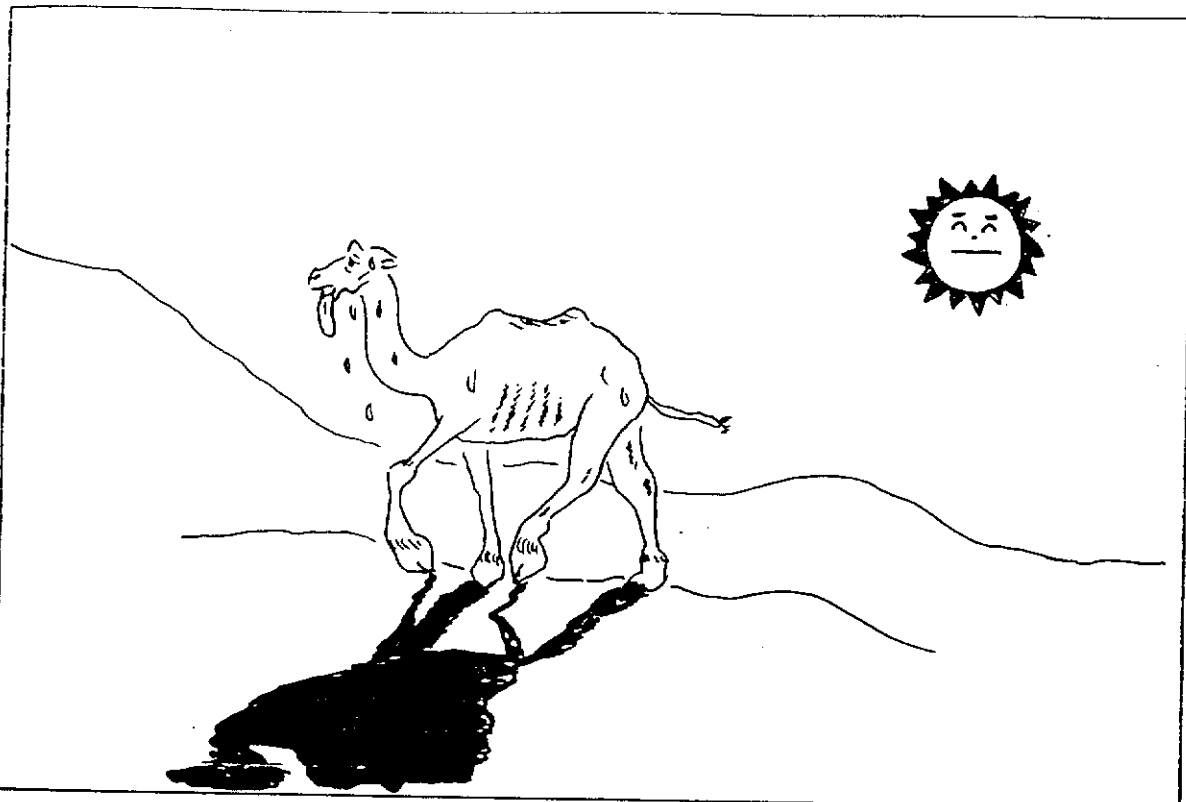
ทำอะไร

ที่ไหน

อย่างไร

เมื่อไร

ประโยค

ใคร

ทำอะไร

ที่ไหน

อย่างไร

เมื่อไร

ประโยค

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 2.3

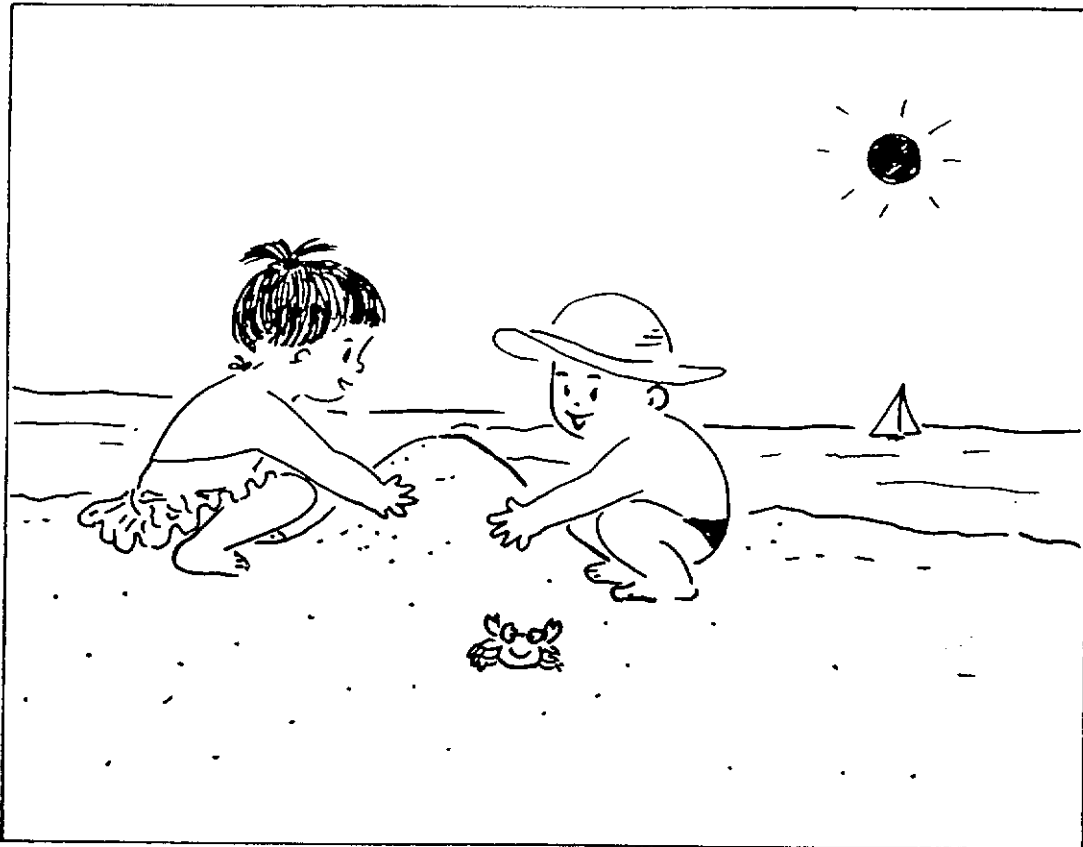
คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

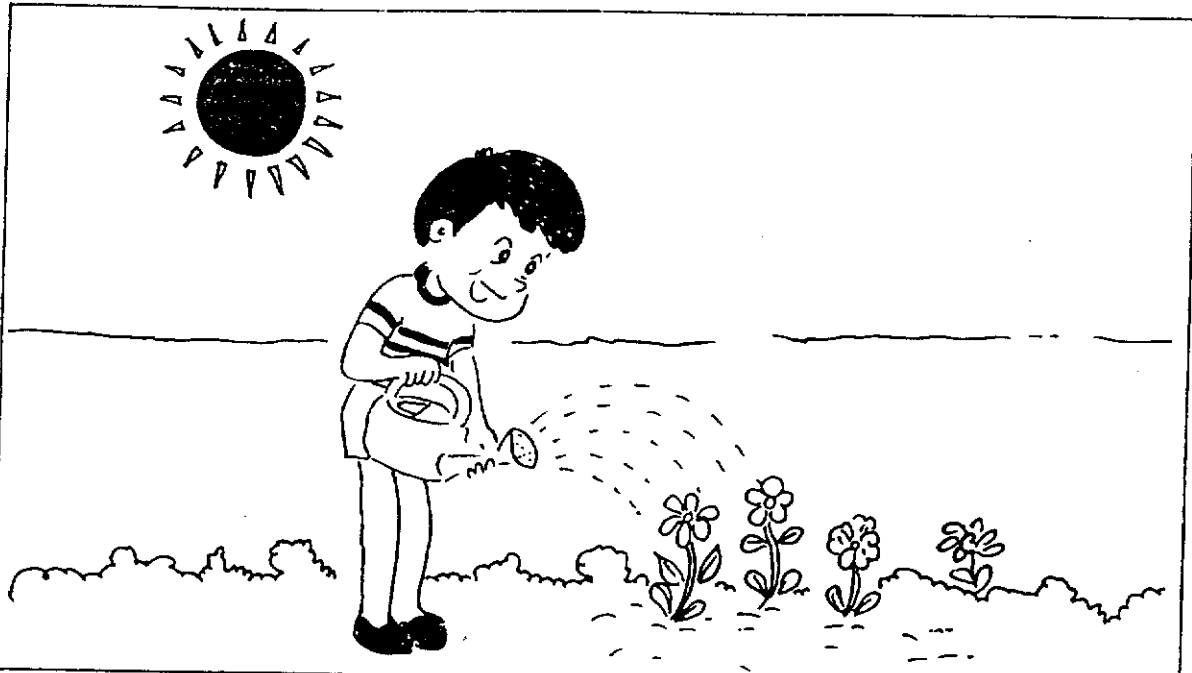
คำสั่ง

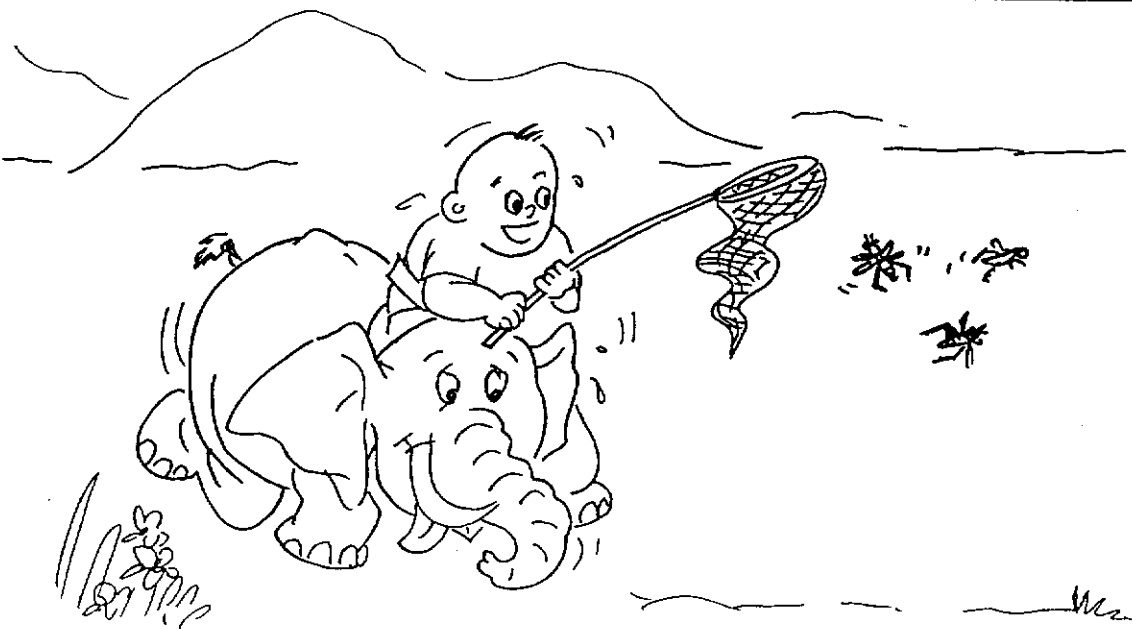
ให้นักเรียนเขียนประโยคจากภาพที่กำหนด ให้ได้ใจความ
สมบูรณ์

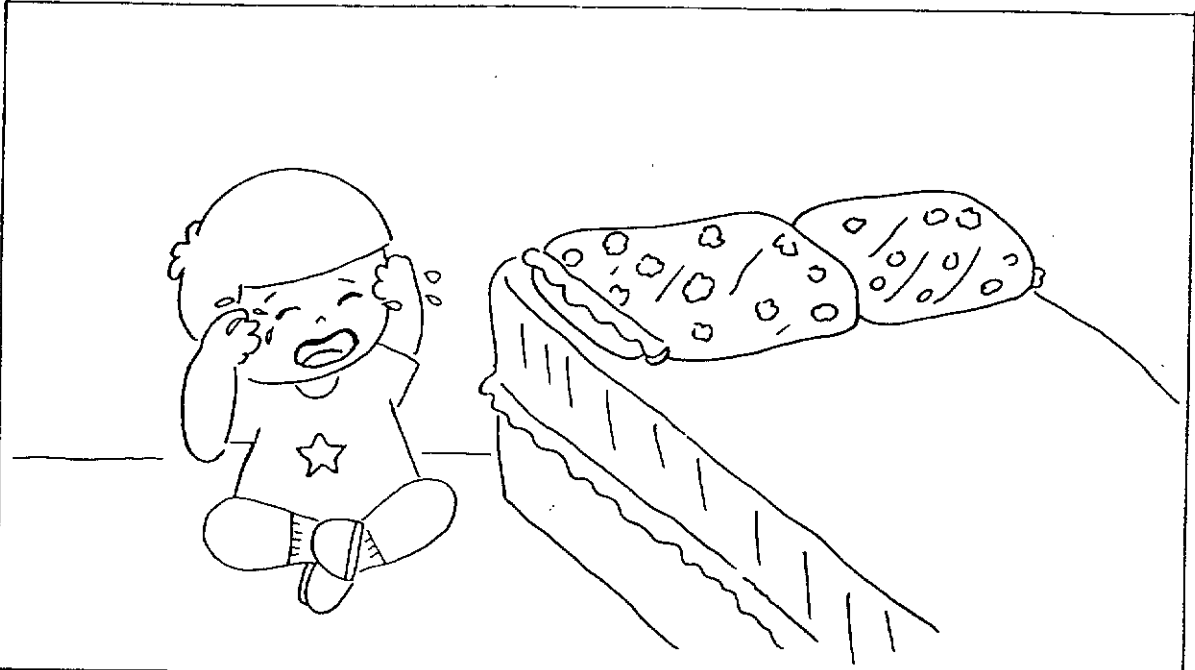
ตัวอย่าง

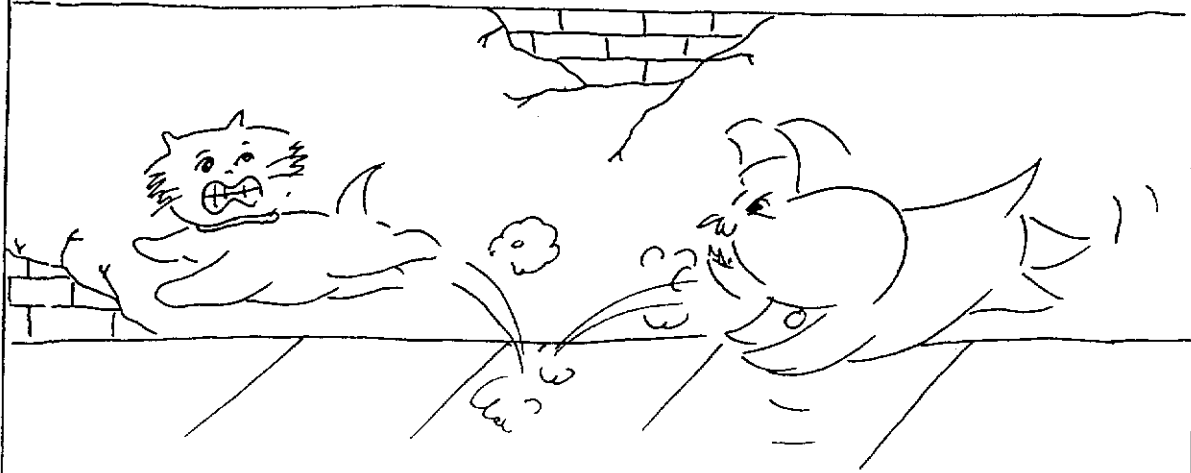

คำตอบ กล้าและแก้วก่อกองทรายกันอย่างสนุกสนาน
ที่ชายหาดบางแสนเมื่อวานนี้

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

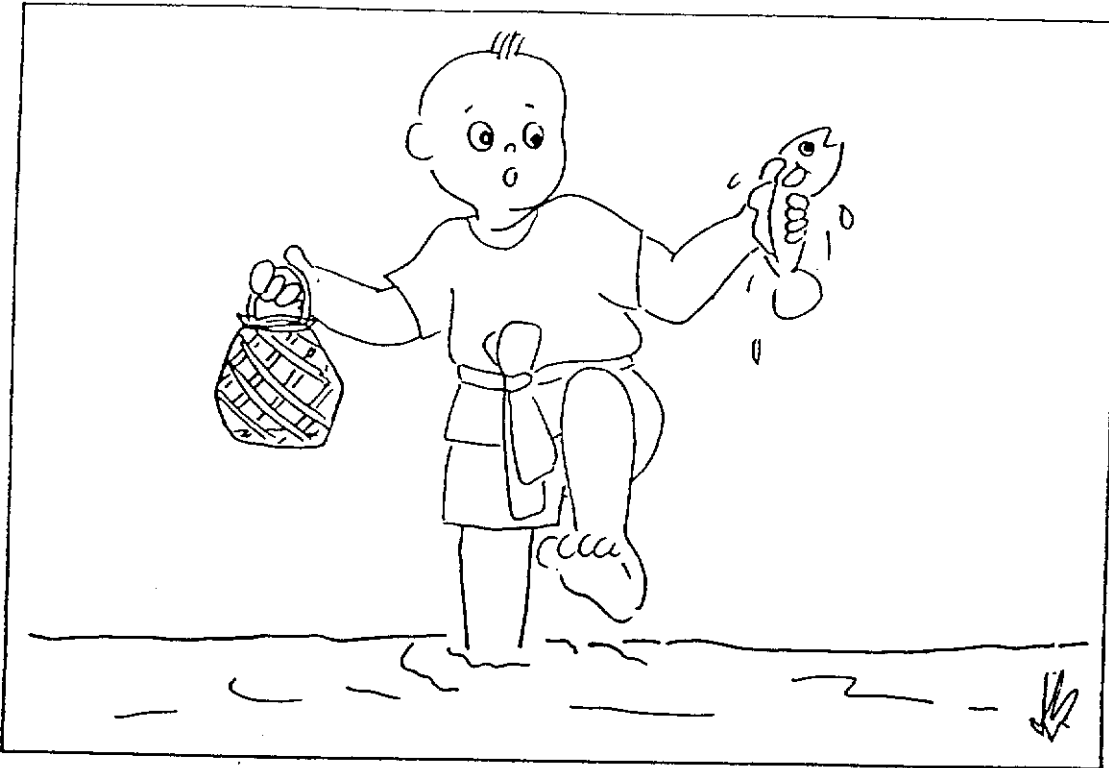
ชุดที่ 2.4

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนประโยคจากภาพที่กำหนดให้ และนำ
 พยัญชนะต้นในประโยคเดิมมาสร้างประโยคใหม่ให้มีความ
 หมายต่าง ๆ กันไป
 ตัวอย่าง

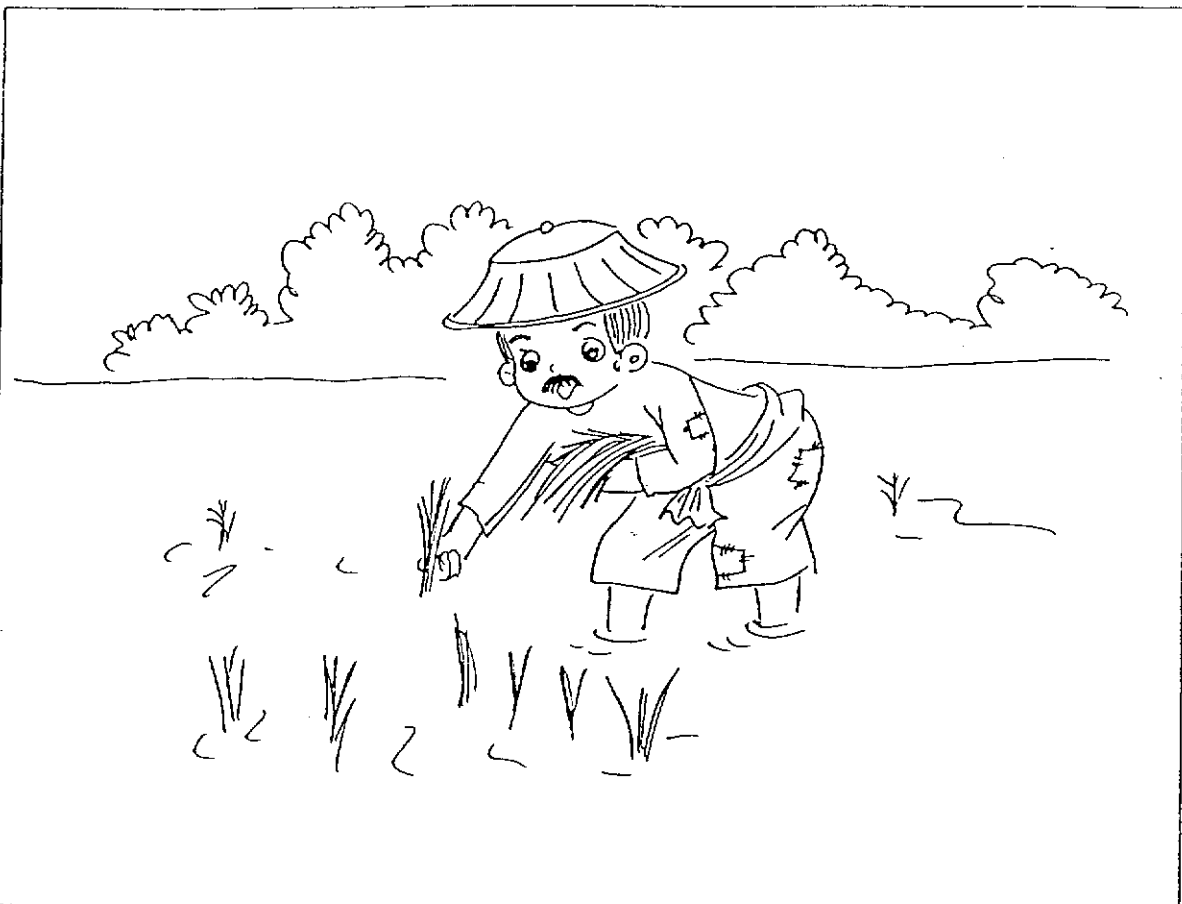

คำตอบ

เด็ก	จับ	ปลา
แดง	จับ	ปู
ดำ	เจอ	ป้า
ดาว	เจอ	ปู่
ดารา	เจอ	เปิด

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no text or other markings on the paper.

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

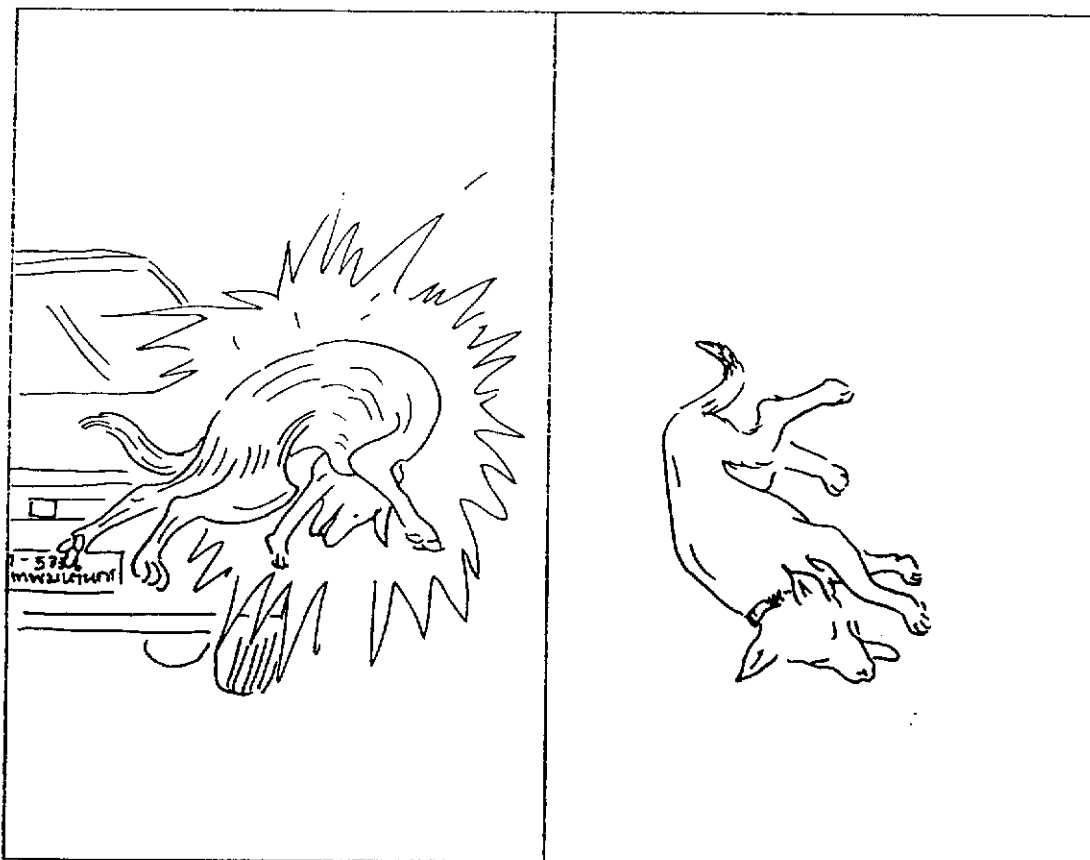
ชุดที่ 3.1

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

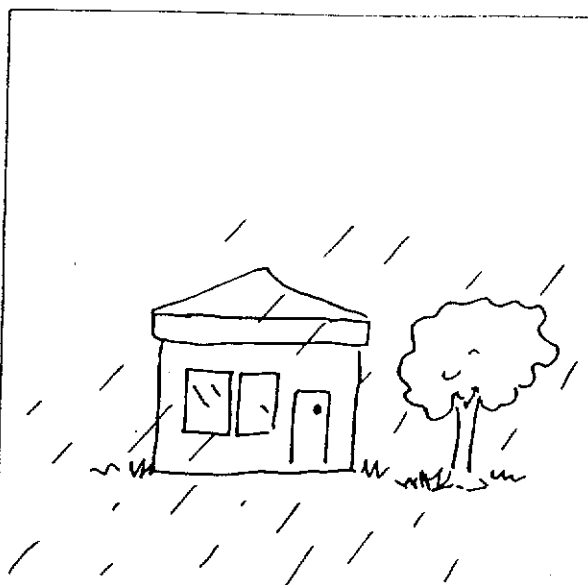
คำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนข้อความที่เป็นเหตุผลจากภาพที่กำหนดให้
ตัวอย่าง

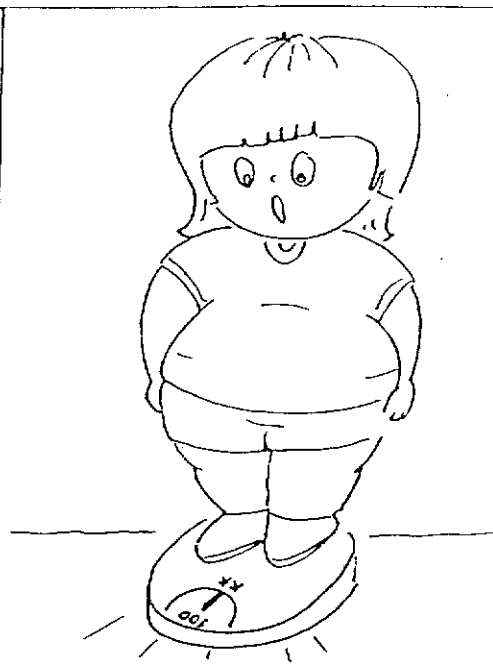
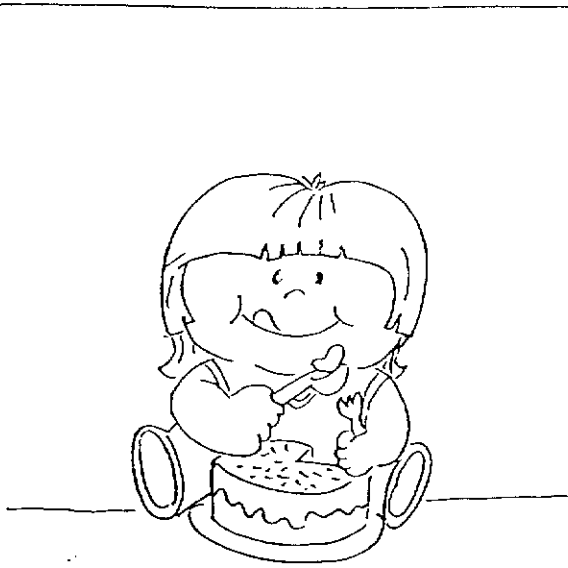

คำตอบ

เพราะสุนัขถูกรถชนจึงบาดเจ็บ

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 3.2

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 15 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

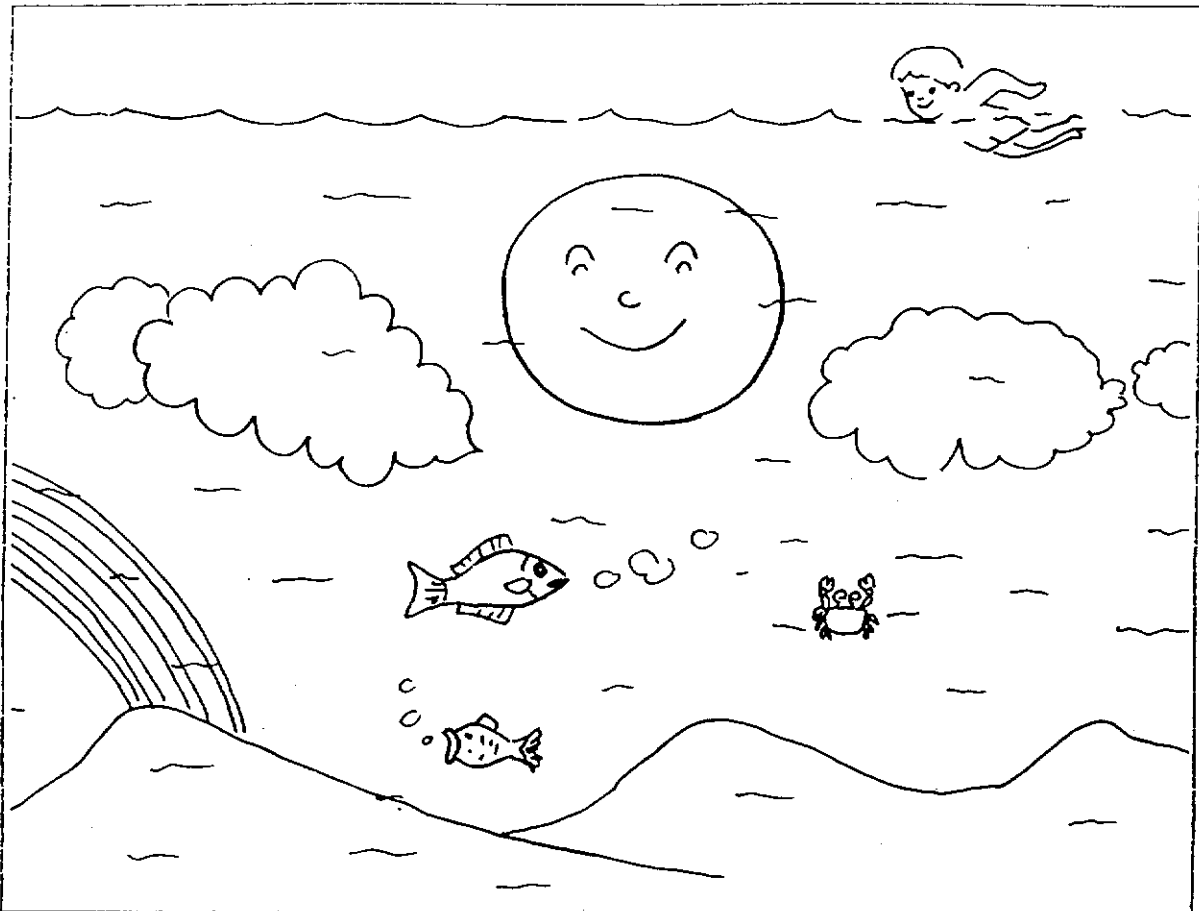
จากข้อความที่กำหนด ให้นักเรียนเขียนตามจินตนาการ
 ของนักเรียนเองให้ได้มากที่สุด
 ตัวอย่าง

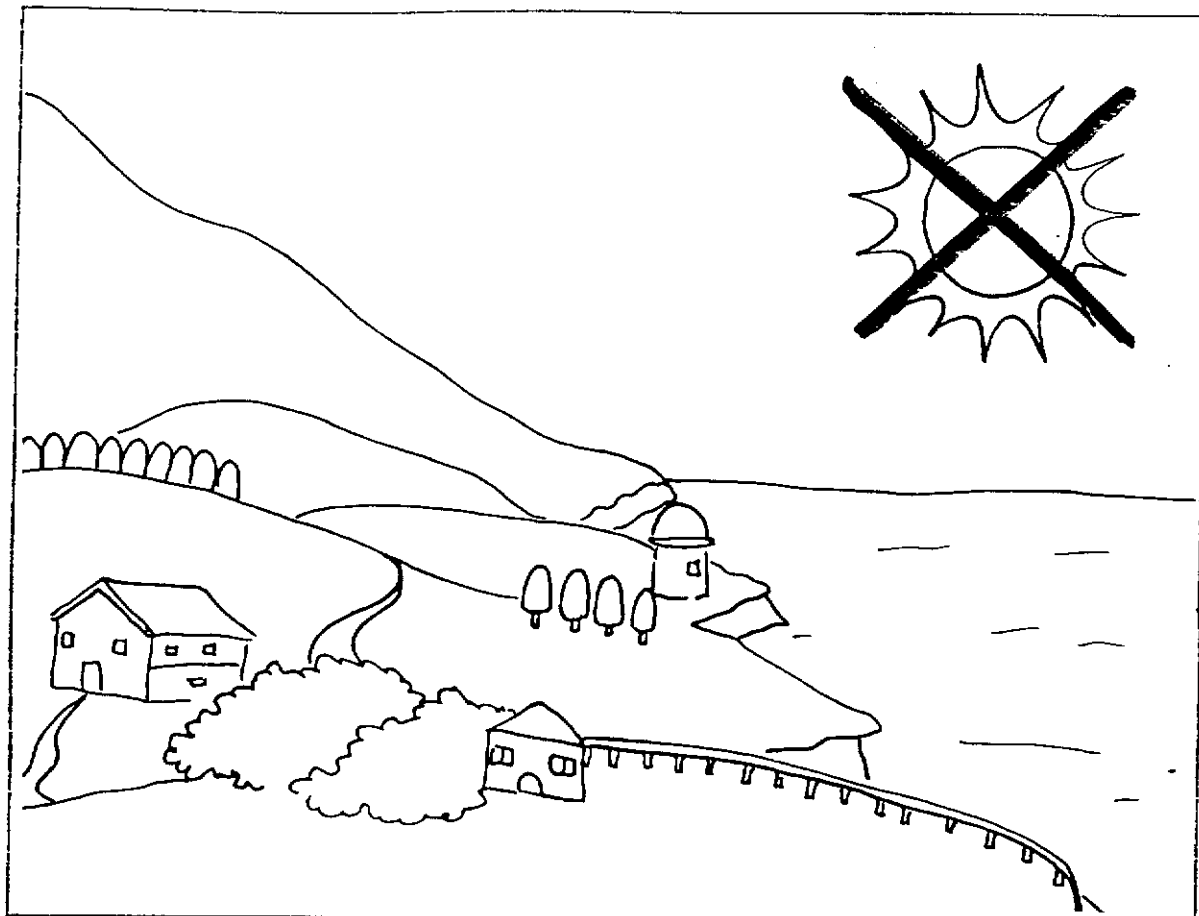
จะเกิดอะไรขึ้นถ้าทุกคนใช้เครื่องนุ่งห่มตัดเย็บด้วยกระดาษ
 หนังสือพิมพ์

คำตอบ

- เครื่องนุ่งห่มจะราคาถูกลง
- ช่างตัดเสื้อจะใช้กาบแทนเข็มและด้าย
- เมื่อฝนตกคนจะไม่ออกจากบ้านเพราะกลัวเสื้อเปียก
 และขาด
- แม้ค่าจะไม่แพงด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์แต่จะเก็บ
 เอาไว้ตัดเสื้อ

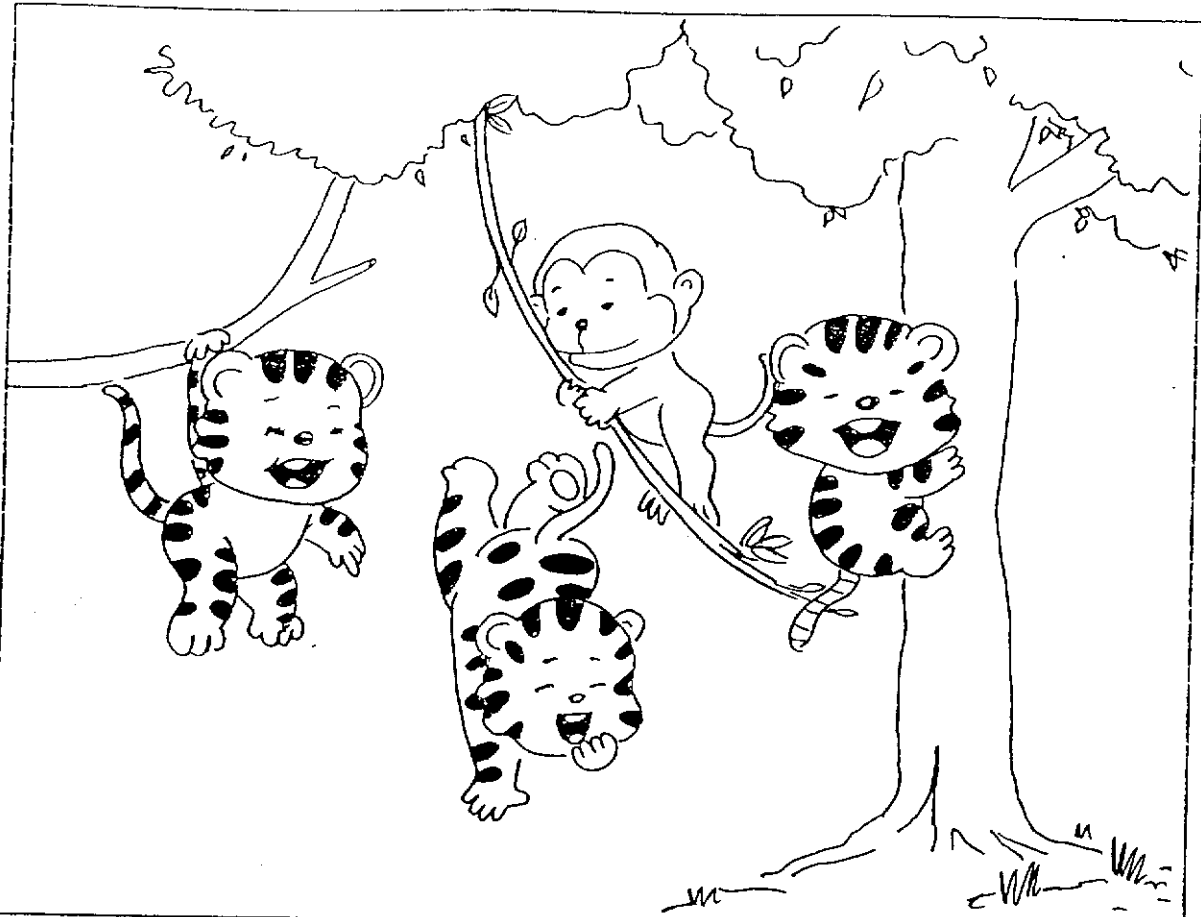
จะเกิดอะไรขึ้นถ้าน้ำท่วมฟ้า

จะเกิดอะไรขึ้นถ้าไม่มีดวงอาทิตย์

จะเกิดอะไรขึ้นถ้าพริกทุกเม็ดมีรสหวาน

จะเกิดอะไรขึ้นถ้าลูกเสือเล่นซุกซนไม่แพ้ลิง

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

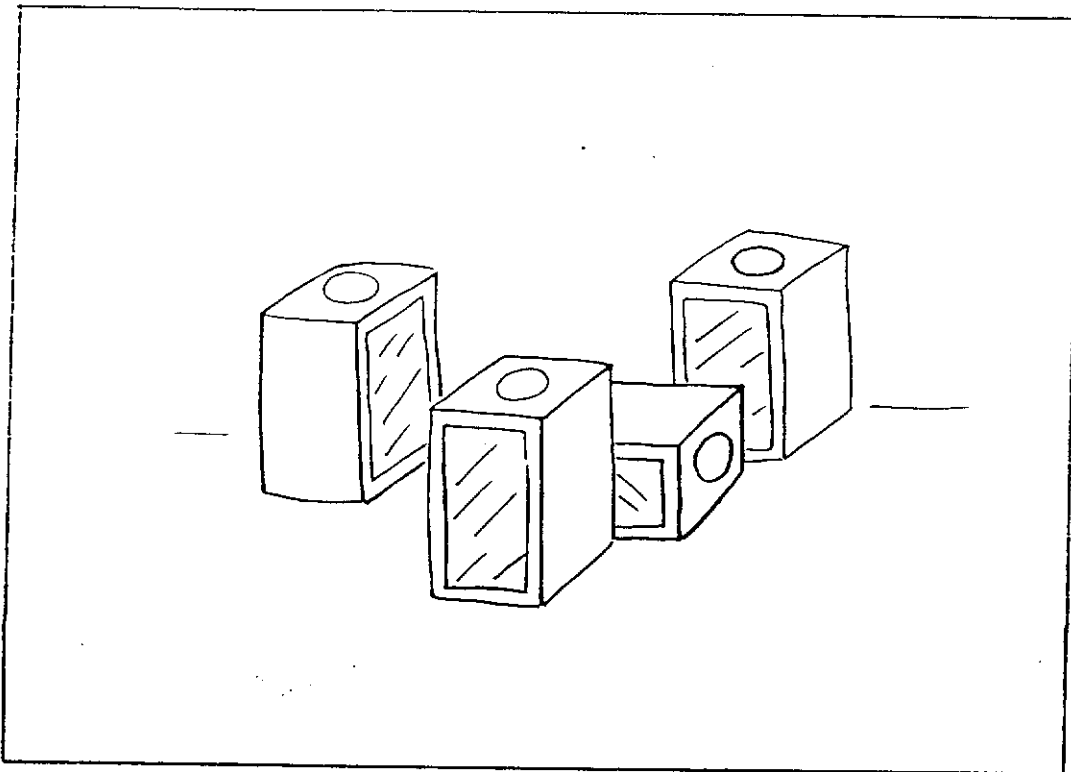
ชุดที่ 3.3

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 15 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

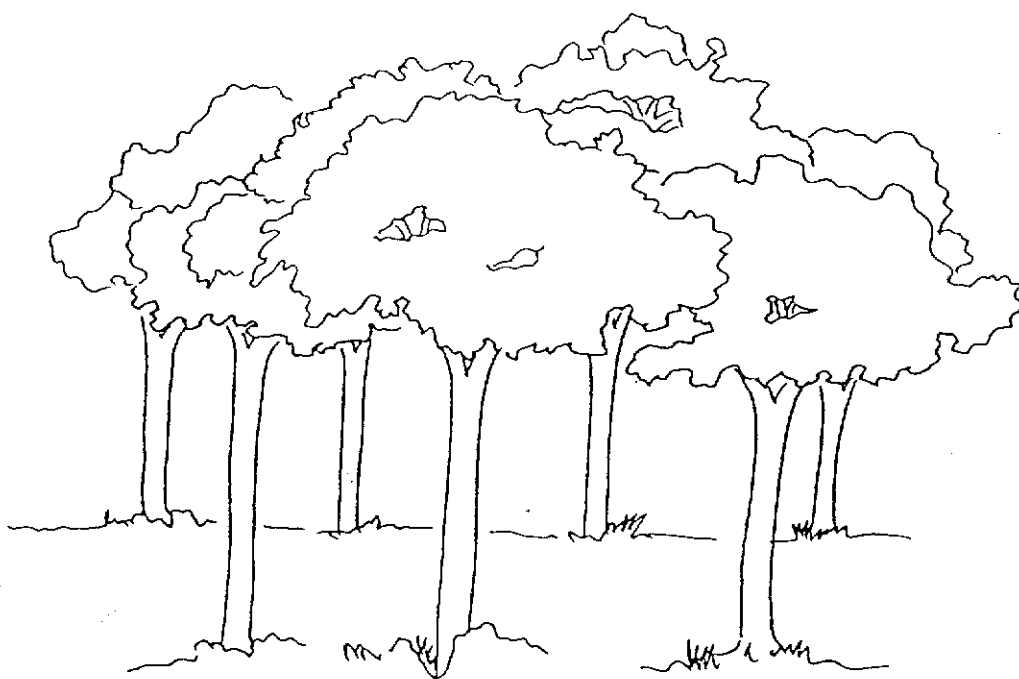
คำสั่ง

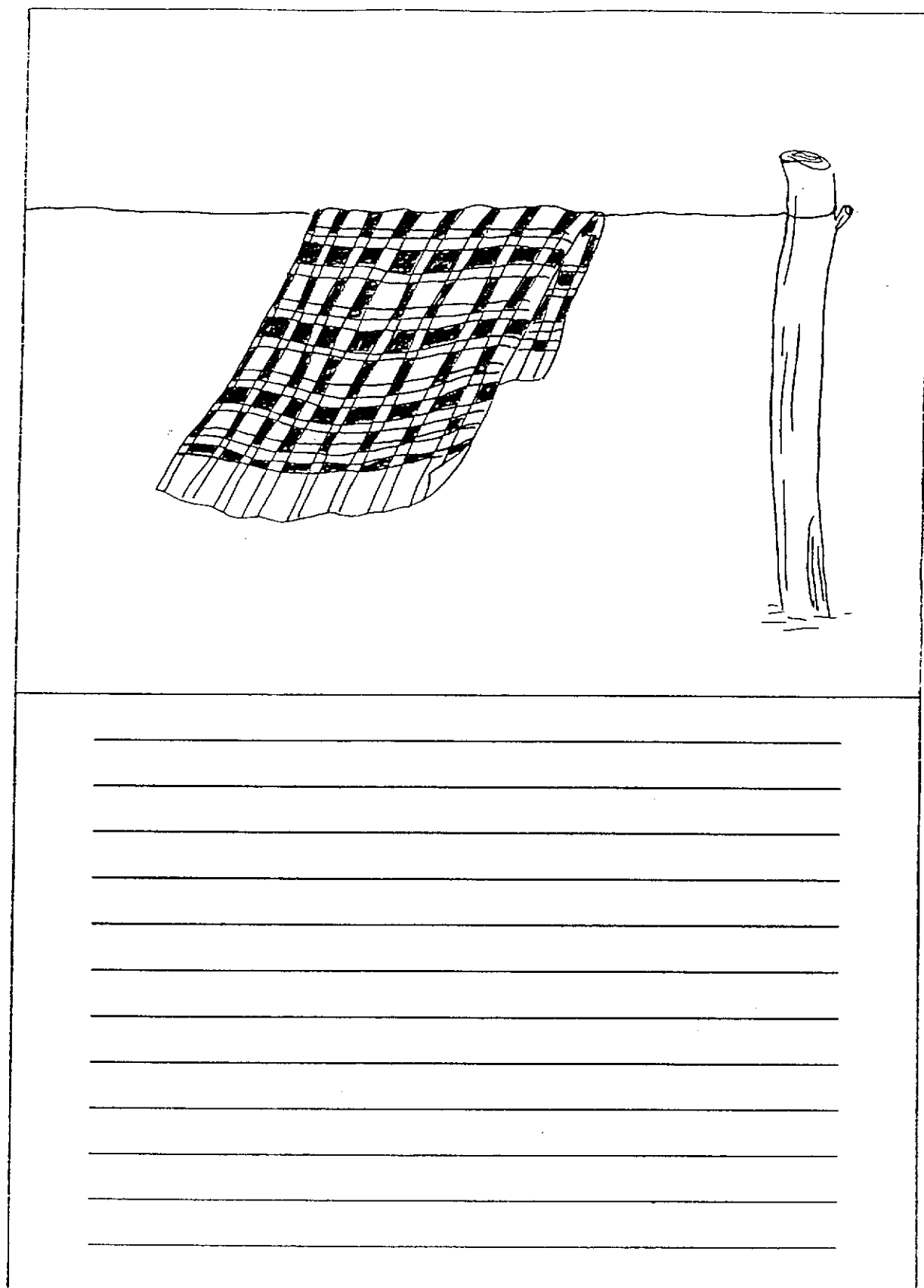
ให้นักเรียนเขียนประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดในภาพให้ได้
มากที่สุด
ตัวอย่าง

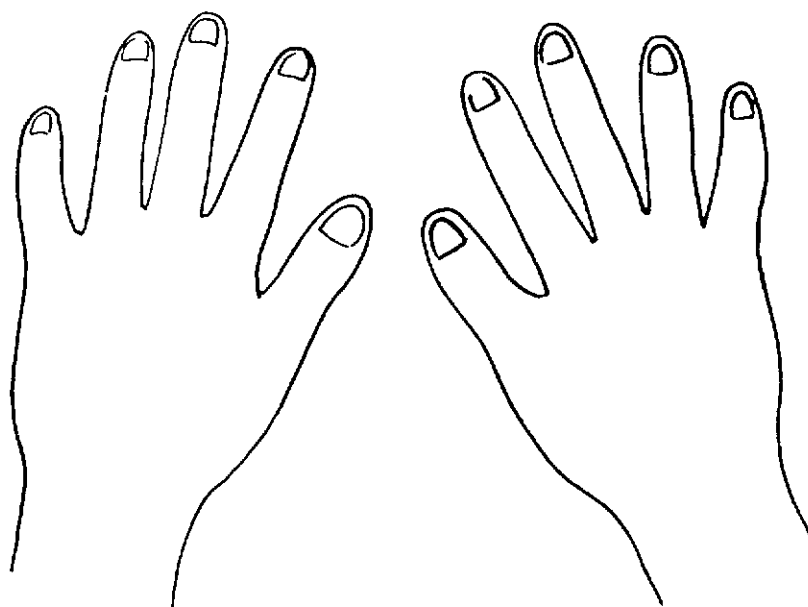

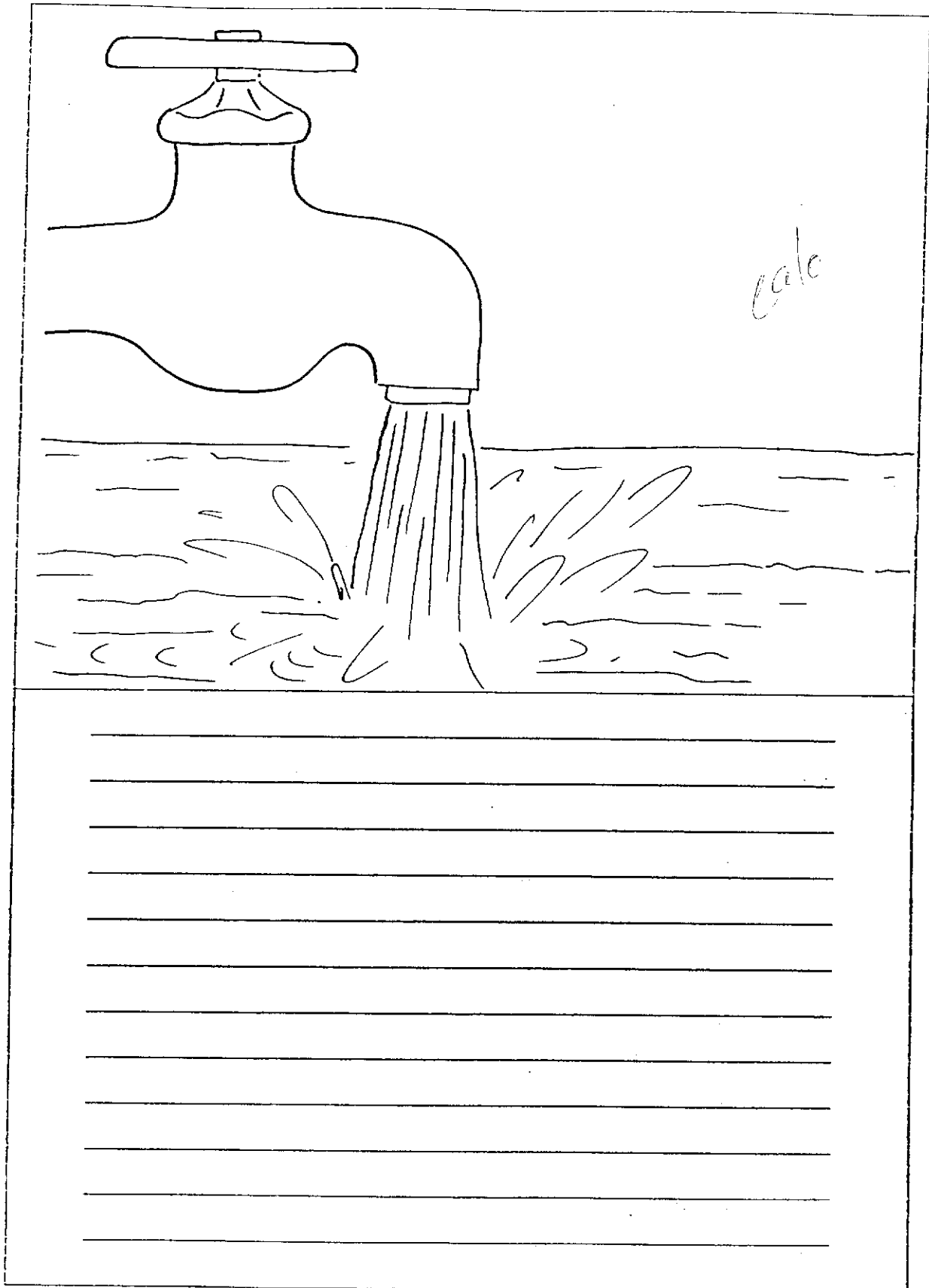
คำตอบ

ทำที่ตักน้ำ ทำที่ตักขยะ ทำบัวรดน้ำต้นไม้ ใช้ใส่น้ำ
ใช้ใส่ข้าวสาร ทำของเล่น ทำที่นั่ง ทำที่วางของ ทำเครื่อง
ดนตรี

[illegible]

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 4.1

คำชี้แจง

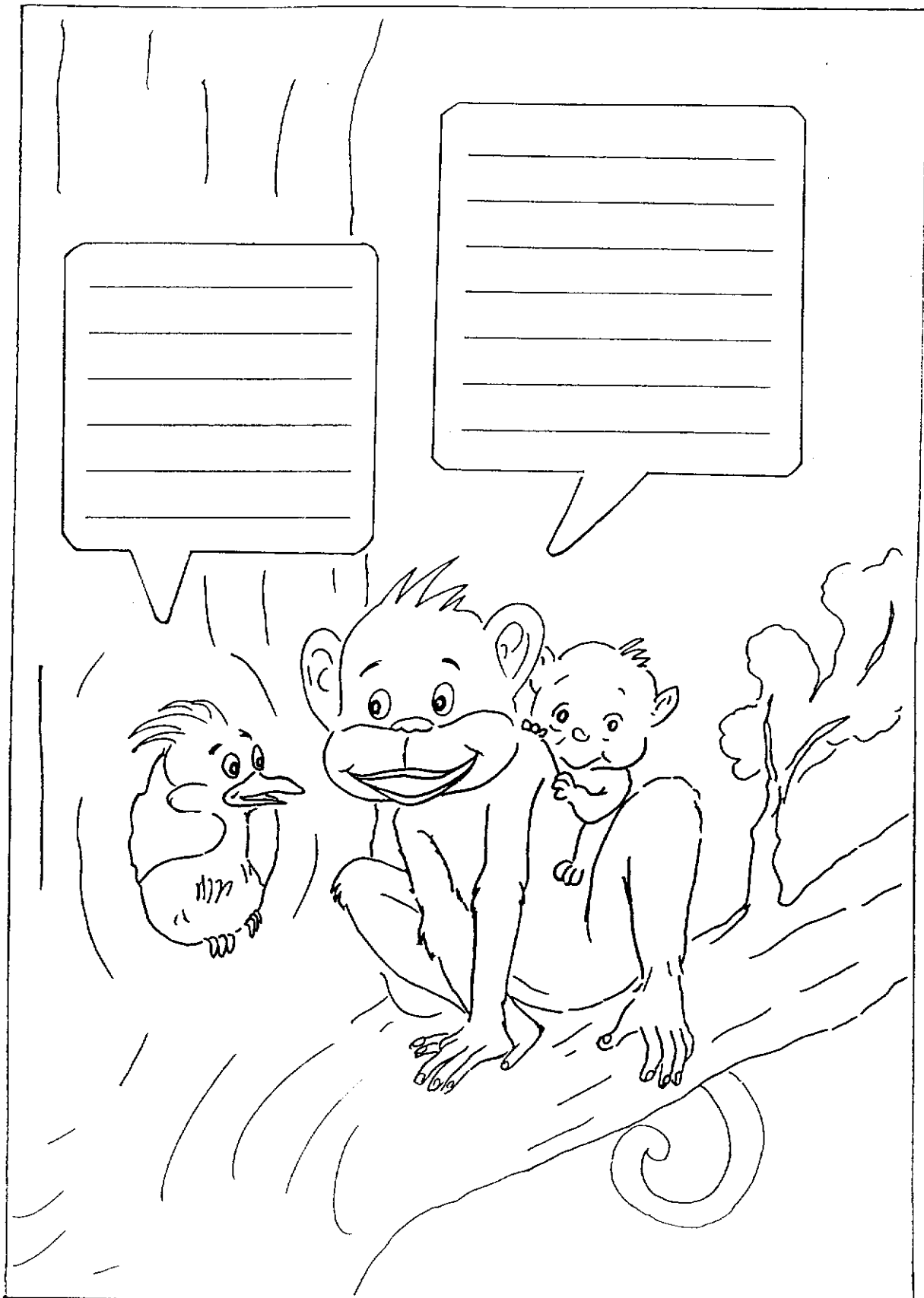
1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 15 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

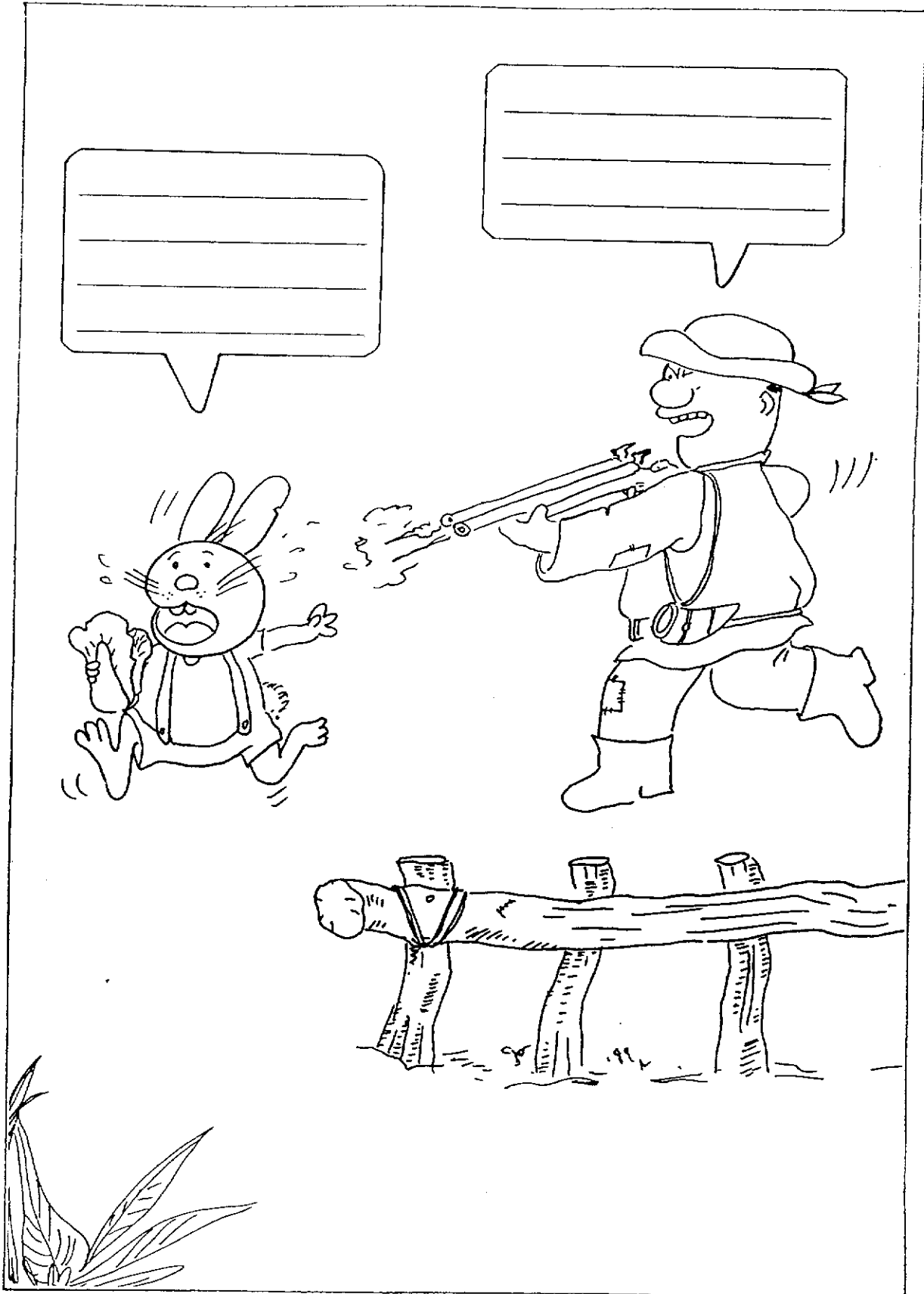
คำสั่ง

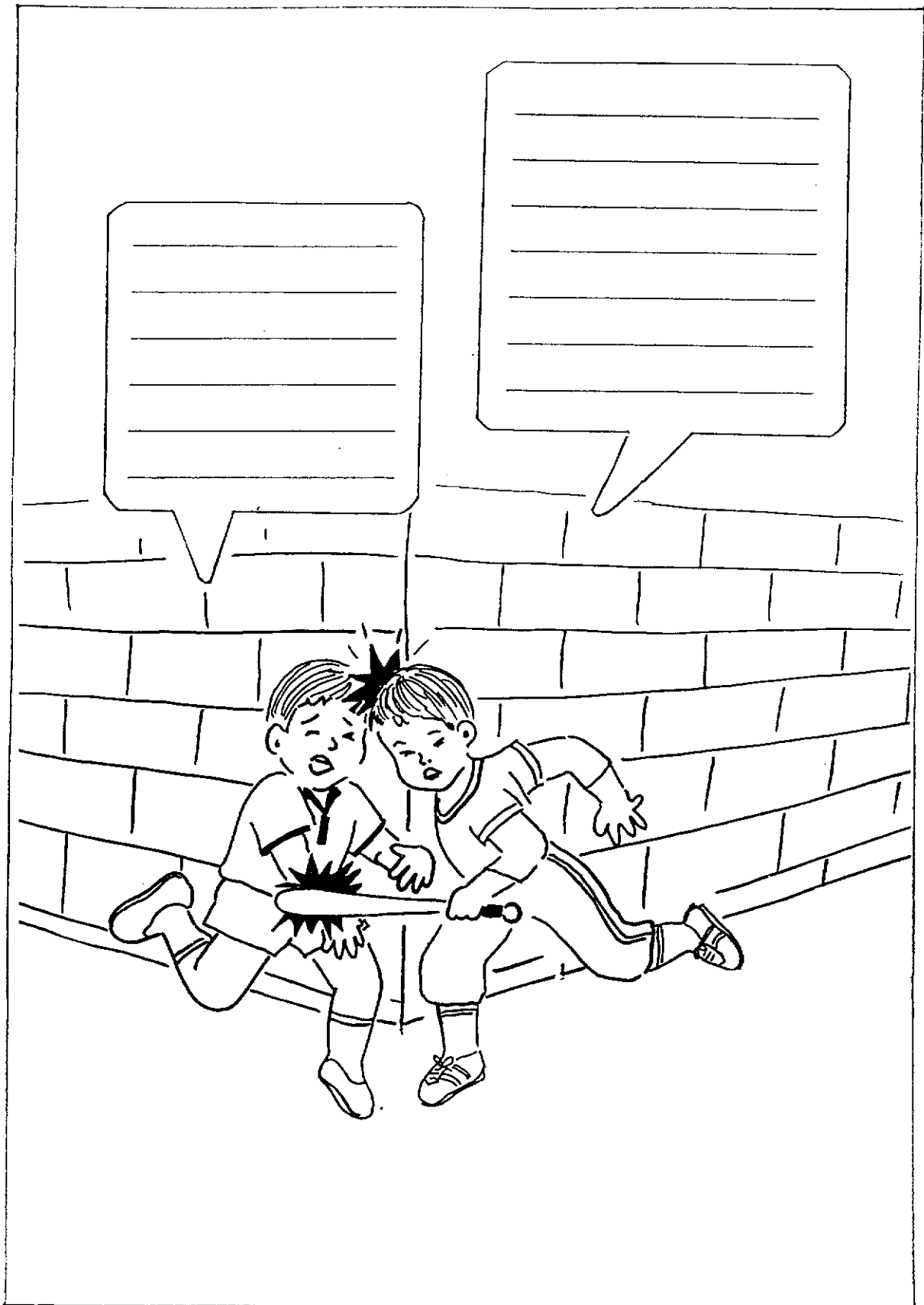
ให้นักเรียนเขียนบทสนทนาจากภาพที่กำหนดให้

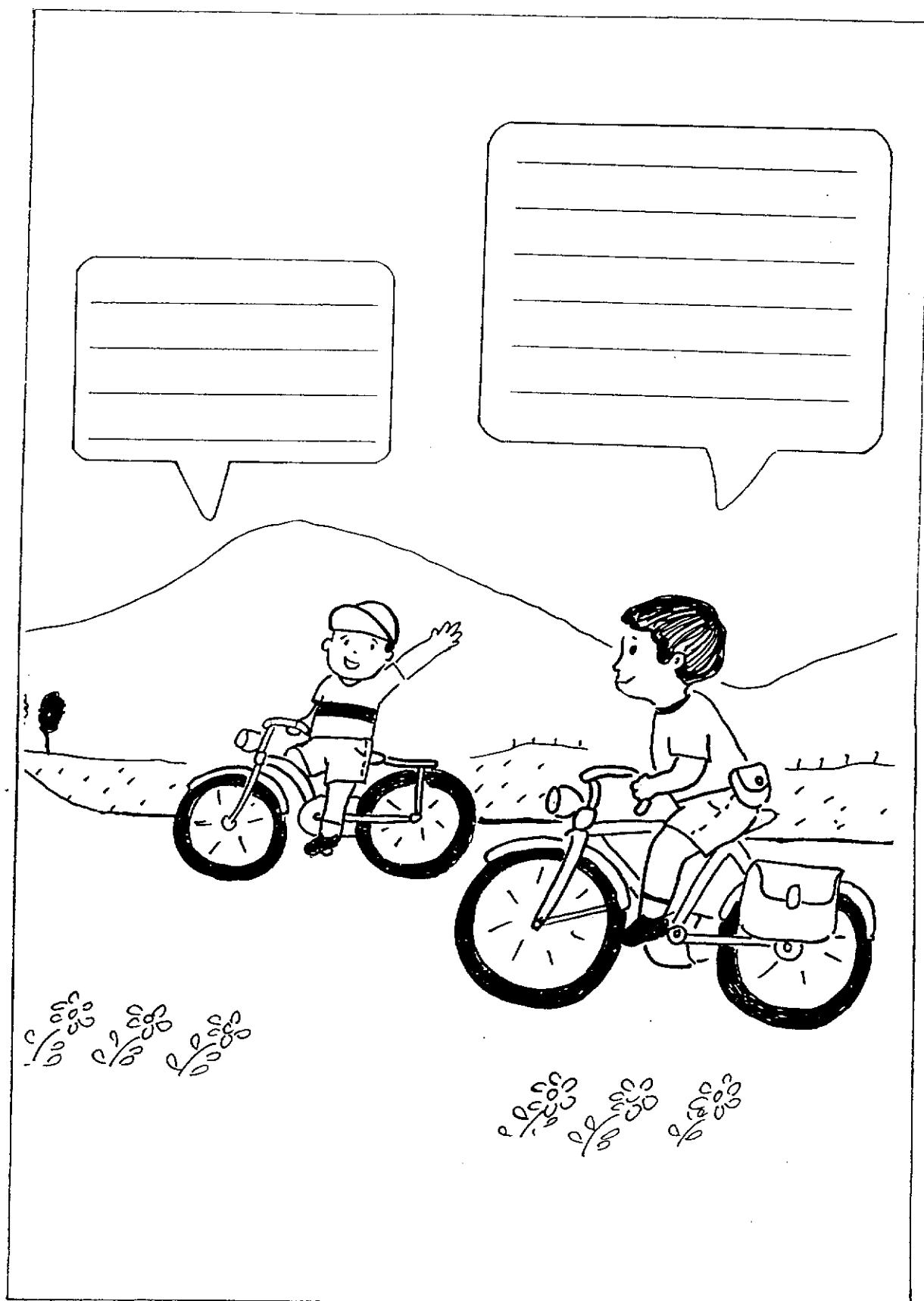
ตัวอย่าง

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 4.2

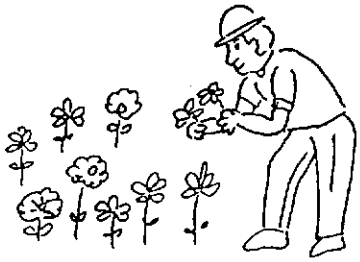
คำชี้แจง

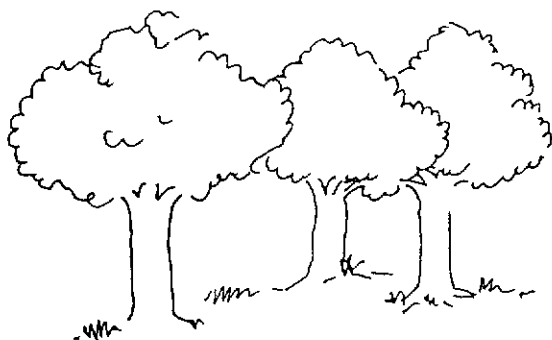
1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 15 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้

ตัวอย่าง

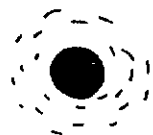
 1	ชายคนหนึ่งนำต้นไม้มาปลูก
 2	เขาเฝ้ารดน้ำและดูแลต้นไม้ ทุกวันเป็นอย่างดี
 3	ต่อมาไม่นานต้นไม้ของเขา ได้ออกดอกสวยงามอย่างมากมาย ทำให้เขามีความสุขมาก

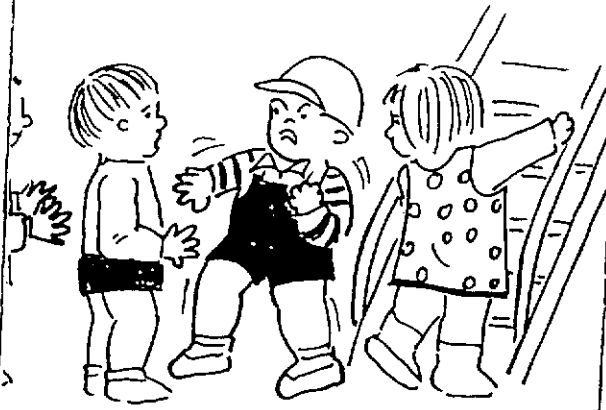
1

2

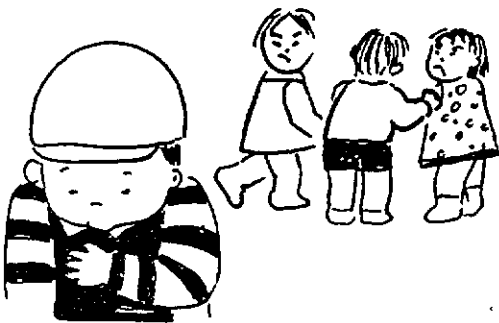
3

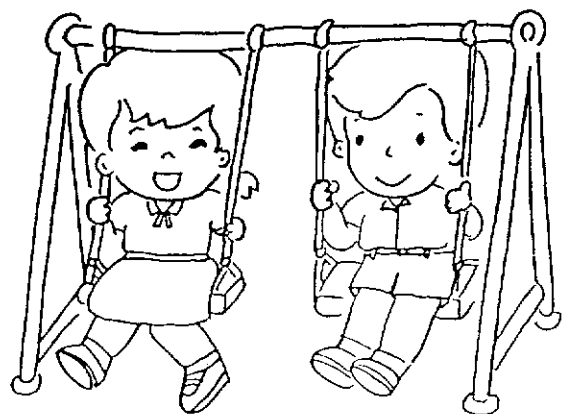
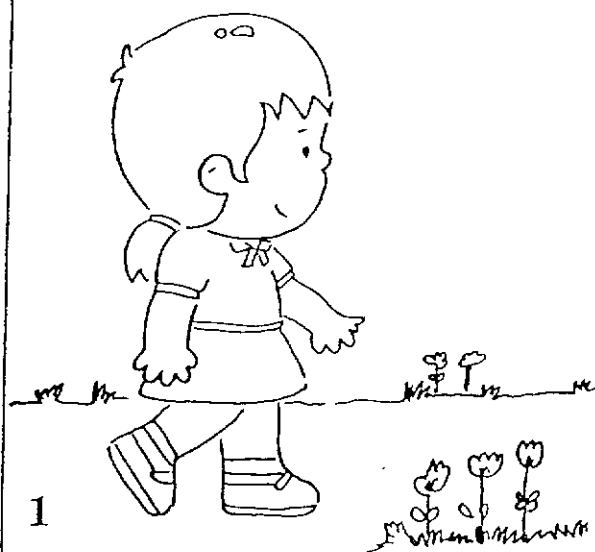
1

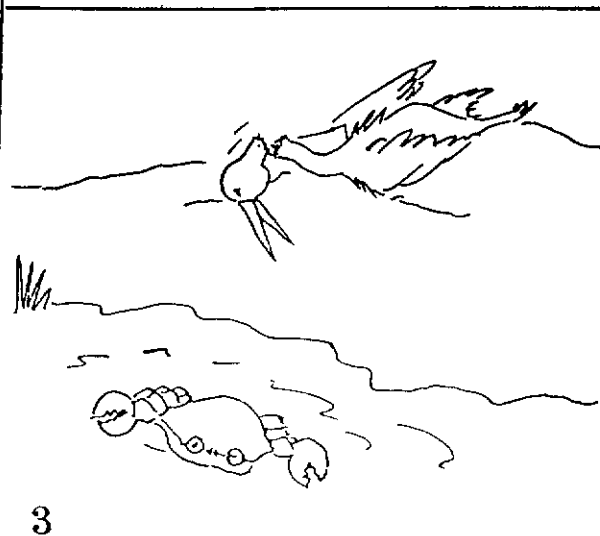
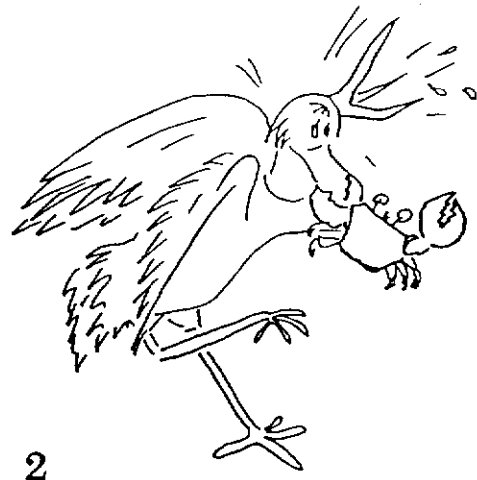
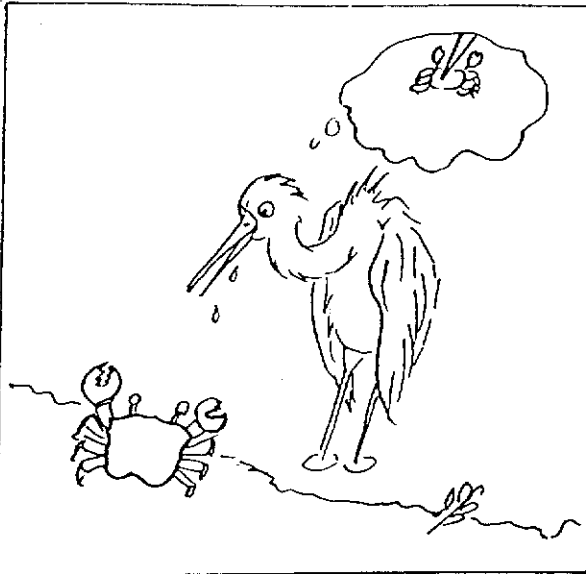

2

3

[illegible]

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

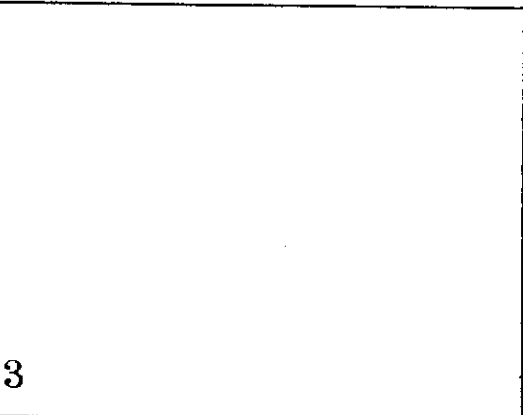
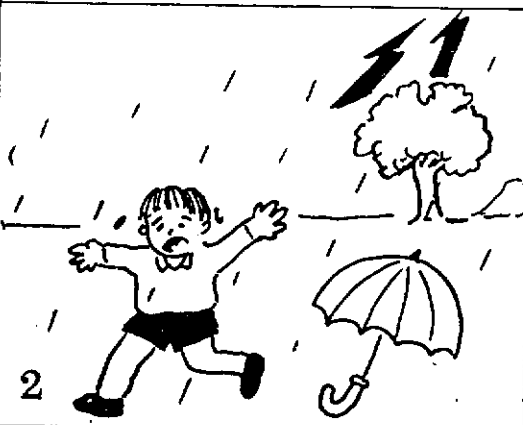
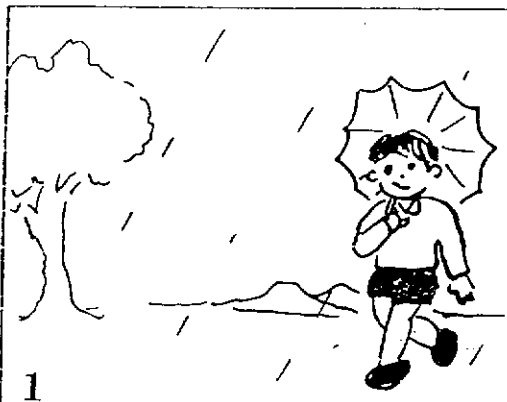
ชุดที่ 4.3

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 4 ข้อ ใช้เวลา 15 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพและเขียนต่อจากภาพที่กำหนดให้
ตัวอย่าง

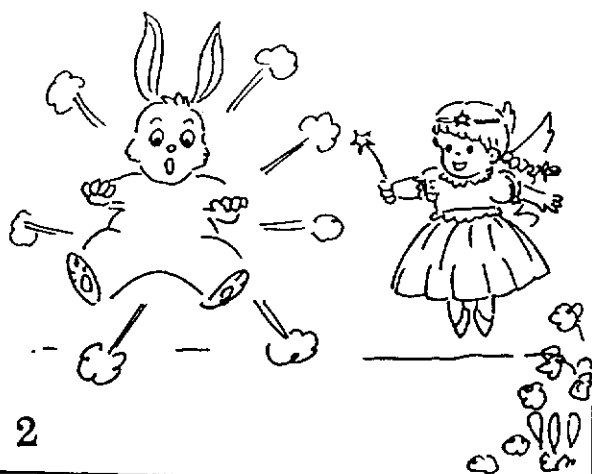

วันนี้ขณะที่ฝนตกลงมา
อย่างหนัก วีรพันธุ์ก็สนุก
จึงออกไปเดินกางร่มเล่น
กลางสายฝน แต่ทันใดนั้น
ฟ้าผ่าดังเปรี้ยงลงที่ต้นไม้
ที่เขาเดินผ่านมา ทำให้เขา
ตกใจจนร่มหลุดจากมือ
เขาร้องไห้และวิ่งกลับบ้าน
ไปหาแม่ด้วยความกลัว
และหนาวเพราะตัวเปียกฝน
เขาสัญญากับแม่ว่าต่อไปนี้
เขาจะไม่ออกไปเดินเล่น
ตอนฝนตกอีกแล้วเพราะ
จะเป็นอันตรายได้

3

3

[illegible]

แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุดที่ 4.4

คำชี้แจง

1. แบบฝึกชุดนี้มี 1 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. นักเรียนต้องทำแบบฝึกทุกข้อ ถ้าข้อใดยังคิดไม่ได้ให้ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำข้อที่ยังไม่ได้ทำ
3. ส่งแบบฝึกทันทีเมื่อหมดเวลา

คำสั่ง

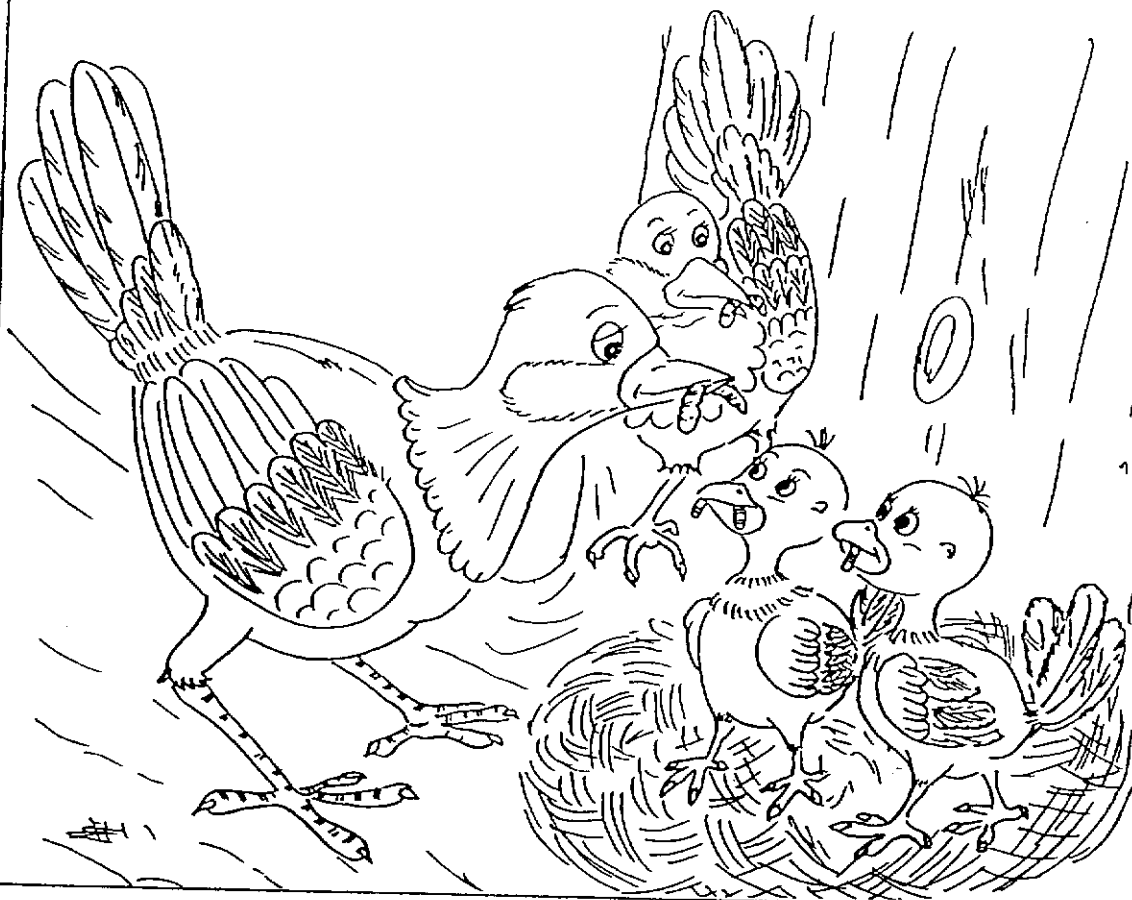
ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพและตั้งชื่อเรื่อง

ตัวอย่าง

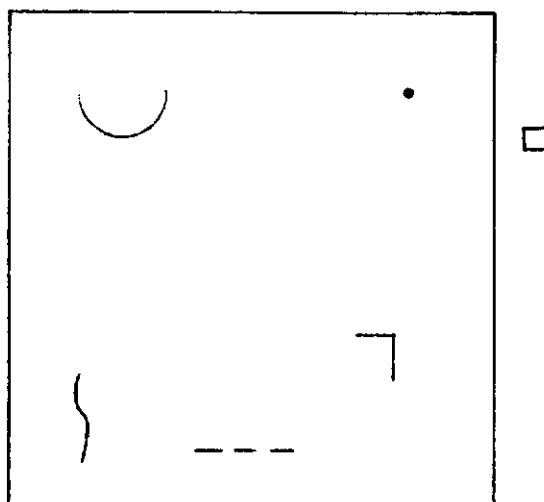
ครูมาลี

มาลีชอบอ่านหนังสือมาตั้งแต่เด็ก ๆ เธอชอบอ่านหนังสือทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นหนังสือเรียน นิทาน หรือเรื่องสั้นประเภทต่าง ๆ ตอนนี้มาลีได้ทำงานเป็นครูที่โรงเรียนแห่งหนึ่ง ซึ่งเด็กนักเรียนจะชอบเธอเพราะเธอขยันสอนและใจดี ในวันหยุดเด็ก ๆ จะชอบมาให้เธอสอนการบ้านและถ้ามีเวลาว่างเธอก็จะเล่านิทานสนุก ๆ และมีคติสอนใจให้เด็ก ๆ ฟัง และบางครั้งเด็ก ๆ ก็จะช่วยคัดเปลี่ยนกันเล่านิทานให้เพื่อน ๆ ฟัง ซึ่งมาลิจึกว่านิทานมีประโยชน์ต่อเด็กในด้านการส่งเสริมภาษาไทย สนับสนุนการกล้าแสดงออกและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็ก ๆ อีกด้วย

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper appears to be a standard notebook page or a sheet of stationery. There is no handwriting or other markings on the page.

ภาคผนวก ข
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์

คำสั่ง ให้นักเรียนต่อเติมภาพที่กำหนดให้

ใช้เวลา.....นาที

การตรวจให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของแบบทดสอบนี้ด้วยกันทั้งหมด 11 เกณฑ์ แต่ละเกณฑ์มีวิธีการให้คะแนนดังนี้

1. ความสมบูรณ์ (Completion : Cm)

การต่อเติมส่วนของภาพที่กำหนดให้ (ทั้งหมด 6 ส่วน ครึ่งวงกลม, จุด, มุมฉาก, เส้นโค้ง, เส้นประ และสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่ไม่สมบูรณ์นอกกรอบ) จะได้ส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดของเกณฑ์นี้ คือ 6 คะแนน

2. การเพิ่มเติม (Addition : Ad)

การขยายหรือเพิ่มเติมส่วนของภาพที่กำหนดให้มีความหมายขึ้นจะให้ส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดของเกณฑ์นี้คือ 6 คะแนน

3. เนื้อหาใหม่ (New element : Ne)

ภาพหรือสัญลักษณ์ที่ต่อเติมเพิ่มลงไปเป็นอิสระจากส่วนของภาพที่กำหนดให้ จะให้คะแนนเพิ่มภาพละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดจะให้ได้ไม่เกิน 6 คะแนน

4. การต่อโยงด้วยเส้น (Connections made with a line : CI)

ภาพหรือส่วนของภาพแต่ละภาพถ้ามีการลากเส้นเชื่อมโยงระหว่างภาพเข้าด้วยกัน จะให้คะแนนในการโยงส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดให้ 6 คะแนน

5. การเชื่อมโยงให้เกิดภาพเป็นเรื่องราว (Connections made to produce a theme : Cth)

6. การข้ามเส้นกันเขตโดยให้ส่วนของภาพต่อเนื่องกัน (Boundary-breaking that is fragement-dependent : Bfd)

7. การข้ามเส้นกันเขตโดยให้ส่วนของภาพเป็นอิสระแก่กัน (Boundary-breaking that is fragement-independent : Bfi)

8. การจัดภาพในลักษณะภาพสามมิติ (Perspective : Pe)

ส่วนของภาพที่มีการต่อเติมในลักษณะสามมิติ คือ มีส่วนลึกหรือระยะใกล้-ไกล จะได้คะแนนส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดจะได้ 6 คะแนน

9. อารมณ์ขัน (Humour : Hu)

ภาพที่แสดงถึงอารมณ์ขัน มีการล้อเลียนด้วยภาพหรือภาษาที่เพิ่มเข้าไป หรือตั้งชื่อภาพที่แสดงถึงอารมณ์ขัน จะได้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 6 คะแนน

10. ความคิดแปลกใหม่ (Unconventionality : Uc)

ภาพที่แสดงถึงความคิดแปลกใหม่จากปกติธรรมดาทั่วไป โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังนี้

- a. การเขียนภาพกลับหัว จะได้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 3 คะแนน
 - b. ภาพที่เป็นนามธรรม ให้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 3 คะแนน
 - c. ภาพที่เป็นสัญลักษณ์หรือการใช้คำพูด ให้คะแนนสูงสุดไม่เกิน 3 คะแนน
- แต่ถ้ามีการต่อเติมภาพในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้
- รูปครึ่งวงกลมต่อเติมเป็นดวงอาทิตย์หรือหน้าคน
 - รูปมุมฉากต่อเติมเป็นบ้านหรือกล่อง
 - รูปเส้นโค้งต่อเป็นงู ต้นไม้ หรือดอกไม้

เป็นต้น

ภาพที่มีการต่อเติมในลักษณะดังกล่าวนี้จะหักคะแนนจากเกณฑ์ภาพละ 1 คะแนน แต่หักได้ไม่เกิน 3 คะแนน ดังนั้นคะแนนสูงสุดของเกณฑ์ข้อนี้คือ $(a+b+c+d) = 12$ คะแนน

11. เวลา (Speed : Sp)

การใช้เวลาในการต่อเติมภาพให้คะแนนดังนี้

- ใช้เวลาดำกว่า 2 นาที ให้ 6 คะแนน
- ใช้เวลา 2 - 4 นาที ให้ 5 คะแนน
- ใช้เวลา 4 - 6 นาที ให้ 4 คะแนน
- ใช้เวลา 6 - 8 นาที ให้ 3 คะแนน
- ใช้เวลา 8 - 10 นาที ให้ 2 คะแนน
- ใช้เวลา 10 - 12 นาที ให้ 1 คะแนน
- ใช้เวลามากกว่า 12 นาที ให้ 0 คะแนน

การให้คะแนนทั้งหมดจะให้ตามเกณฑ์ทั้ง 11 เกณฑ์ดังกล่าว คะแนนรวมสูงสุดคือ 72 คะแนน ซึ่งจะถือคะแนนรวมจากทุกเกณฑ์นี้เป็นคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคน โดยไม่แยกคะแนนเกณฑ์ย่อย ๆ

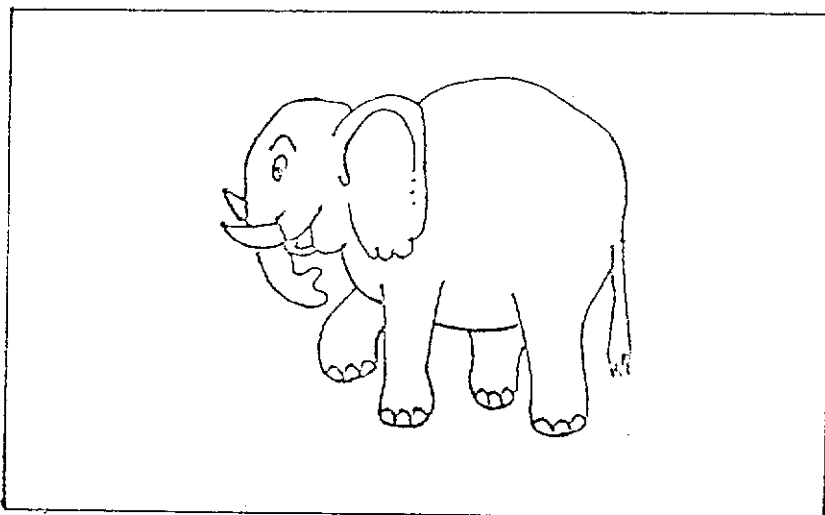
ภาคผนวก ค
แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาฉบับที่ 1

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 5 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที
2. ในแต่ละข้อให้นักเรียน เขียนชื่อสิ่งที่เป็นพวกเดียวกันกับภาพที่กำหนดให้ ให้ได้คำตอบมากที่สุด

ตัวอย่าง คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนชื่อสิ่งที่เป็นพวกเดียวกับภาพที่กำหนดให้

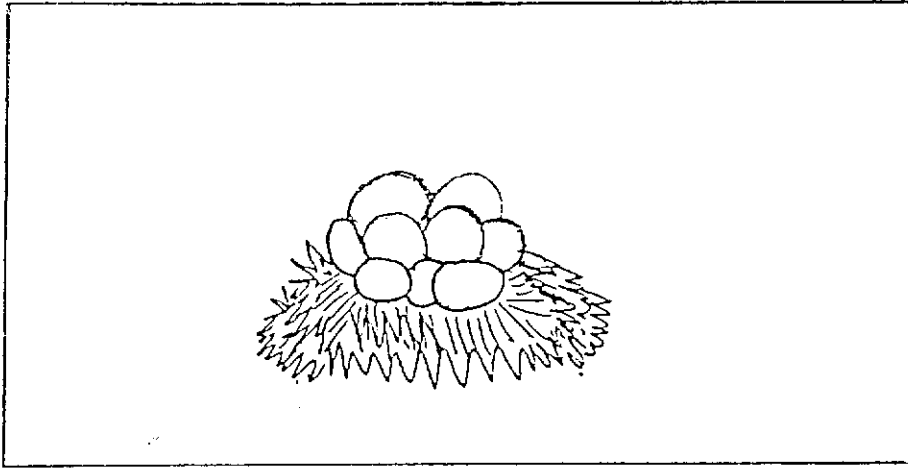

คำตอบ เสือ หมา หมู ม้า ควาย กวาง สิงโต

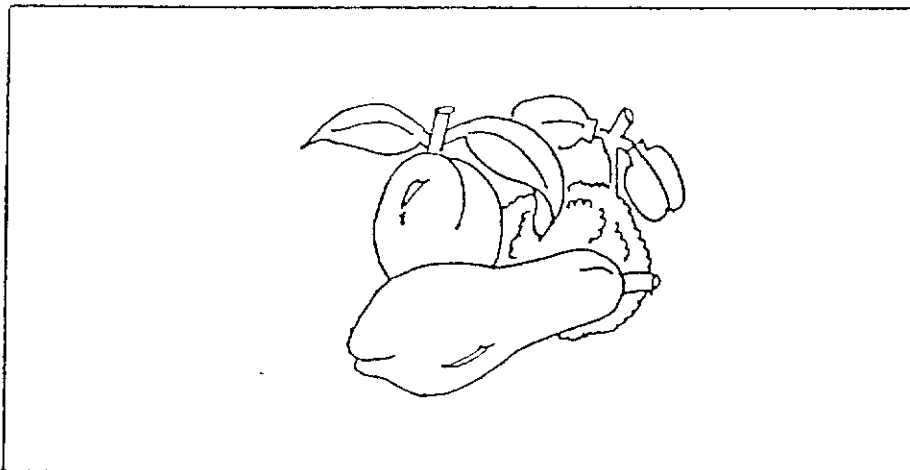
3. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบทุกข้อ ข้อใดยังคิดไม่ได้ให้นักเรียนข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำในข้อที่ยังไม่ได้ทำ
4. ส่งแบบทดสอบทันที เมื่อหมดเวลาในการทำแบบทดสอบ

ชื่อ.....นามสกุล.....

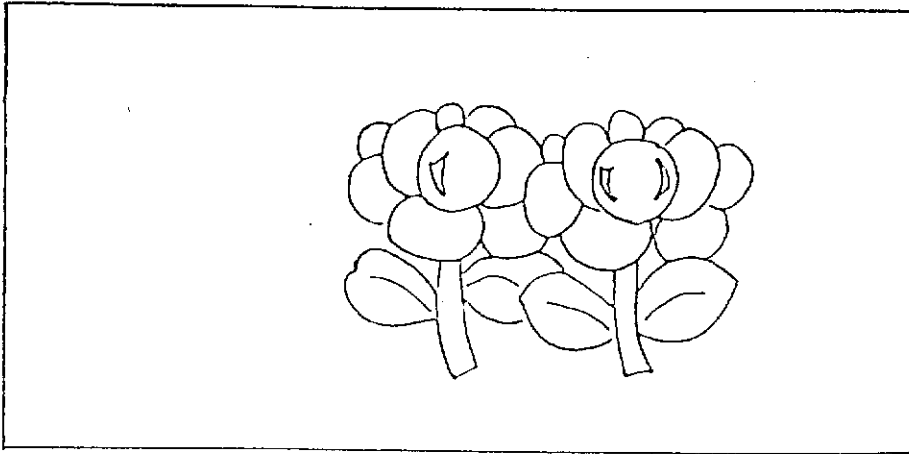
1

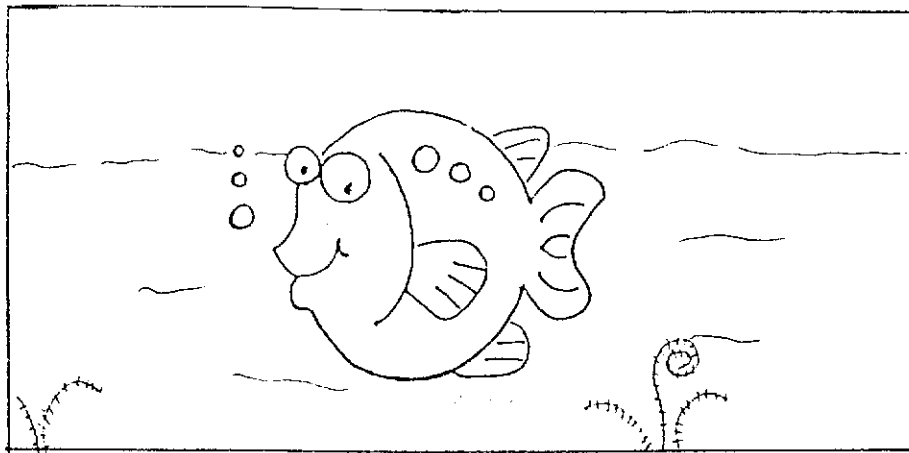
2

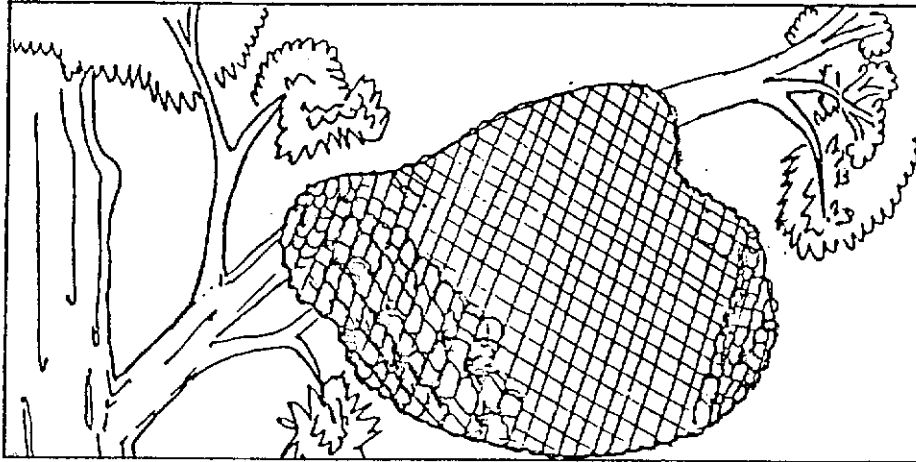
3

4

5

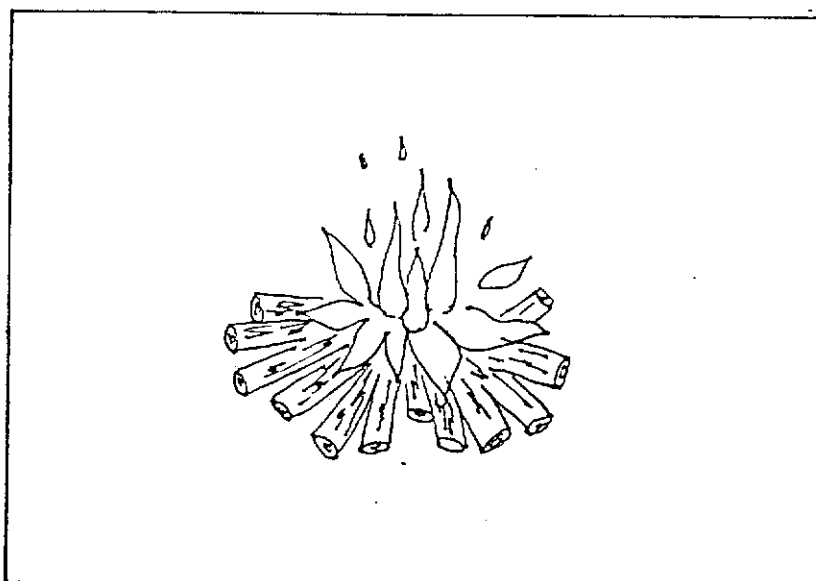
แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาฉบับที่ 2

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 5 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. ในแต่ละข้อให้นักเรียน เขียนคำที่มีความหมายตรงกันข้ามกับภาพที่กำหนดให้

ที่กำหนดให้

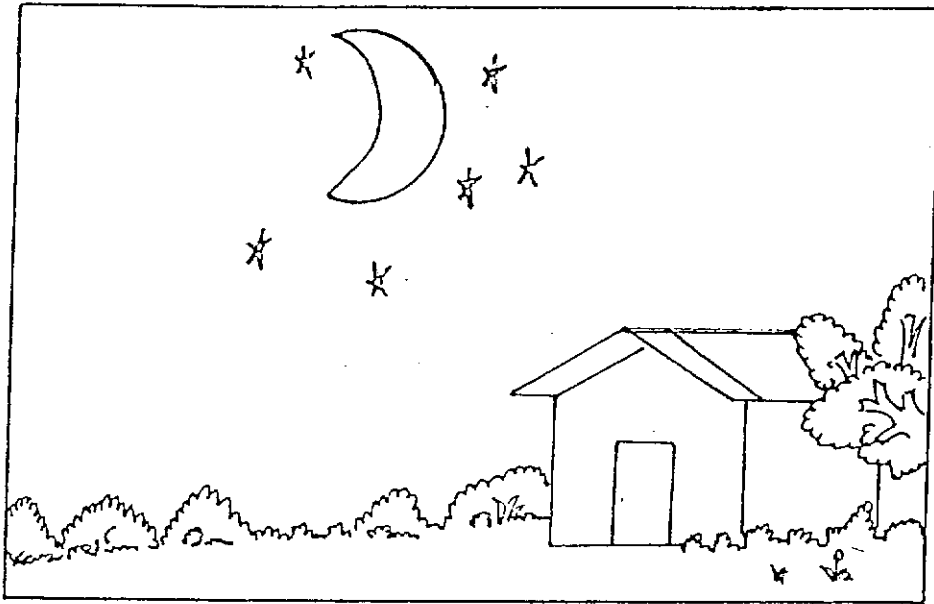
ตัวอย่าง คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนคำที่มีความหมายตรงข้ามกับภาพที่กำหนดให้

คำตอบ ตรงข้ามกับ เย็น น้ำ

3. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบทุกข้อ ข้อใดยังคิดไม่ได้ให้นักเรียนข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำในข้อที่ยังไม่ได้ทำ
4. ส่งแบบทดสอบทันที เมื่อหมดเวลาในการทำแบบทดสอบ

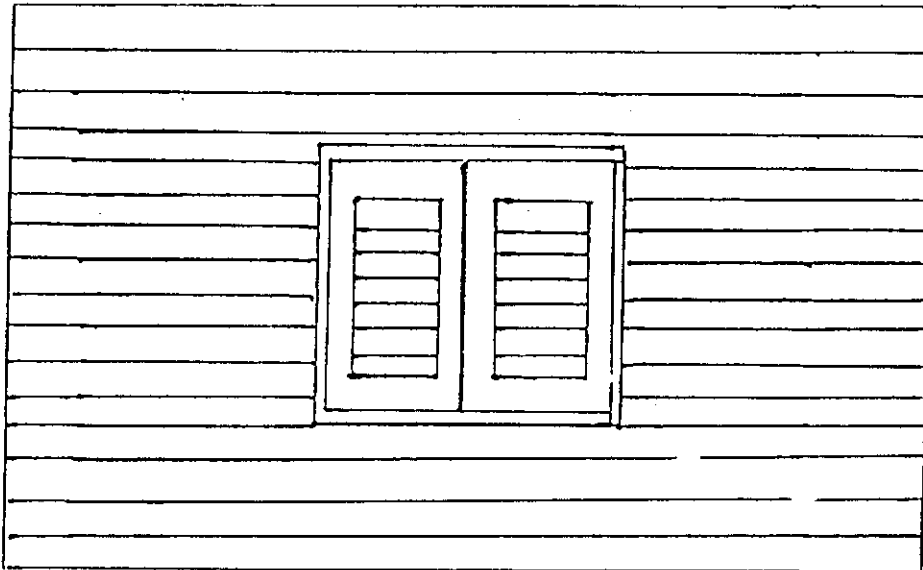
1

ตรงกับ _____

ตรงกับ _____

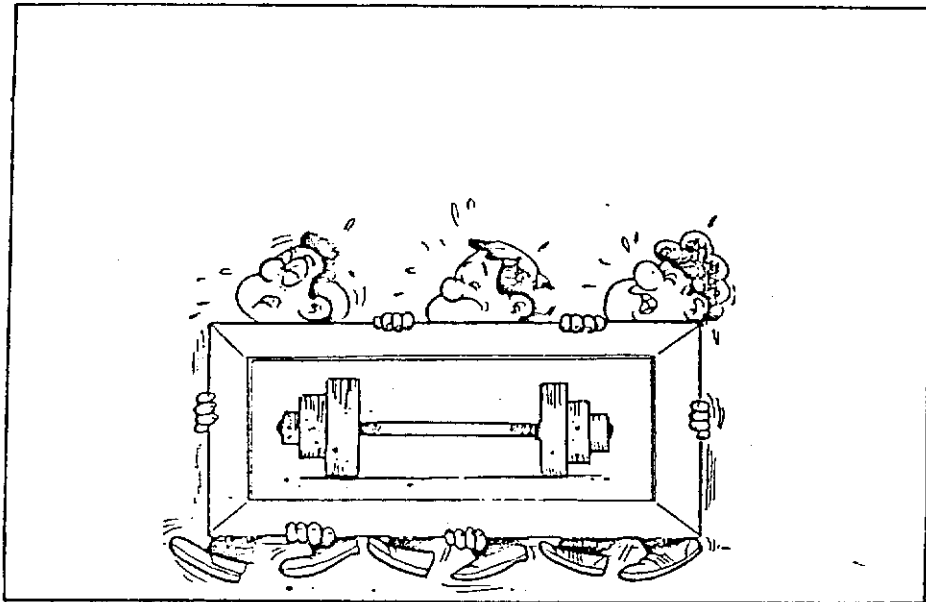
2

ตรงกับ _____

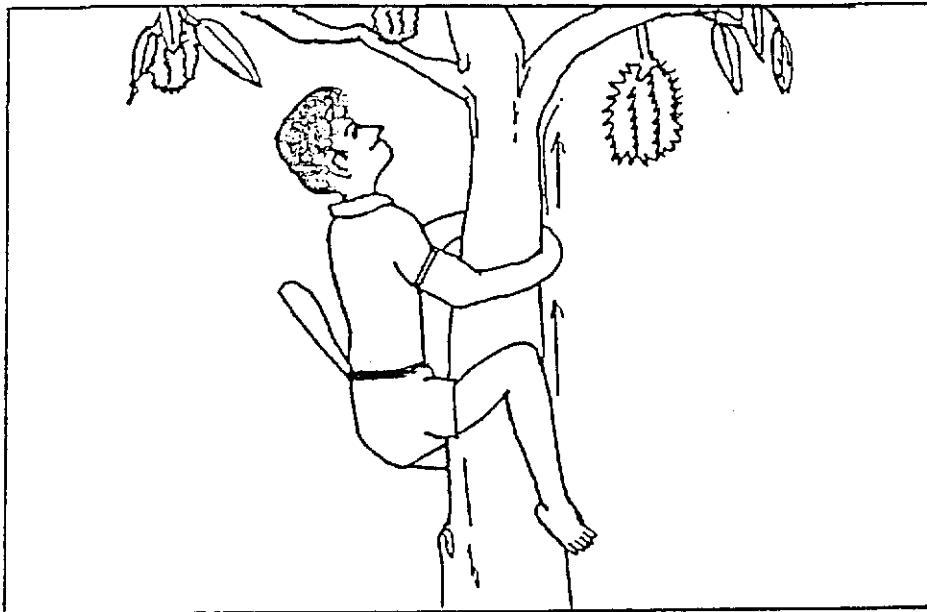
ตรงกับ _____

3

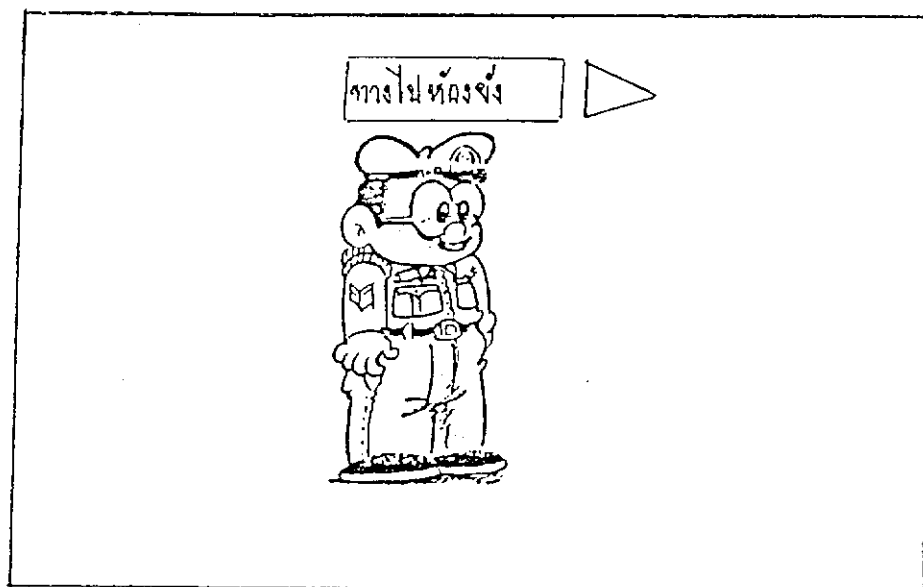
ตรงข้ามกับ _____

4

ตรงข้ามกับ _____

5

ตรงข้ามกับ

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษานับที่ 3

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 5 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที
2. ในแต่ละข้อให้นักเรียน แต่งประโยคจากพยัญชนะที่กำหนดให้ ให้ได้คำตอบมากที่สุด

ตัวอย่าง คำสั่ง ให้นักเรียนแต่งประโยคจากพยัญชนะที่กำหนดให้

ม	ทำ	ข
---	----	---

คำตอบ

แมว	ทำ	ไข่แตก
แม่	ทำ	ขนม
เม่น	ทำ	ขวดแตก
เหม่ม	ทำ	ไข่เจียว
หมา	ทำ	จันตก

3. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบทุกข้อ ข้อใดยังคิดไม่ได้ให้นักเรียนข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำในข้อที่ยังไม่ได้ทำ
4. ส่งแบบทดสอบทันที เมื่อหมดเวลาในการทำแบบทดสอบ

1

ปีติ

ห

ป

2

เพชร

ล

ม

3.

ม

ก

ป

4

5

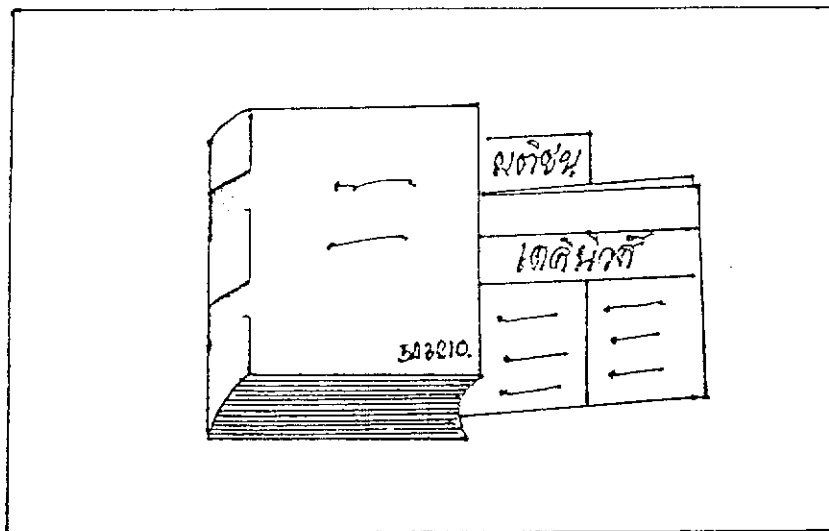
This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาฉบับที่ 4

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 5 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที
2. ในแต่ละข้อให้นักเรียน บอกประโยชน์ที่ได้จากภาพสิ่งของ
ภาพที่กำหนดให้ ให้ได้คำตอบมากที่สุด

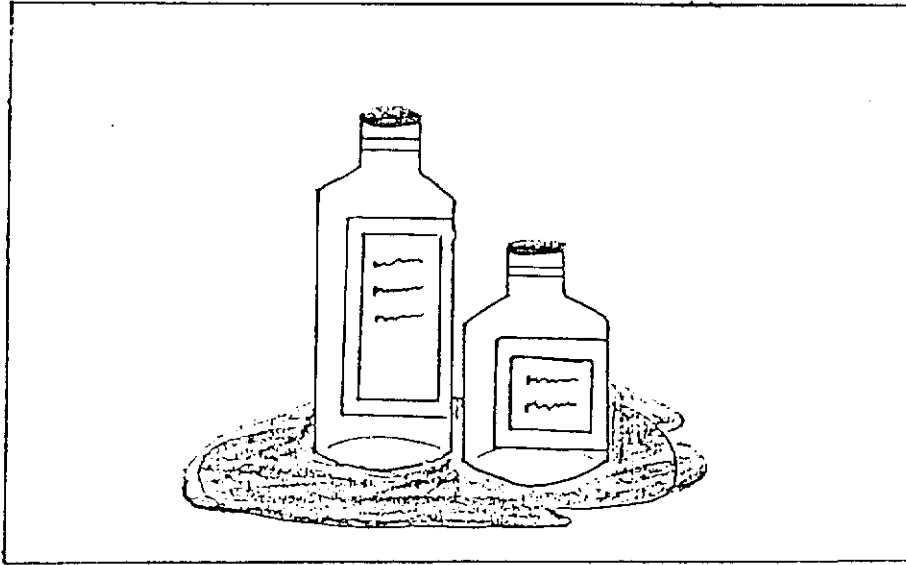
ตัวอย่าง คำสั่ง ให้นักเรียน บอกประโยชน์ที่ได้จากภาพสิ่งของ

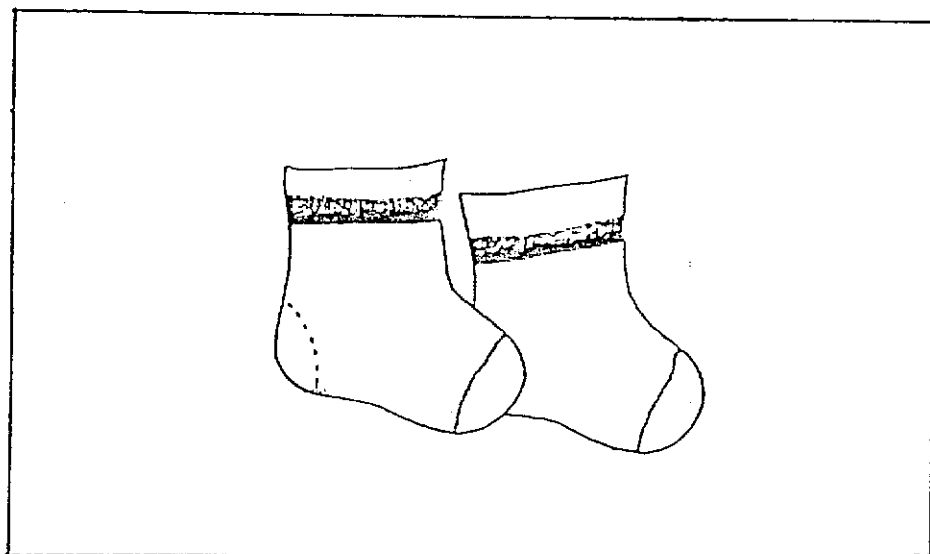
ตอบ ใช้อ่าน ทำตะกร้า ทำดอกไม้ ติดไฟ ปูรองนั่ง ทำภาพผนัง ทำปกสมุด
ห่อสิ่งของ ขุดน้ำป็น

3. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบทุกข้อ ข้อใดยังคิดไม่ได้ให้นักเรียน
ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำในข้อที่ยังไม่ได้ทำ
4. ส่งแบบทดสอบทันที เมื่อหมดเวลาในการทำแบบทดสอบ

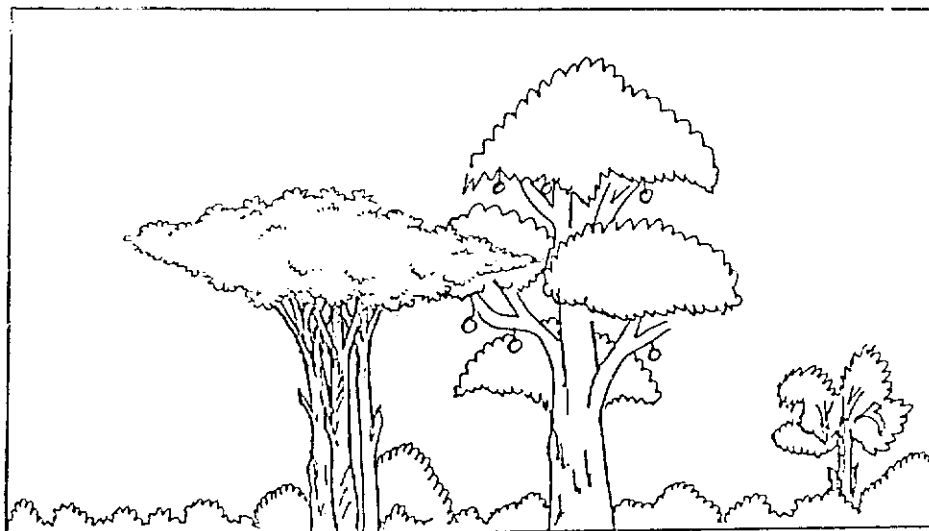
2

[illegible]

3

[illegible]

4

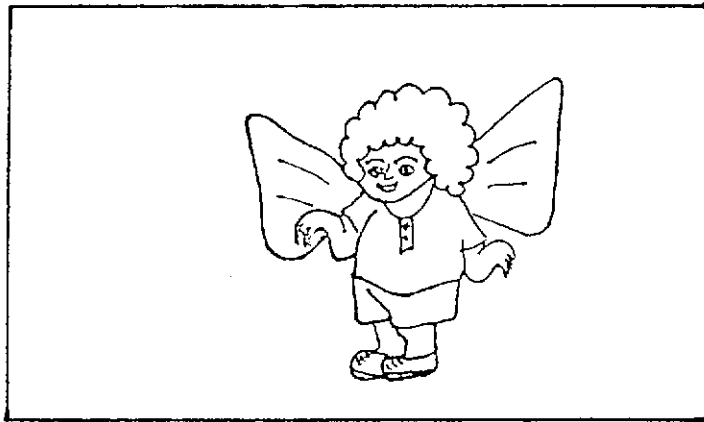
[illegible]

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาฉบับที่ 5

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 5 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที
2. ในแต่ละข้อให้นักเรียน บอกผลที่เกิดจากเหตุการณ์ที่กำหนดให้
ให้ได้คำตอบมากที่สุด

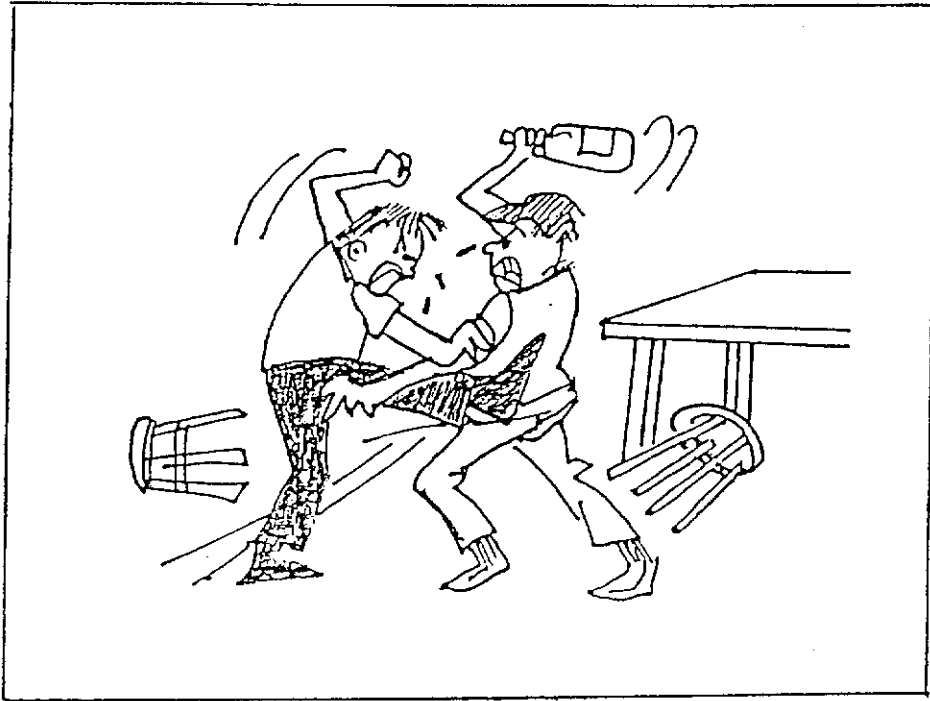
ตัวอย่าง คำสั่ง ให้นักเรียนบอกผลที่เกิดจากเหตุการณ์ที่กำหนดให้

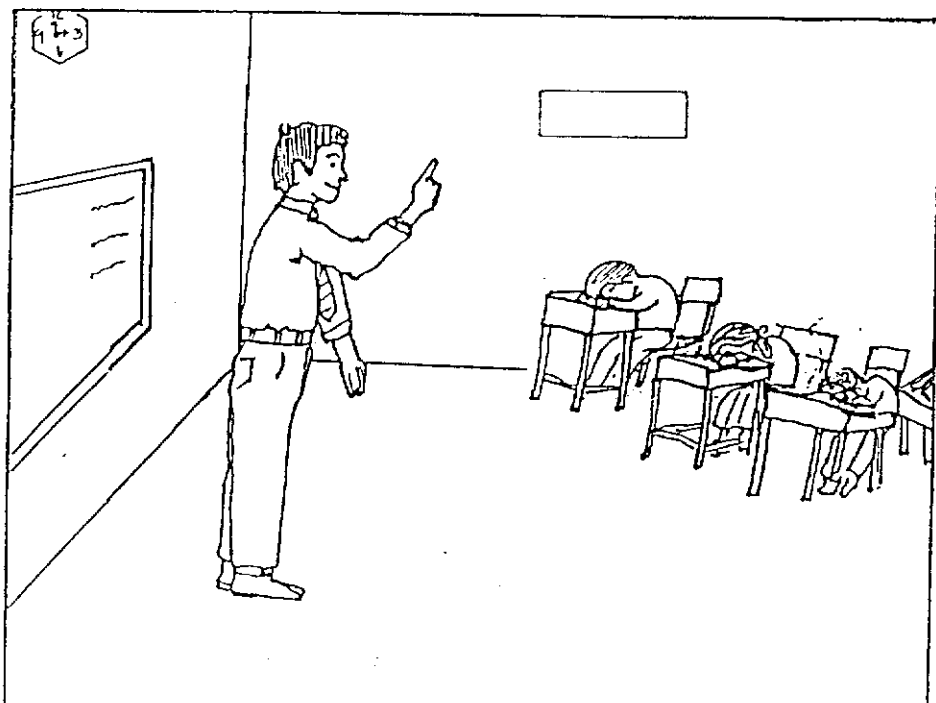
ตอบ คนจะบิน ไม่ต้องมีรถยนต์ รถไม่ติด ไม่เปลืองน้ำมัน ไม่เสียเวลา
ในการเดินทาง ไม่ต้องจ้างคนขับรถ

3. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบทุกข้อ ข้อใดยังคิดไม่ได้ให้นักเรียน
ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำในข้อที่ยังไม่ได้ทำ
4. ส่งแบบทดสอบทันที เมื่อหมดเวลาในการทำแบบทดสอบ

2

[illegible]

3

4

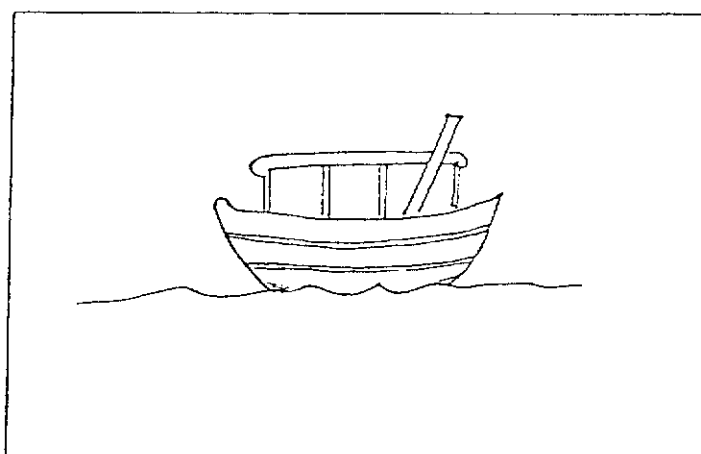
[illegible]

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาฉบับที่ 6

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 5 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที
2. ในแต่ละข้อให้นักเรียน บอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพที่กำหนดให้
ให้ได้คำตอบมากที่สุด

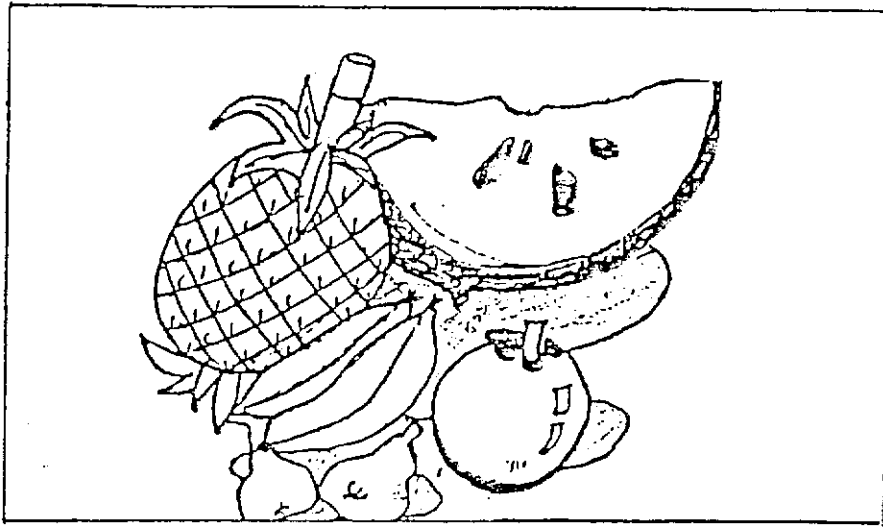
ตัวอย่าง คำสั่ง ให้นักเรียนบอกอาชีพที่เกี่ยวข้องกับภาพที่กำหนดให้

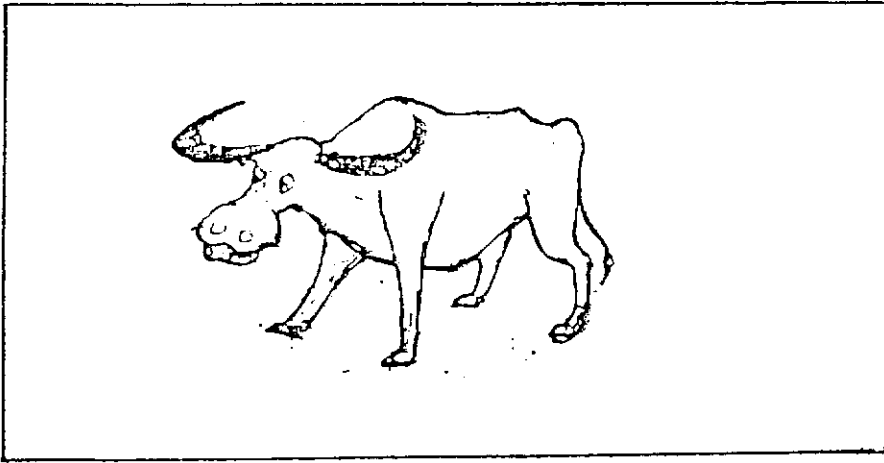
ตอบ ขายก่วยเตี่ยวเรือ ขับเรือรับจ้าง หาปลา ขายเรือ ขายเครื่องเรือ
กัปตันเรือ บรรทุกข้าว

3. นักเรียนต้องทำแบบทดสอบทุกข้อ ข้อใดยังคิดไม่ได้ให้นักเรียน
ข้ามไปทำข้ออื่นก่อน เมื่อมีเวลาเหลือจึงกลับมาทำในข้อที่ยังไม่ได้ทำ
4. ส่งแบบทดสอบทันที เมื่อหมดเวลาในการทำแบบทดสอบ

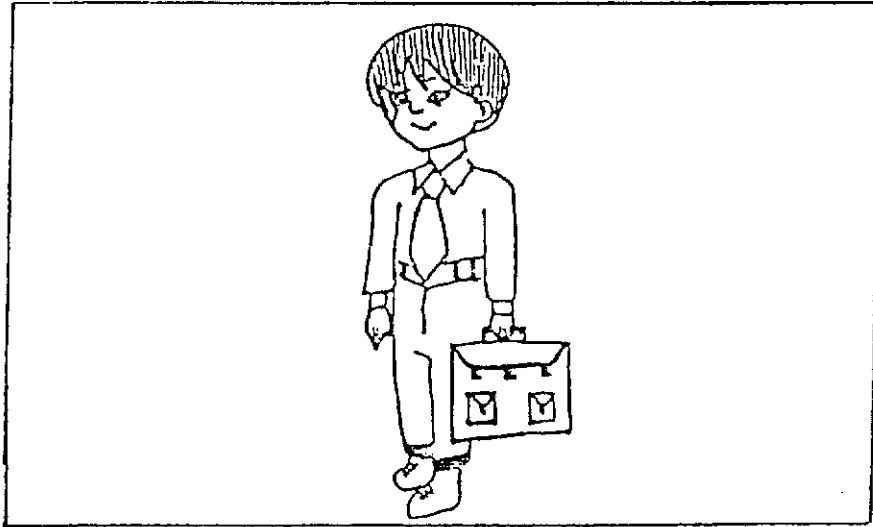
1

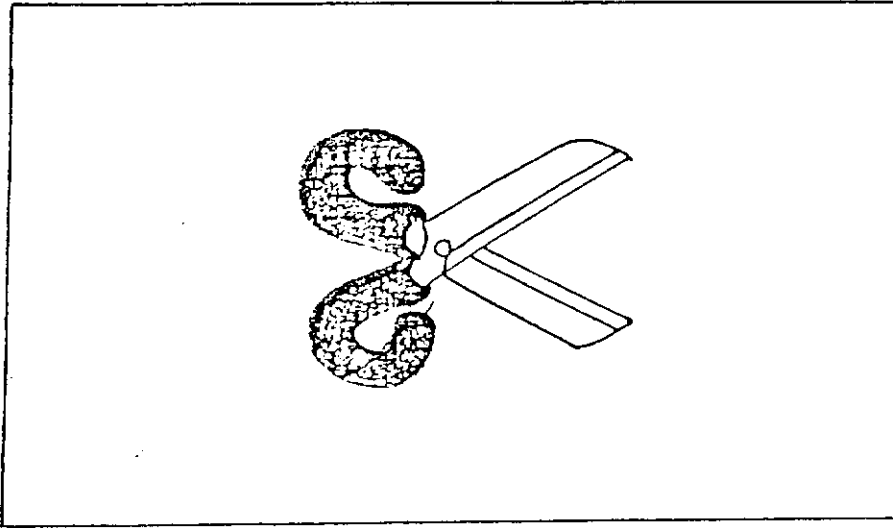
2

[illegible]

4

This image shows a single page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting, printed text, or other markings on the paper.

5

[illegible]

การตรวจให้คะแนน

การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแบ่งออกเป็น

1. ความคิดคล่องแคล่ว การตรวจให้คะแนนจะนับจากจำนวนคำตอบที่แตกต่างกัน

คำตอบละ 1 คะแนน

2. ความคิดริเริ่ม การตรวจให้คะแนนจะนับเฉพาะคำตอบที่แตกต่างไปจากคนอื่น

คำตอบละ 1 คะแนน โดยคิดจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 20 ของนักเรียนที่ตอบเหมือนกัน

3. ความคิดหย่อน การตรวจให้คะแนนจะนับจากทิศทางของคำตอบในแต่ละข้อ

คำตอบละ 1 คะแนน

เกณฑ์ในการให้คะแนนแบบทดสอบ

ฉบับที่ 1 ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว

ฉบับที่ 2 ความคิดคล่องแคล่ว

ฉบับที่ 3 ความคิดคล่องแคล่ว

ฉบับที่ 4 ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น

ฉบับที่ 5 ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว

ฉบับที่ 6 ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ

ภาพประกอบการเขียนเรื่องจากภาพ

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ (เวลา 30 นาที)

การตรวจให้คะแนน

ความคิดแปลกใหม่	100	คะแนน
การเข้าใจความรู้สึก	100	คะแนน
การใช้ภาษา	100	คะแนน
การให้ข้อคิด	100	คะแนน
คะแนนรวม	400	คะแนน

ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน

บทคัดย่อ
ของ
แสงระวี น้อยประสิทธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตรเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
มีนาคม 2539

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูนกับกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนวัดวังแก้วเวการาม อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี จำนวน 60 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบจับคู่ของนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์เท่ากันจำนวน 30 คู่ แล้วสุ่มแยกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองเรียนจากการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน กลุ่มควบคุมเรียนจากการสอนตามคู่มือครู ใช้เวลาทำการทดลอง 24 คาบ

แบบแผนการทดลองเป็นแบบ Randomized Control - Group Posttest Only Design เครื่องมือประกอบด้วยแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นภาพการ์ตูน แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ t-test แบบ dependent

ผลการทดลองครั้งนี้พบว่า

1. กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการเขียนเรียงความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

285

Semantic Creativity and Learning Achievement
in Creative Essay Writing of Prathom Suksa IV Students
by Using Comic Creative Writing Drills

AN ABSTRACT

BY

SAENGRAVEE NOYPRASIT

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwirot University
March 1996

The Purpose of this study were to compare semantic creativity and learning achievement in creative essay writing of Prathom Suksa IV tudents by using comic creative writing drills and teacher'manual

The subjects were 60 Prathom Suksa IV students at Wadwangwiwakaram school, the second semester of 1995 academic year, were an experimental group and a control group. They were obtained by Randomized match pairs of equal creative thinking students. They were randomly put into 2 groups : 30 students each. The experimental group learned from comic creative essay writing drills. The control group learned from teacher' manual. The time used in teaching were 24 periods. Randomized control - group posttest only design was planned. Instruments used in collection data were : comic creative writing drills and the semantic creativity test and the learning achievement in creative essay writing test. The data were analyzed by t-test dependent.

The findings were concluded that:

1. Sementic creative of the experiment group and the control group were significantly different at the .05 level
2. Learning achievement in creative essay of the experiment group and the control group were significantly different at the .05 level

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวแสงระวี	ชื่อสกุล น้อยประสิทธิ์
เกิดวันที่ 16 เดือนมกราคม	พุทธศักราช 2509
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	37 หมู่ 3 ซอยแสงชูโต 20 ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดวังกวีเวการาม อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526	ม.ศ.5 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย
พ.ศ. 2530	กศ.บ. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
พ.ศ. 2539	กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร